

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W ŁAŃCUCIE
ZA ROK 2023**

ŁAŃCUT, marzec 2024

Spis treści

I. WSTĘP	4
II. STRUKTURA ORGANIZACYJNA MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W ŁAŃCUCIE	5
III. BUDŻET ORAZ STRUKTURA WSZYSTKICH WYDATKÓW W PODZIALE NA ZADANIA	5
IV. ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ DZIAŁ POMOCY ŚRODOWISKOWEJ	7
1. Zasiłki stałe	9
2. Zasiłki okresowe	9
3. Zakup posiłków oraz zasiłki na zakup żywności w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	10
4. Zasiłki celowe i specjalne celowe	10
5. Zasiłki celowe – zdarzenia losowe	11
6. Schronienie	11
7. Pobyt w domu pomocy społecznej	11
8. Sprawienie pogrzebu	12
9. Pomoc w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	13
10. Składki na ubezpieczenie zdrowotne	13
11. Wynagrodzenie za sprawowanie opieki	13
12. Pomoc materialna o charakterze socjalnym	14
13. Pomoc obywatelom Ukrainy przybyłym w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa	14
14. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa	15
15. „Opieka Wytchnieniowa” - edycja 2023	16
16. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - edycja 2023	16
17. Ustalanie prawa do bezpłatnej opieki zdrowotnej	17
18. Centrum Integracji Społecznej w Łańcucie	17
19. Wspieranie rodziny	17
20. Przeciwdziałanie przemocy domowej	17
21. Dodatek węglowy, dodatek dla gospodarstw domowych, preferencyjny zakup węgla	18
22. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami	19
23. Podejmowanie działań likwidujących bariery społeczne, wspierających inicjatywy sprzyjające wzmocnieniu więzi społecznych i lokalnej społeczności	19
24. Współpraca z Kuratorium Oświaty w Rzeszowie	19
25. Świadczenie usług teleopieki dla osób starszych i niepełnosprawnych	20
26. Działalność pracowników socjalnych	20
27. Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników Działu Pomocy Środowiskowej	22
28. Podsumowanie	23
V. ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ DZIAŁ ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH	24
1. Streszczenie działalności pracowników Działu Świadczeń Rodzinnych	24
2. Świadczenia rodzinne	25
3. Zasiłek rodzinny	25
4. Świadczenie pielęgnacyjne	25
5. Specjalny zasiłek opiekuńczy	26
6. Zasiłek pielęgnacyjny	26
7. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	27
8. Świadczenie rodzicielskie	27
9. Weryfikacja świadczeń rodzinnych	27
10. Struktura świadczeń rodzinnych i wydatków	28
11. Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy	29
12. Świadczenia wychowawcze	30

13.	Działania z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego	30
14.	Fundusz alimentacyjny.....	31
15.	Działania wobec dłużników alimentacyjnych	31
16.	Wsparcie kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	33
17.	Dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne	34
18.	Karta Dużej Rodziny	35
19.	Program „Czyste powietrze”	35
20.	Dodatek węglowy.....	36
21.	Dodatek dla gospodarstw domowych	37
22.	Weryfikacja wniosków o zakup preferencyjny węgla	38
23.	Dodatek elektryczny.....	39
24.	Refundacja podatku VAT odbiorcom paliw gazowych.....	40
25.	Dodatek osłonowy	41
26.	Charakterystyka pracy w Dziale Świadczeń Rodzinnych.....	42
27.	Podsumowanie działalności pracowników Działu Świadczeń Rodzinnych	44
VI.	ZATRUDNIENIE I SPRAWY KADROWE ORAZ ORGANIZACYJNE	49
VII.	REALIZACJA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY MIASTO ŁAŃCUT ZA ROK 2023	50
VIII.	REALIZACJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MIASTO ŁAŃCUT ZA 2023 ROK.....	51
IX.	WNIOSKI I POTRZEBY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ	58

I. WSTĘP

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy Miasto Łańcut i działa na podstawie *Uchwały Nr X/47/90 Miejskiej Rady Narodowej w Łańcutie z dnia 21 lutego 1990 roku w sprawie powołania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łańcutie; Zarządzenia Nr 7/90 Naczelnika Miasta Łańcuta z dnia 26 lutego 1990 roku w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łańcutie; uchwały Nr XXVI/167/2020 Rady Miasta Łańcuta dnia 3 czerwca 2020 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łańcutie; Regulaminu Organizacyjnego wprowadzonego Zarządzeniem Nr 6/2012 Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łańcutie z dnia 18 kwietnia 2012r. oraz innych aktów prawnych wydanych przez Radę Miasta Łańcuta, Burmistrza Miasta Łańcuta i Dyrektora Ośrodka.*

Niniejszy dokument stanowi roczne sprawozdanie, które zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej kierownik ośrodka składa radzie gminy oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

MOPS w Łańcutie w okresie sprawozdawczym realizował zadania własne oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z poniższych ustaw, rozporządzeń i innych aktów prawnych:

- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 901 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 323);
- Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 810 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 1993);
- Ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz.U. z 2024r., poz. 246);
- Ustawy z dnia 4 listopada 2016 o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 1923);
- Ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2424);
- Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1335);
- Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 266);
- Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1234 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 759 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 177 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2024, poz. 146 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024r., poz. 424);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 2151 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1327 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2024 r., poz. 167 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz.U. z 2023 r., poz. 1630 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1772 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 1704 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 października 2022 r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych (Dz.U. z 2024 r., poz. 114 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz.U. z 2024 r., poz. 303 z późn. zm.);
- Uchwały nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. z 2018, poz. 1007);
- Uchwały nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 (M.P. z 2023, poz. 881 z późn. zm.);
- uchwał Rady Miasta Łańcuta, Zarządzeń Burmistrza Miasta Łańcuta, zawartych umów i porozumień.

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łąncucie w 2023 roku zadania z pomocy społecznej realizował poprzez:
- systemowe i kompleksowe udzielanie wsparcia i pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji, której nie są w stanie samodzielnie pokonać,
 - podejmowanie zadań zmierzających do usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem,
 - analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
 - opracowywanie i realizację programów ostonowych.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom posiadającym obywatelstwo polskie oraz jednocześnie spełniającym warunek zamieszkiwania i pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Prawo takie przysługuje również cudzoziemcom, jednakże po spełnieniu odrębnych warunków wskazanych w ustawie.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek:

1. osoby zainteresowanej,
2. jej przedstawiciela ustawowego,
3. innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Pomoc społeczna może być także udzielana z urzędu, po uzyskaniu zgody osoby, której wsparcie ma być udzielone.

II. STRUKTURA ORGANIZACYJNA MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W ŁAŃCUCIE

W 2023 roku struktura funkcjonowania MOPS w Łąncucie nie uległa zmianie. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łąncucie funkcjonują Działy: Pomocy Środowiskowej, Świadczeń Rodzinnych, Finansowo-Księgowy, Organizacyjno-Administracyjny. Oddzielne stanowisko obejmuje asystent rodziny. Ponadto w MOPS swoje zadania realizuje Zespół Interdyscyplinarny oraz funkcjonuje Punkt Konsultacyjny Pomocy Rodzinie, gdzie osobom uzależnionym od alkoholu oraz ich rodzinom udzielana jest pomoc: psychologiczna, prawna i w formie pracy socjalnej.

III. BUDŻET ORAZ STRUKTURA WSZYSTKICH WYDATKÓW W PODZIALE NA ZADANIA

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łąncucie w roku budżetowym 2023 na realizację zadań zleconych i własnych wydatkował łączną kwotę: **14 003 780,86 zł**, z czego:

- ze środków budżetu gminy: **4 424 469,75 zł**
- ze środków budżetu państwa i innych funduszy: **9 579 311,11 zł**

Ponadto MOPS realizował zadanie pn. „Opieka wytchnieniowa” i „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” ze środków pozabudżetowych w łącznej kwocie: **96 272,95 zł**. Szczegółową strukturę wydatków przedstawiają tabele nr 1 i nr 2 poniżej.

Tabela nr 1. Struktura wydatków MOPS w 2023 roku w podziale na zadania

Podział zgodnie z klasyfikacją budżetową	Zadania wydatkowane ze środków gminy	Zadania wydatkowane z dotacji zewnętrznych
85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi. Ochrona zdrowia	23 698,56	0,00
85202 Domy Pomocy Społecznej	1 416 788,22	0,00
85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	7 417,16	0,00
85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej	0,00	33 141,50
85214 Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	248 292,74	114 416,00
85215 Dodatki mieszkaniowe i energetyczne	344 317,64	0,00

85216 Zasiłki stałe	0,00	316 555,11
85219 Ośrodek Pomocy Społecznej	1 473 986,65	224 051,31
85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	6 260,31	311 484,79
85230 Pomoc w zakresie dożywiania	131 144,86	196 717,28
85295 Pozostała działalność Korpus wsparcia seniora	9 553,42	23 834,60
85395 Pozostała działalność Pomoc obywatelom Ukrainy + dodatek węglowy + dodatek dla gospodarstw domowych + dodatek elektryczny + refundacja podatku VAT odbiorcom paliw gazowych		246 974,04 76 485,80 3 060,00 15 300,00 28 065,80 369 885,64
85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym + stypendia dla dzieci z Ukrainy	3 420,00	13 680,00 1 223,19 14 903,19
85502 Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i renty z ubezpieczenia społecznego + świadczenia wychowawcze + świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy	262 492,87	7 730 086,82 102 664,94 22 246,53 7 854 998,29
85503 Karta Dużej Rodziny	0,00	3 396,84
85504 Wspieranie rodziny	66 126,49	8 190,46
85508 Rodziny zastępcze	430 970,83	0,00
85513 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	0,00	107 736,10
RAZEM	4 424 469,75	9 579 311,11

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 2. Wydatki MOPS w 2023 roku – ze środków pozabudżetowych

Podział ze względu na zadanie	Zadania wydatkowane ze środków zewnętrznych
Opieka wytchnieniowa - dzienna	67 328,88
Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	28 944,07
RAZEM	96 272,95

Źródło: Opracowanie własne

IV. ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ DZIAŁ POMOCY ŚRODOWISKOWEJ

Pomoc społeczna w myśl ustawy o pomocy społecznej jest instytucją polityki społecznej państwa i udziela pomocy, gdy osoba bądź rodzina nie jest w stanie własnymi siłami przezwyciężyć trudnej sytuacji życiowej.

W Mieście Łańcut w 2023 r. liczba mieszkańców wynosiła 17 068 osób (stan na 31.12.2023r.). Wsparciem systemu pomocy społecznej objęto **615 rodzin**, w tym **1173 osób**. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej łącznie wydał **771 decyzji** dotyczących przyznania pomocy społecznej, ponadto zostały wydane decyzje zmieniające 118 stałych form pomocy będących kontynuacją świadczeń np. pobyt w DPS, zasiłek stały, usługi op., stypendium szkolne. Analizując ilość osób objętych wsparciem w stosunku do liczby mieszkańców Łańcuta, można stwierdzić, że pomocą objęto 6,87% ogółu ludności miasta. Notujemy tendencję wzrostową liczby osób korzystających z pomocy społecznej (w 2022 r. wsparciem objętych było 6,22% ludności).

Tabela nr 3. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2022-2023

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31 grudnia	Odszetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców
2022	540	1063	17 085	6,22%
2023	615	1173	17 068	6,87 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MOPS

Najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej były: długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Inne powody występują w pojedynczych przypadkach. W poniższej tabeli przedstawiono powody ubiegania się o pomoc z MOPS w 2022 i 2023 roku.

Tabela nr 4. Powody korzystania z pomocy MOPS

Lp.	Powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2022/2023	Liczba rodzin w 2022 roku	Liczba rodzin w 2023 roku
1	ubóstwo	79	84
2	bezdomność	7	5
3	potrzeba ochrony macierzyństwa	23	26
4	bezrobocie	107	105
5	niepełnosprawność	109	113
6	długotrwała choroba	168	161
7	bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (rodziny niepełne i wielodzietność)	48	41
8	przemoc w rodzinie	3	6
9	alkoholizm	24	29
10	trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	4
11	zdarzenie losowe	8	10

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie powyższych danych można zauważyć, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2023 r. wzrosła. Nadal znaczna liczba rodzin (41) korzysta z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Te rodziny, z uwagi na występowanie jednocześnie licznych problemów, wymagają wsparcia w wielu obszarach, np. pomocy asystenta rodziny, pomocy terapeutycznej, psychologicznej, wsparcia środowiskowego. Poprawie

uległa sytuacja osób niepełnosprawnych, którzy uzyskali uprawnienia do świadczenia uzupełniającego (tzw. 500+, które jest wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych), a także wzrostem kwoty świadczeń związanych z niepełnosprawnością. Poprawie uległa też sytuacja finansowa emerytów i rencistów, którzy otrzymali tzw. 13-tą i 14-tą emeryturę.

W roku 2023 liczba osób bezrobotnych z terenu Miasta Łańcuta korzystających z pomocy społecznej uległa nieznacznemu zmniejszeniu. Są to najczęściej osoby długotrwale bezrobotne. W ramach systemu pomocy społecznej świadczona jest praca socjalna mająca na celu przywrócenie zdolności do samodzielnego życia osób i rodzin. Jest to szereg działań mających na celu ułatwienie funkcjonowania poprzez wzmocnienie i zwiększanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów. Prowadzona ona była m.in. w oparciu o kontrakt socjalny, motywujący osoby potrzebujące pomocy do znalezienia najlepszego rozwiązania dla trudnych sytuacji życiowych. Było to również szeroko rozumiane poradnictwo rodzinne i zawodowe, pomoc w załatwianiu spraw w innych instytucjach i organizacjach, motywowanie do podjęcia terapii, np. uzależnień, czy podjęcia pracy.

Kryteria dochodowe uprawniające do przyznania świadczeń z pomocy społecznej to:

- dla osoby samotnie gospodarującej – maksymalnie 776 zł;
- dla osoby w rodzinie – maksymalnie 600 zł.

Wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łańcutcie w 2023 roku na zadania z zakresu pomocy społecznej obrazuje tabela nr 5.

Tabela nr 5. Struktura wydatków MOPS w 2023 roku w podziale na zadania z zakresu pomocy społecznej

Lp.	Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób	Kwota wypłaconych świadczeń w złotych
1.	Zasiłki stałe (dotacje)	48	61	316 555,11
2.	Zasiłki okresowe (dotacje i środki własne)	55	118	114 660,34
3.	Program „Posiłek w szkole i w domu” ogółem <ul style="list-style-type: none"> • dotacja • własne - zasiłki celowe na dożywianie <ul style="list-style-type: none"> • dotacja • własne - zasiłki celowe na dożywianie w ramach rządowego programu „Posiłek w domu i w szkole” - obiad w stołówce <ul style="list-style-type: none"> • dotacja • własne 	158	397	327 862,14 196 717,28 131 144,86 287 685,00 172 611,00 115 074,00
		29	64 uczniów	40 177,14
				24 106,28 16 070,86
4.	Zasiłki celowe i specjalne celowe (własne), zakup odzieży, obuwia, opału, żywności, artykułów szkolnych, drobne remonty, leki, świadczenia medyczne, itp.	130	236	142 479,00
5.	Zdarzenia losowe (własne)	8	18	17 000,00
6.	Schronienie (własne)	4	4 (104 dni schronienia)	84 561,00
7.	Pobyt w domu pomocy społecznej	45	45	1 416 788,22
8.	Sprawienie pogrzebu (własne)	1	1	4 008,40
9.	Pomoc w formie usług opiekuńczych (własne)	35	37	246 381,03
10.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne podopiecznych	59	59	33 141,50
11.	Pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych (dotacja)	21	53	311 484,79
12.	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez Sąd	4	4	16 800,00

Źródło: Opracowanie własne

1. Zasiłki stałe

W ramach zadań własnych gminy Ośrodek przyznawał zasiłek stały wraz z opłatą składki na ubezpieczenie zdrowotne. Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kiedy dochód na osobę w rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Zasiłek stały jest świadczeniem dla osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności. Z uwagi na sposób obliczania tego zasiłku jest on świadczeniem wyrównującym dochód osoby uprawnionej do wysokości odpowiedniego kryterium dochodowego.

Ogółem w 2023 roku, z tej formy pomocy skorzystało **49 osób uprawnionych** w 48 rodzinach, gdzie liczba osób ogółem wynosiła 61, wypłacono **511 świadczeń**, na łączną kwotę **316 555,11 zł**. Środki pieniężne w całości pochodziły z dotacji celowej z budżetu państwa.

Tabela nr 6. Struktura wydatków na zasiłki stałe

Zasiłek stały	Rok 2022	Rok 2023
Kwota świadczeń	312 561,00 zł	316 555,11
Liczba świadczeń	521	511
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	50	49

Źródło: Opracowanie własne

Wydatki na zasiłki stałe w 2023 r. są wyższe w stosunku do 2022 r., pomimo że liczba osób korzystających z tej formy pomocy uległa zmniejszeniu. Maksymalna wysokość zasiłku stałego dla osoby samotnie gospodarującej od 2023 r. wynosi 719,00 zł.

W 2023 r. wydano łącznie **19** decyzji administracyjnych przyznających zasiłek stały oraz **13** decyzji zmieniających, **2** decyzje o świadczeniach nienależnie pobranych, **4** decyzje uchylające przyznanie świadczenia. Koordynowano zwrot świadczeń z ZUS przyznanych **2** osobom pobierającym zasiłek stały, w trakcie którego osiągnęły odpowiedni wiek do nabycia prawa do świadczenia emerytalnego. Każde przyznanie świadczenia z pomocy społecznej lub zmiana decyzji musi być poprzedzona przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego.

2. Zasiłki okresowe

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, niemożność otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów ubezpieczenia społecznego:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Zasiłek okresowy ustala się do wysokości różnicy między kryterium dochodowym, a dochodem osoby lub rodziny. Minimalna wysokość zasiłku okresowego wynosi 20 zł miesięcznie.

Tabela nr 7. Struktura wydatków na zasiłki okresowe

Zasiłek okresowy	Rok 2022	Rok 2023
Kwota świadczeń	154 052,00 zł	114 660,34 zł
Liczba świadczeń	370	292
Liczba rodzin	62	55

Źródło: Opracowanie własne

W 2023 r. wydatki na zasiłki okresowe uległy zmniejszeniu w porównaniu z 2022 r. W 2023 r. wydano łącznie **106** decyzji administracyjnych przyznających zasiłek okresowy oraz **2** decyzje uchylające, wydano **1** decyzje o świadczeniu nienależnie pobranym, **3** decyzje odmowne. W 2023 r. świadczenie przyznano dla 55 rodzin jest to liczba porównywalna z rokiem 2022, w którym przyznano 62 rodzinom pomoc. Spadek kwoty wydatkowanego świadczenia spowodowany jest kwotą niskiego kryterium dochodowego, w związku z czym kwota wypłacanych świadczeń jest niższa.

3. Zakup posiłków oraz zasiłki na zakup żywności w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”

W 2023 roku Ośrodek realizował rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”. Pomoc w formie dożywiania udzielana była dzieciom do 7 r.ż., uczniom szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Z tej formy pomocy mogą skorzystać osoby bądź rodziny, których dochód nie przekraczał w roku 2023 odpowiednio 200 % kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (1552,00 zł) lub rodziny (1200,00 zł). Program realizowany był zgodnie z umową zawartą z Wojewodą.

Tabela nr 8. Struktura wydatków na zasiłek na zakup żywności w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”

Zasiłek na zakup żywności w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	Rok 2022	Rok 2023
Kwota świadczeń	320 028,39 zł	287 685,00 zł
Liczba świadczeń	999	948
Liczba rodzin	140	158

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 9. Struktura wydatków na pomoc w formie posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”

Pomoc w formie posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” (obiady w szkole i przedszkolu)	Rok 2022	Rok 2023
Kwota świadczeń	25 495,50 zł	40 177,14 zł
Liczba świadczeń (obiadów)	5 009	6 456
Liczba osób korzystających z posiłku	53	64

Źródło: Opracowanie własne

Na realizację zadania ogółem wydatkowano kwotę **327 862,14 zł**, z tego dotacja stanowiła **196 717,28 zł**, zaś środki własne gminy **131 144,86 zł**. Programem zostało objętych ogółem **64 uczniów**, zaś z zasiłku celowego skorzystało **397 osób w 158 rodzinach**.

W 2023 r. wydano łącznie **261** decyzji administracyjnych przyznających świadczenie oraz wydano **1** decyzję dotyczącą umorzenia świadczeń nienależnie pobranych, **2** decyzje zmieniające, a także **4** decyzje zostały uchylone. Wydana została **1** decyzja odmowna, od której zostało wniesione odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie. W 2023 r. wydano łącznie **42** decyzji odnośnie sfinansowania dzieciom obiadów w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich.

4. Zasiłki celowe i specjalne celowe

Zasiłek celowy może być przyznany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, koniecznych i niezbędnych drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także pokrycie kosztów pogrzebu.

Tabela nr 10. Struktura wydatków na pomoc w formie zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego

Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy	Rok 2022	Rok 2023
Kwota świadczeń	90 360,00 zł	142 479,00 zł
Liczba świadczeń	206	226
Liczba rodzin	117	130

Źródło: Opracowanie własne

W 2023 roku Ośrodek przyznał pomoc w formie zasiłków celowych i specjalnych celowych dla **130 rodzin**. Ogółem wydatkowano **142 479,00 zł**. Zasiłki celowe przyznawano, m.in. na zakup leków, opatu, odzieży i na realizację potrzeb bieżących. Zasiłki specjalne celowe przyznano osobom i rodzinom, gdzie przekroczone zostało kryterium dochodowe, a występowała szczególna okoliczność trudnej sytuacji, np. ciężka choroba lub niepełnosprawność.

W 2023 r. wydano łącznie **109** decyzji administracyjnych przyznających zasiłek celowy oraz **117** decyzji przyznających specjalny zasiłek celowy, wydano **1** decyzję zmieniającą i **1** decyzję umarzającą postępowanie. Dla jednej osoby został

przyznany opał z dowozem do miejsca zamieszkania.

5. Zasiłki celowe – zdarzenia losowe

W 2023 roku wydatkowano kwotę **17 000 zł** na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzenia losowego, w szczególności były to rodziny, u których wystąpiła nagła śmierć osób najbliższych, pożar lub inne zdarzenie losowe. Wydano w tej sprawie **8** decyzji administracyjnych.

6. Schronienie

Gmina ma obowiązek zapewnić schronienie, odzież i posiłek osobom tego pozbawionym. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej do udzielenia pomocy osobom bezdomnym zobowiązana jest gmina ostatniego miejsca zameldowania tych osób na pobyt stały. Ze środków MOPS pokrywane były koszty pobytu naszych mieszkańców w schroniskach. Na ten cel w 2023 r. wydatkowano **84 561,00 zł** (pobyt w schroniskach **4 osób bezdomnych**). Na ten wydatek składają się: koszty noclegu, posiłków, odzieży, obuwia i środków czystości. Osoby bezdomne w zależności od własnego dochodu pokrywały również koszty schronienia na łączną kwotę 16 614,92 zł.

W 2023 r. wydano **3** decyzje kierujące do schroniska z usługami opiekuńczymi. Na podstawie **2** decyzji skierowano również **2** osoby do schroniska dla bezdomnych. Jednej osobie została uchylona decyzja w związku z przedwczesnym opuszczeniem schroniska. Dla **1** osoby zapewniono pobyt w noclegowni. Podsumowując 1 osoba bezdomna skorzystała z trzech form pomocy w postaci schronienia tj. zapewniono jej pobyt w schronisku dla bezdomnych, schronisku z usługami opiekuńczymi i noclegowni. Łącznie zapewniono 61 dni schronienia dla 1 osoby w noclegowni oraz 43 miesiące pobytu w schroniskach dla 4 osób. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łańcucie zawarł umowy w zakresie: zapewnienia schronienia w noclegowni Caritas Archidiecezji Przemyskiej Oddział Leżajsk, oraz zapewnienia schronienia z usługami opiekuńczymi dla osób bezdomnych prowadzonym przez Akademię Innowacji Społecznych w miejscowości Gwizdaj, oraz schronisko dla osób bezdomnych w Stąporkowie prowadzone przez Akademię Innowacji Społecznej.

7. Pobyt w domu pomocy społecznej

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, Ośrodek wydawał decyzje o skierowaniu do domów pomocy społecznej i odpłatności za pobyt dla osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku. Pracownicy socjalni kompletowali dokumenty niezbędne do uzyskania skierowania i umieszczenia w DPS. W 2023 roku w DPS-ach przebywało **48 mieszkańców** Miasta Łańcuta. Natomiast Gmina Miasto Łańcut ponosiła wydatki związane z przebywaniem **45 osób** w domach pomocy społecznej znajdujących się na terenie powiatu i województwa. Roczny koszt utrzymania pensjonariuszy w tych placówkach wyniósł **1 416 788,22 zł**.

Tabela nr 11. Wydatki związane z pobytym mieszkańców Łańcuta w domach pomocy społecznej w latach 2022-23.

Pobyt w Domu Pomocy Społecznej	2022	2023
Liczba mieszkańców Miasta przebywających w DPS	43	45
Wydatki za pobyt mieszkańców w DPS	1 276 830,00 zł	1 416 788,22 zł

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli nr 11, liczba mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej zwiększyła się o **2** osoby w porównaniu z rokiem ubiegłym. Na podstawie zarządzeń w sprawie ogłoszenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca domu pomocy społecznej corocznie wzrastają koszty pobytu w domu pomocy społecznej za jednego mieszkańca. W 2023 roku wydano łącznie **7** decyzji administracyjnych kierujących do DPS, **7** decyzji ustalających odpłatność za pobyt, **42** decyzje zmieniających odpłatność. W roku 2023 podpisano **2** nowe umowy z osobami zobowiązanymi do ponoszenia odpłatności oraz aneksowano **3** razy **8** obowiązujących umów. Wydane zostały **2** decyzje dotyczące odpłatności za pobyt członka rodziny w DPS oraz **2** decyzje zwalniające z odpłatności osoby zobowiązanej (tj. członka rodziny).

Domy Pomocy Społecznej w których są umieszczeni mieszkańcy Łańcuta przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 12. Mieszkańcy Łańcuta umieszczeni w DPS-ach

Lp.	Dom Pomocy Społecznej	Liczba umieszczonych mieszkańców
1	Tarnobrzeg	4
2	Górno	1
3	Dębica	1
4	Rzeszów	1
5	Glinik Dolny	2
6	Łąka	1
7	Przemyśl	1
8	Iwonicz	1
9	Piskorowice - Mołynie	2
10	Moszczany	2
11	Chmielnik	2
12	Brzoza Królewska	1
13	Łańcut	24
14	Kąkolówka	1
15	Jarosław	1

Źródło: Opracowanie własne

W sytuacjach zagrażających zdrowiu lub życiu osoby lub jej otoczenia tutejszy Ośrodek występował do sądu o umieszczenie mieszkańca gminy bez jego zgody w DPS. Każda zmiana sytuacji dochodowej i rodzinnej wiąże się z koniecznością przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego. Istnieje obowiązek ustawowy przeprowadzenia co najmniej raz w roku aktualizacji wywiadu środowiskowego u mieszkańca DPS. Pracownicy socjalni współpracują z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej w tym z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie w celu zabezpieczenia potrzeb osób wymagających całodobowej opieki poprzez wskazanie DPS-u odpowiedniego typu zlokalizowanego najbliższej miejsca zamieszkania osoby. Prowadzą także postępowania dotyczące odpłatności osób zobowiązanych za pobyt członka rodziny w DPS.

Rok 2023 przyniósł korzystne zmiany sytuacji finansowej emerytów i rencistów, w tym waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych w marcu 2023r. Zmiana dochodu podopiecznych w ciągu roku wpłynęła na odpłatność ponoszoną przez mieszkańców DPS czy ich rodzin. Z powodu waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych w marcu 2023r. u części osób nastąpiła zmiana odpłatności za pobyt w DPS. Ogółem w roku 2023 zostało wydanych **42** decyzji zmieniających. Należy także nadmienić, że każde postępowanie przyznające pomoc w oparciu o ustawę o pomocy społecznej było poprzedzone wywiadem środowiskowym również w przypadku zmian sytuacji klienta np. dochodowej. Niejednokrotnie procedura umieszczenia w DPS jest bardzo trudna ze względu na konieczność dogłębnej orientacji w sytuacji podopiecznego, który wymaga pilnego zabezpieczenia życia i stabilizacji stanu zdrowia. Umieszczenie takiej osoby w DPS często odbywa się pod presją czasu w ramach pilnego zabezpieczenia sytuacji socjalno-bytowej. Trudności przysparza również współpraca z rodziną, która w chwili umieszczenia w DPS ma obowiązek ustawowy ponoszenia odpłatności, a często nie wyraża na to zgody. Wyjątkowo trudne są sytuacje rodzin, gdy mieszkaniec DPS w przeszłości nie wywiązywał się z obowiązków rodzicielskich i wychowawczych wobec małoletnich, a w chwili obecnej dzieci zobowiązane są do ponoszenia odpłatności za rodzica. Pracownicy prowadzą postępowania administracyjne mające na celu ustalenie osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności oraz ustalenie wysokości opłat, jakie mają ponosić z tytułu umieszczenia członków ich rodziny w DPS. Takie postępowanie administracyjne budzi wśród dorosłych dzieci poczucie niesprawiedliwości, frustrację, konflikty rodzinne. Wychodząc naprzeciw takim komplikacjom ustawodawca umożliwił całkowite zwolnienie z ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca DPS po przeprowadzeniu postępowania i przedstawieniu dokumentów potwierdzających pozbawienie władzy rodzicielskiej wobec umieszczonego mieszkańca domu pomocy społecznej. W 2023 roku toczyły się 3 postępowania wobec członków rodzin osoby umieszczonej w DPS, którzy przebywają poza granicami kraju i nie podejmowały współpracy w celu ustaleniu odpłatności za pobyt mieszkańca DPS. Pracownicy socjalni w celu ustalenia miejsca pobytu takiej osoby występują do urzędu stanu cywilnego, ambasad, konsulatów, niejednokrotnie mediują z osobami spokrewnionymi w celu wypełniania obowiązku ustawowego zapewnienia opieki osobie zależnej.

8. Sprawienie pogrzebu

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym jest sprawienie

pogrzebu, w tym osobom bezdomnym. W 2023 roku tutejszy Ośrodek sprawił **1 pogrzeb zbiorowy** dzieci utraconych - łączny koszt wyniósł **4 008,40 zł**.

9. Pomoc w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Pomoc w postaci usług opiekuńczych realizowana jest w celu udzielenia wsparcia osobie wymagającej pomocy w środowisku lokalnym. Liczbę osób korzystających z pomocy w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi określa poniższa tabela.

Tabela nr 13. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy w postaci usług opiekuńczych

Rodzaj usług	2022			2023		
	Liczba rodzin	Łączna liczba świadczeń	Wydatki zł	Liczba rodzin	Łączna liczba świadczeń	Wydatki zł
Usługi opiekuńcze	32	8 994	227 175,81	35	8 284	246 381,03
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi - dorośli i dzieci	27	8 011	303 688,02	21	6 862	311 484,79

Źródło: Opracowanie własne

W 2023 roku z usług opiekuńczych skorzystało **35 rodzin** (łącznie wydano **36** decyzji administracyjnych przyznających świadczenie oraz **26** decyzji zmieniających, **6** decyzji uchylających realizację usług, umorzono **2** postępowania z powodu wycofania wniosku). Ze specjalistycznych usług opiekuńczych skorzystało **21 rodzin w tym dla 9 dzieci** (łącznie wydano **23** decyzje administracyjne przyznające świadczenie oraz **14** decyzji zmieniających, **5** decyzji uchylających postępowanie, **1** decyzję odmawiającą przyznania specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a także **2** umorzenia postępowania z powodu wycofania wniosku).

Zmiany dochodu podopiecznych w ciągu roku spowodowane m. in. waloryzacją świadczeń emerytalno-rentowych oraz zmianą kwoty świadczenia pielęgnacyjnego wpłynęły na wyliczoną w styczniu 2023 r. odpłatność za usługi opiekuńcze czy specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W konsekwencji większości osób, którym została przyznana pomoc usługowa w ciągu roku, kilkakrotnie wzrosła odpłatność za świadczone usługi. Sytuacja ta była udokumentowana wydaniem decyzji zmieniających. Powyższy fakt wpłynął również na ilość wniosków podopiecznych o częściowe zwolnienie z ponoszenia odpłatności. Pracownicy socjalni kilkakrotnie weryfikowali sytuację podopiecznych, przeprowadzali postępowanie pod kątem potencjalnych zwolnień z ponoszenia odpłatności za usługi. Na podstawie zmiany przepisów w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi został na nowo ustalony sposób naliczania odpłatności za w/w usługi co skutkowało obniżeniem kosztów specjalistycznych usług opiekuńczych dla wielu świadczeniobiorców.

10. Składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej za osoby pobierające zasiłki stałe Ośrodek opłaca składki na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 9% od kwoty świadczenia w okresie pobierania zasiłku. Składka zdrowotna opłacana jest w sytuacji, gdy osoba nie ma możliwości posiadania ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, np. jako członek rodziny osoby ubezpieczonej. W 2023 r. objęto ubezpieczeniem zdrowotnym z tego tytułu **45 osób**, zrealizowano **470 świadczeń** na łączną kwotę **26 282,24 zł** (bez uczestników CIS).

11. Wynagrodzenie za sprawowanie opieki

Zgodnie z art. 53a ustawy o pomocy społecznej, wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd. W łańcucie w 2023 r. wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłacano **4 osobom**, sprawującym opiekę nad osobami ubezwłasnowolnionymi. Łączny koszt wyniósł **16 800,00 zł**. (48 świadczeń). Tutejszy Ośrodek w 2023 roku również realizował wypłatę wynagrodzenia dla **1 kuratora** osoby częściowo ubezwłasnowolnionej w łącznej kwocie **6 360,00 zł** (12 świadczeń).

12. Pomoc materialna o charakterze socjalnym

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łańcucie, na mocy Uchwały Nr XIV/108/2012 Rady Miasta Łańcuta z dnia 22 marca 2012 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta Łańcuta, realizuje zadania z zakresu ustawy o systemie oświaty, tj. w sprawie stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych.

Świadczenia pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym zostały wprowadzone w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji oraz umożliwienia pokonywania barier w dostępie do edukacji uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.

Świadczenia tej formy pomocy są niezależne od typu i rodzaju szkoły, do której uczeń uczęszcza, czy też od wyników w nauce ucznia – podstawowym kryterium przyznawania jest tutaj **dochód na osobę** w rodzinie ucznia, który nie może przekraczać kwoty - **600 zł**. Dochód na osobę w rodzinie ustalany jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.)

Formami pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym są: stypendium szkolne i zasiłek szkolny.

Stypendium szkolne jest świadczeniem okresowym przyznawanym dla ucznia w roku szkolnym, na okres nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 10 miesięcy w danym roku szkolnym.

Zasiłek szkolny natomiast ma charakter jednorazowy – przyznaje się go w związku ze zdarzeniem losowym w danej rodzinie.

Obydwa rodzaje świadczeń należy przeznaczyć na pokrycie kosztów związanych z procesem edukacyjnym ucznia. Świadczenia te przyznaje się uczniom zamieszkałym na terenie miasta, bez względu na lokalizację szkoły, do której uczęszczą.

W związku z powyższym w **2023 r. stypendia szkolne otrzymywało 27 uczniów z 14 rodzin** z różnych typów szkół, kwota wypłaconej pomocy wyniosła **17 100,00 zł**, w tym ze środków własnych gminy **3 420,00 zł**, a z dotacji **13 680,00 zł**.

W 2023r. nie wypłacono **zasiłków szkolnych związanych ze zdarzeniami losowymi**.

W 2023 roku wydano **15** decyzji administracyjnych przyznających pomoc materialną w formie stypendium szkolnego, **23** decyzje zmieniające oraz **1** decyzję uchylającą świadczenie w związku z niedostarczeniem wymaganych dokumentów potwierdzających zakup pomocy szkolnych.

13. Pomoc obywatelom Ukrainy przybyłym w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Wsparcie finansowe dla obywateli Ukrainy jest możliwe na mocy przyjętej przez polski parlament specjalnej ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Świadczenia z pomocy społecznej dla uchodźców przysługują na tych samych zasadach, jak w przypadku obywateli Polski, z tym jednak zastrzeżeniem, że dotyczą w szczególności uchodźców, którzy przybyli na terytorium naszego kraju legalnie od dnia 24 lutego 2022 r.

W ramach przepisów obywatelom Ukrainy, którzy po 24 lutego 2022 r. przybyli do Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa przysługuje pomoc w postaci **jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe**.

Do złożenia wniosku o świadczenie w wysokości 300 zł na osobę wymagane jest posiadanie numeru PESEL oraz okazanie paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego legalny wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od 24 lutego 2022 r.

W 2023 r. dla **24** obywateli Ukrainy opuszczających Ukrainę w związku z trwającym tam konfliktem zbrojnym wypłacono **jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczone na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe**. W 2023 r. wysokość udzielonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łańcucie w ramach w/w świadczenia została wypłacona kwota **7 200,00 zł**. Na wskazane świadczenie zostało złożonych **20** wniosków, które zostały pozytywnie rozpatrzone.

Przepisy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przewidują możliwość przyznania świadczenia pieniężnego podmiotowi, w tym osobie fizycznej, który zapewni zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy. Wysokość **świadczenia pieniężnego** przysługującego z tytułu **zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia** obywatelom Ukrainy wynosi **40 zł za osobę dziennie**. Świadczenie jest

przyznawane na podstawie wniosku, za okres faktycznego zapewniania na własny koszt, zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, jednak nie dłużej niż za okres 120 dni od dnia przybycia obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jest wypłacane z dołu.

Gmina może przedłużyć okres wypłaty świadczenia na okres dłuższy niż 120 dni w przypadku zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelowi Ukrainy, który:

- 1) posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 2) posiada dokument potwierdzający I lub II stopień niepełnosprawności wydany w ramach ukraińskiego systemu orzekania o niepełnosprawności;
- 3) ukończył 60 rok życia (kobiety) albo 65 rok życia (mężczyźni);
- 4) jest kobietą w ciąży lub osobą wychowującą dziecko do 12 miesiąca życia;
- 5) samotnie sprawuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opiekę nad trojgiem i więcej dzieci;
- 6) jest małoletnim wymienionym w art. 25a ust. 1 ustawy.

Świadczenie:

- 1) przysługuje za osobę niepełnosprawną, za osobę sprawującą nad nią opiekę i za każde małoletnie dziecko tych osób;
- 2) przysługuje za kobietę w ciąży i za każde jej małoletnie dziecko lub za opiekuna wychowującego dziecko do 12 miesiąca życia i za wszystkie jego małoletnie dzieci;
- 3) przysługuje za opiekuna i za każde małoletnie dziecko;
- 4) przysługuje za małoletniego, za opiekuna tymczasowego ustanowionego dla małoletniego oraz za wszystkie małoletnie dzieci opiekuna tymczasowego.

W 2023r. zostało złożonych **114** wniosków o świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy. Pozytywnie rozpatrzonych zostało **103** wnioski dla **44 obywateli Ukrainy** na łączną kwotę **233 240,00 zł**. Pracownicy socjalni w **36** przypadkach weryfikowali w miejscu pobytu warunki zakwaterowania i wyżywienia dla przyjętych obywateli Ukrainy. Na wskazane świadczenie **1** wniosek dla 1 osoby został pozostawiony bez rozpatrzenia z powodu utraty statusu UKR.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łańcucie w 2023r. w ramach środków z Funduszu Pomocy sfinansował posiłek dla **10** dzieci z 6 rodzin w przedszkolu i szkole podstawowej na kwotę **4 152,00 zł**. A także **37** obywateli Ukrainy otrzymała pomoc żywnościową w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa. Dla 5 uczniów z Ukrainy z 2 rodzin została przyznana pomoc materialna o charakterze socjalnym sfinansowana z Funduszu Pomocy. Pomoc materialna była przeznaczona na sfinansowanie m. in. zakupu podręczników, artykułów szkolnych. W 2023r. kwota pomocy materialnej o charakterze socjalnym wyniosła **1 223,19 zł**.

Pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej z uchodźcami z Ukrainy nadal na bieżąco przekazywali informację o możliwości uzyskania świadczenia wychowawczego z ZUS (pomoc w wyjaśnianiu sytuacji w związku z wstrzymaniem wypłaty świadczenia wychowawczego), poradnictwo dotyczące ponownego uzyskania statusu UKR, wskazywanie organizacji pozarządowych udzielających pomocy uchodźcom z Ukrainy, wskazywanie placówek służby zdrowia, udzielenie informacji o możliwości skorzystania z tłumacza przysięgłego, udzielenie informacji o uzyskaniu pomocy w konsulatach, informowanie o uzyskaniu stopnia niepełnosprawności. Udzielali również informacji na pytania dotyczące obaw osób udzielających schronienia m.in. dalszych możliwości i obowiązków wynikających z udzielonej pomocy w formie zakwaterowania.

14. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Podkarpackim Oddziałem Okręgowym Polskiego Czerwonego Krzyża Oddziałem Rejonowym w Przeworsku realizował Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w Podprogramie 2021 plus. Pracownicy socjalni zakwalifikowali do powyższego programu **189 rodzin**, w ramach którego pomocą objęto **433 osób** w tym wśród tych osób było 37 osób z Ukrainy, które przybyły do Polski w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Pracownicy MOPS wraz z wolontariuszami rozdysponowali około **10,304 tony** żywności. Wartość przekazanych artykułów wynosiła **45 015,03 zł**, co na osobę wynosi 103,96 zł. Rodziny otrzymały nieodpłatnie artykuły spożywcze – wsparcie w formie paczek żywnościowych, w których skład wchodziły m.in. makaron, cukier, ryż, kasza, sery, dżemy, mleko, olej, soki, produkty w konserwach.

Ze względu na trwający stan epidemii, zgodnie ze zmianą wytycznych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów biorących udział w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020

Podprogram 2021plus współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, istniała możliwość wydania skierowania w sposób zdalny.

Dodatkowym obowiązkiem pracowników socjalnych było zakwalifikowanie **30 osób** pod względem otrzymania wsparcia działaniami towarzyszącymi.

15. „Opieka Wytchnieniowa” - edycja 2023

Program „Opieka Wytchnieniowa” – edycja 2023 był kierowany do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Osobista, stała opieka nad dzieckiem lub dorosłą osobą, których niepełnosprawność związana była z szerokim spektrum problemów zdrowotnych prowadzących do znacznego ograniczenia samodzielności, bardzo często oznaczała konieczność wsparcia w każdym elemencie codziennego życia. Członkowie rodzin, opiekunowie muszą podporządkować swój dzienny rozkład zajęć wykonywaniu czynności związanych z opieką i pomocą, co najczęściej oznacza życie w warunkach ciągłego obciążenia psychofizycznego. Wiele osób w takiej sytuacji rezygnowało z udziału w życiu społecznym, zawodowym, zaniedbując własne zdrowie, czy też inne potrzeby oraz całkowicie rezygnując z indywidualnych aspiracji.

Zaangażowanie w sprawowanie opieki często utrudniało podejmowanie innych zadań niezbędnych dla funkcjonowania rodziny i prowadzenia gospodarstwa domowego. Co więcej, kondycja zdrowotna osób sprawujących codzienną długotrwałą opiekę z czasem ulega pogorszeniu, co przekłada się na mniejszą skuteczność, a tym samym obniżenie komfortu życia osoby niepełnosprawnej oraz samego opiekuna. Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki mogły dysponować czasem, który przeznaczyły na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Usługi opieki wytchnieniowej służyły również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie byli w stanie wykonywać swoich obowiązków.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łąncucie realizował działania Programu „Opieka wytchnieniowa” - edycja 2023 wśród Mieszkańców Łąncuta. Program finansowany był z Funduszu Solidarnościowego. Całkowity koszt świadczenia usług opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego wyniósł **66 009,87 zł**. Program zapewniał dla **8 osób** niepełnosprawnych świadczenie usługi opieki wytchnieniowej, w tym dla 6 osób niepełnosprawnych dorosłych oraz 2 dzieci niepełnosprawnych w ramach której zatrudniono 7 osób na umowę zlecenie i zrealizowano łącznie **1 677 godzin** usług opieki wytchnieniowej.

Udział w programie generował dodatkowe obowiązki dla pracowników Działu Pomocy Środowiskowej takie jak rekrutacja osób do programu, pomoc w uzyskaniu odpowiednich dokumentów, a także kontrola środowisk objętych pomocą pod względem prawidłowej realizacji świadczenia, analizę osób świadczących usługi opieki wytchnieniowej pod względem zatrudnienia oraz przekazanie informacji do działu organizacyjno-administracyjnego, comiesięczna analiza i opis dokumentów rozliczeniowych z wykonania usług osób zatrudnionych na umowę zlecenie i przekazywanie do działu finansowo-księgowego, a także pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów w środowiskach zakwalifikowanych do pomocy.

16. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - edycja 2023

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023 miał na celu zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na prowadzenie bardziej niezależnego i aktywnego życia w środowisku społecznym poprzez wsparcie ww. osób przez asystenta w wykonaniu codziennych czynności. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łąncucie realizował działania Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - edycja 2023 wśród Mieszkańców Łąncuta. Program finansowany był z Funduszu Solidarnościowego w ramach resortowego Programu Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Całkowity koszt świadczenia usług asystencji osobistej wyniósł **28 944,07 zł**. Program zapewniał dla **2 osób** niepełnosprawnych świadczenie usługi asystencji osobistej, w tym dla 1 dorosłej osoby niepełnosprawnej oraz 1 dziecka z niepełnosprawnością w ramach której zatrudniono 2 osoby na umowę zlecenie i zrealizowano łącznie **680 godzin** usług asystencji osobistej. Za realizację usługi asystencji osobistej Uczestnik Programu nie ponosił odpłatności.

17. Ustalanie prawa do bezpłatnej opieki zdrowotnej

Ośrodek realizuje zadanie gminy polegające na ustalaniu uprawnień osób do bezpłatnej opieki zdrowotnej, finansowanej ze środków publicznych. Prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych określa art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i wydawane jest na okres do 90 dni, a w 2023 roku wydano **14 decyzji** w tej sprawie, 1 decyzje uchylająca to świadczenie, 2 decyzje wygaszające świadczenie. Postępowania toczyły się na wniosek osoby lub placówki która objęła świadczeniobiorcę pomocą medyczną. Na podstawie przeprowadzanego wywiadu środowiskowego oraz analizy dokumentów sprawdzane są przesłanki do objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym. Pracownicy socjalni ustalają czy są instytucje które w pierwszej kolejności mogą objąć ubezpieczeniem zdrowotnym oraz pomagają w uzyskaniu ubezpieczenia zdrowotnego z innych dostępnych źródeł. Decyzje są przesyłane do Narodowego Funduszu Zdrowia.

18. Centrum Integracji Społecznej w Łąncucie

Do marca 2023r. 9 osób kontynuowało projekt „Wsparcie Mieszkańców Łąncuta poprzez działania Centrum Integracji Społecznej” z lat ubiegłych.

Od kwietnia 2023 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zakwalifikowali kolejne **10 osób** w ramach kontynuacji trwałości projektu unijnego „Wsparcie Mieszkańców Łąncuta poprzez działania Centrum Integracji Społecznej”. Miasto Łącut realizuje działania we współpracy z Caritas Archidiecezji Przemyskiej. Celem głównym jest aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z terenu Miasta Łąncuta. W ramach Centrum Integracji Społecznej wszyscy uczestnicy zostali skierowani do wykonywania prac ogrodniczo-porządkowych na terenie Miasta. Uczestnicy działania zostali objęci przez tutejszy Ośrodek ubezpieczeniem zdrowotnym na czas trwania projektu. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wnioskował o środki na objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym dla 19 osób. Koszt składek zdrowotnych w roku 2023 wyniósł **6 859,26 zł**.

19. Wspieranie rodziny

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łąncucie zadania z zakresu wspierania rodziny wykonywał w oparciu o Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Miasto Łącut na lata 2021- 2023. Szczegółowa informacja ze wsparcia rodzin i pieczy zastępczej zostanie przedstawiona Radzie Miasta Łąncuta w odrębnym sprawozdaniu.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych mogą zostać objęte szeregiem działań w ramach pracy z rodziną w szczególności pomocą asystenta rodziny. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin. Całkowity koszt zatrudnienia asystenta rodziny w 2023 r. wyniósł **74 316,95 zł**.

W 2023 roku z usług asystenta rodziny skorzystało **14 rodzin**, w których przebywało 62 osób w tym 43 dzieci. Wśród rodzin objętych wsparciem asystenta są rodziny, które na mocy postanowienia z sądu rodzinnego zostały zobowiązane do współpracy. W 2023 r. były to 10 rodziny zobligowane sędownie do pracy z asystentem rodziny, 4 rodziny samodzielnie zdecydowały się na współpracę z asystentem rodziny.

W ramach prowadzonej pracy socjalnej pracownicy socjalni uczestniczyli lub udzielali pisemnej informacji o sytuacji rodziców biologicznych na posiedzenia Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, które odbywają się między innymi w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie – ocena dotyczyła **18 dzieci** umieszczonych w systemie pieczy zastępczej.

20. Przeciwdziałanie przemocy domowej

Pracownicy socjalni realizując zadania określone ustawą o pomocy społecznej oraz ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej znowelizowaną 22 czerwca 2023r., w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” świadczą pracę socjalną na rzecz mieszkańców Miasta Łąncuta. W 2023 roku kontynuowano działania socjalne, które miały na celu zapobieganie i minimalizowanie problemów wynikających ze zjawiska przemocy domowej. W perspektywie roku 2023 skoordynowano procedurę **48 „Niebieskich Kart”**, z czego 11 stanowiło kontynuację działań rozpoczętych w latach poprzednich. 15 procedur Niebieskiej Karty wpłynęło przed nowelizacją cyt. ustawy, a 22 na podstawie nowych przepisów. Łącznie w 2023 r. wszczęto 37 nowych procedur Niebieskiej Karty. Wpłynęło do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego 44 formularze „Niebieskich Kart - A” dokumentujących zarówno pierwsze, jak też kolejne zdarzenia z użyciem przemocy domowej. W celu

realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2023 r. **11** grup kontynuowało działalność z lat ubiegłych, powołano **15** nowych grup roboczych, które po nowelizacji ustawy zostały przekształcone w grupy diagnostyczno - pomocowe, oraz **22** grupy diagnostyczno - pomocowe na podstawie nowej ustawy. W ramach pracy grup odbyło się **259** spotkań, w których uczestniczyli pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej m.in. pracownicy socjalni i asystent rodziny. W 2023 r. zostało zakończonych **30** procedur „Niebieskie Karty”. W realizację działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w celu profesjonalizacji i interdyscyplinarności oraz podniesienia skuteczności świadczonej pomocy, zaangażowane były służby Policji, przedstawiciele placówek oświatowych, służby zdrowia, sądownictwa, prokuratury, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łańcucie, a także podmiotów sektora pozarządowego.

Procedura działań w ramach „Niebieskiej Karty”, która w głównej mierze powierzona jest pracownikom socjalnym i koordynacji powołanemu Zespołowi Interdyscyplinarnemu działającemu przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej jest bardzo czasochłonna.

Po sporządzeniu formularza „Niebieska Karta – A” podmiot wszczynający procedurę (tj. policja, komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, oświata, służba zdrowia, pomoc społeczna) niezwłocznie przekazuje go do Zespołu Interdyscyplinarnego, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia wszczęcia procedury. Formularz „Niebieskiej Karty- A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia jego otrzymania jest przekazywany grupie diagnostyczno – pomocowej (która powoływana jest na podstawie uchwały Zespołu Interdyscyplinarnego).

W skład grupy powołuje się pracownika socjalnego i funkcjonariusza policji. Pierwsze posiedzenie grupy odbywa się niezwłocznie nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia otrzymania formularza NK. Grupa diagnostyczno -pomocowa na podstawie informacji zawartych w formularzu NK dokonuje diagnozy sytuacji rodziny i następnie podejmuje działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy. Każde posiedzenie grupy diagnostyczno-pomocowej dokumentowane jest w formie protokołu. Jeżeli sytuacja rodziny tego wymaga, by w jej skład wchodziłi przedstawiciele innych instytucji składany jest do Zespołu Interdyscyplinarnego wniosek dotyczący poszerzenia składu grupy o osoby o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zespół Interdyscyplinarny nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania wniosku występuje do podmiotów zatrudniających osoby, o których mowa w ustawie, o wytypowanie przedstawiciela do udziału w pracach grupy. Uchwałą Zespołu Interdyscyplinarnego poszerzany jest skład grupy diagnostyczno – pomocowej. Jeżeli wszczęcie procedury nastąpiło pod nieobecność osoby stosującej przemoc domową, grupa diagnostyczno – pomocowa zawiadamia tę osobę o wszczęciu procedury w terminie nie późniejszym niż 3 dni roboczych od dnia otrzymania NK.

Członkowie grupy diagnostyczno – pomocowej wypełniają formularz „Niebieska Karta – C” na posiedzeniu, w obecności wcześniej zaproszonej osoby, doznającej przemocy domowej. Na kolejnym posiedzeniu członkowie grupy diagnostyczno –pomocowej, po wcześniejszym wezwaniu osoby, stosującej przemoc domową wypełniają formularz „Niebieska Karta – D”.

Niestawiennictwo osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową nie wstrzymuje się dalszych działań specjalistów. Działania grupy diagnostyczno – pomocowej są kontynuowane w celu ustalenia planu pomocy rodzinie.

W następnej kolejności obowiązkiem grupy jest wnikliwe przeanalizowanie sprawy, przygotowanie planu pomocy rodzinie i realizowanie go w dalszej części procedury. Zakończenie procedury jest możliwe w dwóch przypadkach: ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań. W roku 2023 z powodu ustania przemocy domowej zamknięto **19** procedur „Niebieskiej Karty”, a z powodu braku zasadności podejmowanych działań zakończono **11** procedur. Po zakończeniu grupa diagnostyczno – pomocowa przekazuje protokół do Zespołu Interdyscyplinarnego w terminie nie później niż 7 dni roboczych. Po zakończeniu procedury grupa diagnostyczno – pomocowa podejmuje działania monitorujące rodziny zgodnie z ustawą przez okres 9 miesięcy.

21. Dodatek węglowy, dodatek dla gospodarstw domowych, preferencyjny zakup węgla

Na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym oraz ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw pracownicy socjalni w 2023 roku przeprowadzili 5 wywiadów środowiskowych w związku z postanowieniem Samorządowego Kolegium Odwoławczego.

Szczegółowy opis wymienionych powyżej zadań znajduje się w dalszej części sprawozdania dotyczącej obowiązków realizowanych przez Dział Świadczeń Rodziny.

22. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami

W realizacji zadań pomocy społecznej Ośrodek współpracuje z organizacjami społecznymi oraz innymi jednostkami organizacyjnymi Miasta Łańcuta oraz instytucjami, m.in.:

1. Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Łańcutkie:

- bieżący nadzór nad realizacją zadania z zakresu pomocy społecznej w formie „zapewnienia gorącego posiłku” – zgodnie z Umową,
- działania na rzecz osób bezdomnych,
- współpraca w zakresie realizowania Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD).

2. **Parafiami Rzymsko-Katolickimi** (wszystkimi) – informowanie o osobach potrzebujących, ubogich i bezdomnych, którzy szukają pomocy we wspólnotach działających przy Parafii (m.in. Akcja Katolicka, Caritas, itd.), współpraca w zakresie sprawienia pogrzebu dzieci utraconych.

3. Powiatowym Urzędem Pracy w Łańcutie w zakresie:

- aktywnego zwalczania bezrobocia poprzez organizowanie prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, programu aktywności lokalnej,
- prowadzenie działań w zakresie wyłonienia grup bezrobotnych podlegających przekwalifikowaniu zawodowemu,
- stałego monitorowania ofert pracy i mobilizowania osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia.

4. **Policją, sądem, kuratorami, pedagogami szkolnymi, placówkami oświatowymi i placówkami służby zdrowia** w zakresie poprawy warunków funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych.

5. **Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** w zakresie świadczenia pomocy osobom uzależnionym. W ramach współpracy z ww. Komisją w siedzibie MOPS działa Punkt Konsultacyjny Pomocy Rodzinie, w którym udzielane jest poradnictwo prawne i psychologiczne oraz z zakresu przeciwdziałania przemocy.

6. **Stowarzyszeniem Wiosna** - kwalifikowanie osób i rodzin do akcji „Szlachetna Paczka”.

7. **PKO Bankiem Polskim** - informowanie rodzin o akcji Banku „List do św. Mikołaja” i pomoc w wydawaniu prezentów dla 20 dzieci z terenu Miasta Łańcuta,

Ponadto pracownicy socjalni współpracują z policją, szkołą, kuratorami, służbą zdrowia, opiekunami, asystentem rodziny, urzędem pracy, pracownikami innych ośrodków pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, np. Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta, Polskim Czerwonym Krzyżem, Caritas, Szlachetną Paczką oraz wolontariuszami działającymi w ramach programu rządowego „Wspieraj Seniora” i Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa.

23. Podejmowanie działań likwidujących bariery społeczne, wspierających inicjatywy sprzyjające wzmocnieniu więzi społecznych i lokalnej społeczności

- Diagnoza potrzeb wśród Mieszkańców Łańcuta przed przystąpieniem do realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2024, finansowanego z Funduszu Solidarnościowego.

- Diagnoza potrzeb wśród Mieszkańców Łańcuta przed przystąpieniem do realizacji Programu „Opieka wychowawcza” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2024, finansowanego z Funduszu Solidarnościowego.

24. Współpraca z Kuratorium Oświaty w Rzeszowie

W ramach współpracy z Kuratorium Oświaty w Rzeszowie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łańcutie w 2023 roku zakwalifikował i skierował **7 dzieci** i młodzieży w wieku od 7 – 18 z rodzin o niskich dochodach na bezpłatny wypoczynek wakacyjny. Pracownicy socjalni koordynowali działania związane z rekrutacją i wyjazdem na kolonie letnie, przygotowaniem oraz przekazywaniem dla potrzeb Kuratorium Oświaty oraz organizatorów wypoczynku list uczestników, uzupełnionych kart kwalifikacyjnych. Pracownicy socjalni dokonywali uzgodnień dotyczących terminów odjazdów oraz powrotów dzieci z kolonii. Nadzorowali wyjazd i powrót dzieci do Łańcuta. Kolonie letnie zorganizowane zostały przez Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Oświatowo Wychowawczych im. Teresy Kras w Lublinie. Kolonia letnia dla dzieci odbyła się w Darłowie w terminie: od 16 do 25 lipca 2023 r.

25. Świadczenie usług teleopieki dla osób starszych i niepełnosprawnych

Celem programu w Module II jest poprawa poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych poprzez dostęp do „opieki na odległość”, zwanej teleopieką.

W roku 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łąncucie nie zakupił nowych opasek bezpieczeństwa, program „Korpus Wsparcia Seniorów” obsługiwany był przy użyciu 50 opasek bezpieczeństwa zakupionych w roku 2022.

W 2023 r. w związku z rezygnacją 15 seniorów z teleopieki, zakwalifikowano do programu 15 nowych użytkowników opasek bezpieczeństwa w ramach programu „Korpus wsparcia seniorów”.

W ramach programu, udzielono łącznie wsparcia **65 mieszkańcom** Miasta Łąncuta w wieku 65 lat i więcej, którzy mają problemy związane z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkające z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającej opieki w codziennym funkcjonowaniu w zakresie odpowiadającym ich potrzebom.

1) W ramach programu mieszkaniec otrzymał opaskę bezpieczeństwa z usługą obsługi systemu polegającą na sprawowaniu całodobowej opieki na odległość nad seniorami przez centrum monitoringu.

2) Opaska bezpieczeństwa jest prosta w użytkowaniu, wyposażona w następujące funkcje:

- przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS
- detektor upadku,
- lokalizator GPS,
- funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi,
- funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls, saturacja),

3) Usługa obsługi jest realizowana przez dyspozytora (pielęgniarkę, ratownika medycznego, opiekuna medycznego), który decyduje o sposobie udzielenia seniorowi pomocy, w tym o wezwaniu służb ratunkowych.

4) Wyznaczony gminny koordynator programu, do którego zadań należy organizacja, koordynacja pracy pracowników socjalnych w terenie w zakresie realizacji programu, a także monitoring i sprawozdawczość.

5) Udział w programie jest bezpłatny dla mieszkańców.

W okresie od stycznia do grudnia 2023 r. podsumowanie realizacji projektu przedstawia się następująco:

1) Rzeczywista liczba osób, które przystąpiły do MODUŁU II programu „Korpus Wsparcia Seniorów” w roku 2023 – 65 z tego:

- prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe – 42
- mieszkające z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia - 23

2) Rzeczywista liczba zgłoszeń do dyspozytora przy użyciu opaski lub innego urządzenia bezpieczeństwa – 208 z tego:

• zakończonych udzieleniem wsparcia przez telefon, prośbą o interwencję kogoś z otoczenia, prośbą o interwencję pracownika ośrodka pomocy społecznej – 204

- zakończonych interwencją służb ratunkowych - 4

3) Realizacja projektu – 100 %

4) Rzeczywista wysokość środków wydatkowanych na realizację programu w roku 2023 – 32 154,60 zł w tym:

• całkowity koszt poniesiony na zakup usługi obsługi systemu polegającej na sprawowaniu całodobowej opieki na odległość nad seniorami przez centrum monitoringu – 24 960,00 zł

- całkowity koszt poniesiony na dodatkową gratyfikację finansową – 7 194,60 zł.

26. Działalność pracowników socjalnych

Podstawą organizowania i udzielania wszelkiej pomocy jest rozeznanie potrzeb. Jest to zadanie pracownika socjalnego, osoby profesjonalnie przygotowanej do udzielania pomocy bezpośrednio w środowisku zamieszkania osoby lub rodziny wymagającej pomocy. Podstawowym dokumentem poprzedzającym przyznanie świadczenia z pomocy społecznej jest rodzinny wywiad środowiskowy, przeprowadzany przez pracownika socjalnego w miejscu zamieszkania osoby, która o pomoc się ubiega. W przedmiotowym wywiadzie zostaje sporządzona diagnoza określająca sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową, zdrowotną i mieszkaniową, jak również zaproponowana zostaje pomoc dostosowana do potrzeb osób i możliwości Ośrodka. Po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego pracownik socjalny przygotowuje również decyzję administracyjną.

Praca socjalna - rozumiana jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Realizacja tego zadania pomocy społecznej spoczywa na pracownikach socjalnych zatrudnionych w Ośrodku. W 2023 roku udzielono

pomocy w postaci pracy socjalnej 598 rodzinom, w tym: wyłączenie w postaci pracy socjalnej 338 rodzinom. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny.

Kontrakt socjalny - to pisemna umowa, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podjętych działań zmierzających do zmiany trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Celem określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej Ośrodek zawiera kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną. W 2023 roku zawarto **24 kontrakty socjalne**. **Liczba osób objętych kontraktami socjalnymi wyniosła 36.**

Podstawowym zadaniem pracownika socjalnego jest szczegółowe **rozeznanie sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz stworzenie diagnozy** na podstawie wywiadu środowiskowego. Mając na uwadze podniesienie jakości świadczonych usług, pracownicy socjalni rozwijają realizowane już metody pracy oraz podejmują nowe zadania tj.:

- współpracę ze specjalistami w szczególności psychologami, konsultantami do spraw uzależnień, przemocy w rodzinie, zaburzeń psychicznych, konsultantami do spraw prawnych, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentami rodziny w celu realizacji długofalowego planu pomocy,

- współpracę z Policją, kuratorami, przedstawicielem Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagogami szkolnymi w ramach której odbywają się cykliczne spotkania Grup Roboczych w związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty”, mające na celu wymianę informacji, ustalanie wspólnych działań na rzecz środowisk zagrożonych przemocą oraz działania mające charakter interwencyjny,

- konsultacje z asystentem rodziny, pracy z rodziną w ramach usługi asystenta rodziny oraz podział zadań do realizacji przez asystenta i pracownika socjalnego oraz innych specjalistów,

- współpracę z przedstawicielami szkół, przedszkoli, żłobków, poradni psychologiczno-pedagogicznych nakierowaną na zaspokojenie potrzeb dzieci,

- udział w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej,

- kwalifikacja dzieci na kolonie organizowane przez Kuratorium Oświaty oraz nadzór nad wyjazdem i powrotem dzieci z kolonii,

- współpracę z parafiami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej,

- pochówek osób, którzy nie posiadają rodziny lub rodzina nie chciała się tym zająć,

- poszukiwanie osób mogących sprawić pochówek dla zmarłego członka rodziny,

- współpracę z właścicielami i administratorami lokali mieszkalnych,

- utrzymywanie stałej współpracy z przychodniami, szpitalami, mającej na celu zaspokojenie potrzeb klientów i udzielenie odpowiedniego wsparcia, w tym pomoc w umieszczeniu w Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym, Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicyzm,

- prowadzenie postępowań wobec osób zobowiązanych do odpłatności za członków rodziny umieszczanych w Domach Pomocy Społecznej,

- realizację środowiskowych form pracy socjalnej,

- poszukiwanie na wniosek sądu oraz wskazanie kandydata na opiekuna prawnego dla osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej, kuratora dla osoby częściowo ubezwłasnowolnionej, opiniowanie na temat kandydata, jak również w niektórych sytuacjach pełnienie funkcji kuratora,

- przekazywanie do Sądu wniosków o: wgląd w sytuację dzieci, umieszczenie bez zgody mieszkańca gminy w domu pomocy społecznej, leczenie bez zgody w szpitalu psychiatrycznym,

- uczestnictwo w rozprawach sądowych dotyczących zarówno w sprawach rodzinnych jak i realizacji procedury Niebieskiej Karty,

- udział w działaniach akcyjnych dotyczących zdarzeń losowych i klęsk żywiołowych,

- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych na zlecenie Sądu bądź innych zewnętrznych instytucji,

- przeprowadzanie wywiadów w związku z ubieganiem się osób o: świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek wychowawczy, skierowanie na zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy,

- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w związku z podejrzenia marnotrawienia środków przez osoby pobierające świadczenie wychowawcze, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy,

- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych na rzecz innej gminy z mieszkańcami Domu Pomocy Społecznej w Łąncucie oraz z pacjentami przebywającymi w Centrum Medycznym w Łąncucie, pełnoletnimi wychowankami Niepublicznego Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Łąncucie,

- rozpoznawanie sytuacji rodzin pod kątem występowania problemu uzależnienia od alkoholu oraz w ramach możliwości obejmowania pracą socjalną z równoczesnym zgłaszaniem do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych,

- współpraca z organizacjami świadczącymi usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym przeprowadzanie kontroli środowisk w dni wolne od świadczenia usług opiekuńczych oraz bieżące monitorowanie ich realizacji przez opiekunki zatrudnione przez organizację,
- typowanie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej do objęcia usługą asystenta rodziny, a następnie prowadzenie rodzin objętych usługą,
- współrealizowanie Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa FEAD 2014-2020 Podprogram 2021 plus poprzez kwalifikację beneficjentów, wydawanie skierowań, informowanie o terminach wydawania żywności, rekrutowanie do udziału w organizowanych warsztatach żywieniowych,
- udział pracownika socjalnego w posiedzeniu dot. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, o którym mowa w art. 130 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- podejmowanie działań interwencyjnych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom zależnym,
- pomoc w zapewnieniu niezbędnych artykułów i sprzętu domowego dla osób po zdarzeniu losowym,
- przeprowadzanie wywiadów alimentacyjnych oraz prowadzenie negocjacji na okoliczność ustalenia odpłatności za pobyt osób w Domu Pomocy Społecznej, przygotowywanie umów i decyzji dla rodzin zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej,
- prowadzenie postępowań w sprawach przyznania pomocy oraz pracy socjalnej uchodźcom z Ukrainy,
- weryfikacja sytuacji socjalno-bytowej w miejscu pobytu obywateli Ukrainy, przybyłych na terytorium RP w związku z konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy,
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie rekrutacji do prac społecznie użytecznych oraz wymiany informacji na temat uczestników prac,
- współpraca z Centrum Integracji Społecznej w zakresie rekrutacji i wymiany informacji na temat uczestników zajęć w Centrum,
- kierowanie osób na posiłek wydawany przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta,
- wydawanie zaświadczeń o korzystaniu bądź niekorzystaniu ze świadczeń z pomocy społecznej,
- dyżur telefoniczny pełniony przez pracowników socjalnych poza godzinami pracy Ośrodka,
- informowanie i kierowanie oraz umawianie na konsultację prawną i psychologiczną osób korzystających z pomocy tutaj. Ośrodka w Punkcie Konsultacyjnym Pomocy Rodzinie przy MOPS Łańcut,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin poprzez informowanie kuratora i sądu o zaistniałych zagrożeniach.

Zawsze nasza praca jest związana ze zdrowiem i życiem ludzkim w trudnych obszarach: przemoc, uzależnienia, bezrobocie, choroby, ubóstwo, bezdomność. Jesteśmy odpowiedzialni przede wszystkim za człowieka, często za jego zdrowie i życie, ale również za wychowanie małego dziecka w rodzinie dysfunkcyjnej.

W związku z załatwieniem spraw ludzkich pracownicy socjalni kierują się delikatnością i rozumą w podejmowanych działaniach, nie są to sprawy łatwe, niejednokrotnie wymagają zaangażowania emocjonalnego. Zaangażowanie pracowników Ośrodka buduje ład i porządek społeczny. Pozytywnie wpływa na obraz miasta. Angażując się w to emocjonalnie przynosimy te wszystkie trudne sprawy do naszych domów.

27. Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników Działu Pomocy Środowiskowej

W okresie sprawozdawczym pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej uczestniczyli w szkoleniach i konferencjach (w tym w ramach samokształcenia) związanych z realizowaniem zadań na stanowiskach pracy. Tematyka szkoleń i konferencji, webinarium obejmowała zagadnienia, m.in:

- przemocy domowej,
- zmian dotyczących zasiłku stałego,
- superwizji.

W związku z realizacją przez Polskie Towarzystwo Superwizji Pracy Socjalnej projektu „Wsparcie rozwoju pracowników polskiego systemu pomocy społecznej” finansowanego przez UNICEF-Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz dzieci, pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej wzięli udział w roku 2023 w 7 spotkaniach w ramach superwizji z 10 zaplanowanych. Grupę tworzy 8 pracowników tutaj. Ośrodka w tym 7 pracowników socjalnych i 1 asystent rodziny. Spotkania superwizyjne mają na celu omówienie z superwizorem - osobą niezależną trudnych przypadków. Superwizja pracy socjalnej polega na ustawicznym rozwoju zawodowym pracowników socjalnych, służącym utrzymaniu wysokiego poziomu świadczonych usług, zachowaniu i wzmacnianiu kompetencji zawodowych, udzielaniu wsparcia, poszukiwaniu źródeł

trudności w pracy i możliwości ich pokonywania.

28. Podsumowanie

Miasto Łańcut to miejscowość znajdująca się w centralnej części powiatu łańcuckiego, jest to jedyny ośrodek miejski na tym terenie. Położenie miejscowości wpływa na grupę odbiorców pomocy społecznej, a co za tym idzie klientów tut. Ośrodka. Jako główny Ośrodek miejski w powiecie zauważane są w nim migracje z okolicznych miejscowości wiejskich. Atrakcyjny rynek mieszkań do wynajęcia w Łańcutcie daje możliwość osiedlenia osobom, które z różnych powodów nie mogą pozostać w swoim dotychczasowym miejscu zamieszkania, a poszukują miejsc znajdujących się jak najbliżej domu rodzinnego. Często rodziny, które osiedlają się na terenie Łańcuta, uciekają przed problemami (przemoc domowa, rodziny niepełne, alkoholizm i choroby psychiczne), a planem na rozwiązanie trudnej sytuacji jest zmiana miejsca zamieszkania. Napływ nowych mieszkańców Łańcuta z okolicznych miejscowości oraz obywateli Ukrainy uciekających przed wojną wpływa na strukturę problemów społecznych na terenie miasta. Dział Pomocy Środowiskowej w swoich obowiązkach realizuje dużo wieloaspektowych działań. Wśród nich jest wypłata świadczeń pieniężnych dla podopiecznych oraz organizacja i realizacja świadczeń niepieniężnych, a także obsługa ich wykonania i rozliczenia. W roku 2023 realizację działań wymienionych powyżej w Dziale Pomocy Środowiskowej zapewniały zatrudnione osoby: 9 pracowników socjalnych, 1 asystent rodziny, 3 opiekunki środowiskowe świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, 7 terapeutek zatrudnionych na umowę zlecenie w ramach świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi - dla dzieci, 7 osób zatrudnionych na umowę zlecenie w ramach wykonywania usług opieki wychowawczej oraz 2 osoby zatrudnione na umowę zlecenie w ramach asystenta osoby niepełnosprawnej. Wykonywanie realizacji niektórych z wyżej wymienionych świadczeń (usługi opiekuńcze, program POPŻ) była realizowana przez zlecenie wykonania działań organizacjom pozarządowym czy we współpracy z nimi na zasadzie porozumienia. Od 2024 r. usługi opiekuńcze własne są świadczone przez zatrudnione opiekunki środowiskowe 4,5 etatu w tut. Ośrodku. Koordynacja wielotematyczności form pomocy, które przewijają się w ofercie Działu Pomocy Środowiskowej jest bardzo trudna. Pomimo dużej ilości obowiązków oraz ciężkiej specyfiki wykonywanych działań pracownicy działu starają się zapewnić jak najwyższy standard udzielanej pomocy. Na tle obowiązków administracyjnych, które pracownicy wykonują dla prawidłowego funkcjonowania działu oraz obowiązków interwencyjnych w środowisku, tj. nagłość występowania problemów, którym należy zaradzić jak najszybciej w związku zabezpieczeniem np. osoby chorej psychicznie, jej zdrowia lub życia jest dodatkowym obciążeniem. Takie działanie wymaga poświęcenia odpowiedniej ilości czasu, a często staje się to bardzo trudne dla pracownika. Dodatkowym obciążeniem są ciągłe zmiany w przepisach i uregulowaniach prawnych, które warunkują przyznanie świadczeń z pomocy społecznej. Świadczenie, które zostaje przyznane jedną decyzją, często jest zmieniane w ciągu roku.

V. ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ DZIAŁ ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH

1. Streszczenie działalności pracowników Działu Świadczeń Rodzinnych

W poniższej tabeli podsumowano efekty codziennej pracy wykonywanej w Dziale Świadczeń Rodzinnych przez 5 pracowników i kierownika. Szczegółowy opis poszczególnych zadań przedstawiono w kolejnych podrozdziałach, a na koniec scharakteryzowano i podsumowano działalność pracowników Działu ŚR.

Tabela nr 14. Podsumowanie statystyczne zadań zrealizowanych w Dziale Świadczeń Rodzinnych w 2023 r.

Zadanie	Liczba decyzji / informacji / innych działań	Liczba świadczeń	Kwota wypłaconych świadczeń w złotych	Liczba rodzin / gospodarstw / Mieszkańców
Świadczenia rodzinne (zasiłki rodzinne, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, „becikowe”, świadczenia rodzicielskie)	1 423	16 321	6 363 585,48	1 062 rodziny
Składki społeczne opłacane za świadczeniobiorców	wg decyzji powyżej	1 190	754 620,00	102 rodziny
Składki zdrowotne opłacane za świadczeniobiorców	wg decyzji powyżej	511	107 736,00	44 rodziny
Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy	21	144	21 636,00	12 rodzin
Świadczenia wychowawcze	-	200	99 725,90	3 rodziny
Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego	115 działań	-	-	11 rodzin
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	68	939	384 792,53	47 rodzin
Działania w ramach postępowań wobec dłużników alimentacyjnych	109 działań	-	-	94 dłużników
Świadczenia „Za życiem”	3	3	12 000,00	3 rodziny
Dodatki mieszkaniowe	201	1 244	344 317,64	207 rodzin
Karta Dużej Rodziny	347 Kart	-	-	163 rodziny
Zaświadczenia o dochodzie do Programu „Czyste powietrze”	187	-	-	187 gospodarstw
Dodatki węglowe	25	25	75 000,00	25 gospodarstw
Dodatki dla gospodarstw domowych	3	3	3 000,00	3 gospodarstwa
Weryfikacja wniosków o zakup preferencyjny węgla	208	-	-	208 gospodarstw
Dodatki elektryczne	14	13	15 000,00	14 gospodarstw
Refundacja podatku VAT odbiorcom paliw gazowych	157	116	27 515,49	157 gospodarstw
RAZEM	2 881	20 709	8 208 929,04	2 342

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowując powyższą tabelę – wszystkie wcześniej realizowane oraz nowe zadania Działu ŚR wymagały wydania

2 881 decyzji lub innego sposobu zakończenia postępowań, a obsłużono w ten sposób **2 342 rodziny lub gospodarstwa** i przyznano **20 709 świadczeń** na kwotę **8 208 929,04 zł**.

Średnio na jednego pracownika Działu ŚR przypadało **576 postępowań w skali roku**. Trzeba jednak zdawać sobie sprawę, że **od momentu przyjęcia wniosku do zakończenia postępowania jest wiele etapów**: najpierw należy sporo tematów **wyjaśnić lub uzupełnić** z wnioskodawcami, pozyskać **informacje** od innych instytucji lub ze stosownych baz danych, przeprowadzić całą **weryfikację**, dopełnić wszystkich **formalności** wynikających z KPA, przygotować stosowne **rozstrzygnięcie**, a następnie co miesiąc przygotowywać świadczenia **do wypłaty** oraz **sprawozdania i rozliczenia środków**. W przypadku zadań realizowanych przez Dział ŚR to nie kończy całego procesu, bo trzeba jeszcze **okresowo weryfikować uprawnienia** do przyznanych już świadczeń. Do tego dochodzi także **działalność informacyjna** wobec Mieszkańców zainteresowanych świadczeniami, a także ogrom **pracy administracyjno-archiwalnej** wobec posiadanej dokumentacji.

2. Świadczenia rodzinne

System świadczeń rodzinnych działający od maja 2004 r. jest zadaniem zleconym gminy. Zgodnie z odpowiednimi zarządzeniami Burmistrza Miasta Łącuta oraz upoważnieniami udzielonymi Dyrektorowi Ośrodka i pracownikom Działu ŚR, od stycznia 2012 r. to Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest realizatorem zadań zleconych gminy z zakresu świadczeń rodzinnych.

Celem wprowadzonego ustawy o świadczeniach rodzinnych systemu pomocy rodzinie jest stworzenie spójnego wsparcia rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej, wychowującej dzieci uczęszczające do szkoły - w tym niepełnosprawne. **Kryteria dochodowe** uprawniające do przyznania świadczeń rodzinnych to:

- a) na jedną osobę w rodzinie: **674 zł**;
- b) na jedną osobę w rodzinie, jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne: **764 zł**.

Rozszerzono pomoc dla rodzin przekraczających powyższe kryteria poprzez wprowadzenie obliczania wysokości zasiłków rodzinnych metodą „złotówka za złotówkę”.

Można wyróżnić następujące grupy świadczeń rodzinnych:

- a) **zasiłek rodzinny wraz z 7 różnymi dodatkami**, który ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dzieci,
- b) świadczenia opiekuńcze obejmujące: **świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy**,
- c) **zasiłek dla opiekuna** – wprowadzony do systemu świadczeń rodzinnych odrębnym przepisem prawnym,
- d) **jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka**, czyli tzw. „becikowe”,
- e) **świadczenie rodzicielskie**.

3. Zasiłek rodzinny

Zasiłek rodzinny przysługuje: rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka, opiekunowi faktycznemu dziecka jak również osobie pełnoletniej uczęszczającej do szkoły, jeżeli spełnia ustawowe przesłanki. Zasiłek rodzinny zależy przede wszystkim od dochodu rodziny i przysługuje uprawnionym osobom po spełnieniu kryterium dochodowego (z uwzględnieniem ewentualnego dochodu utraconego i uzyskanego oraz zastosowaniem metody „złotówka za złotówkę”). **Do zasiłku rodzinnego przysługuje 7 różnych dodatków** (po spełnieniu określonych warunków) **z tytułu:**

- a) urodzenia dziecka,
- b) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- c) samotnego wychowywania dziecka,
- d) wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- e) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- f) rozpoczęcia roku szkolnego,
- g) podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Z tej formy wsparcia w 2023 r. skorzystało **226 rodzin**.

Od 1 stycznia 2024 r. zmieniają się przepisy i wzory wniosków na zasiłek rodzinny, co wymagało wcześniejszego przygotowania i wdrożenia.

4. Świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługiwało:

- a) matce albo ojcu,
- b) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- c) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną,
- d) innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Świadczenie pielęgnacyjne jest niezależne od dochodu rodziny. **Jego wysokość od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. wynosiła 2 458 zł miesięcznie.** Świadczenie to podlega corocznej waloryzacji (od 1 stycznia 2024 r. to kwota 2 988 zł miesięcznie). W związku z tym każdego roku w okolicach grudnia pracownicy Działu Świadczeń Rodziny muszą zaktualizować harmonogramy wypłat dla wszystkich świadczeniobiorców, aby móc terminowo zrealizować styczniową wypłatę w nowej wysokości oraz poinformować pisemnie każdego o zmianie kwoty świadczenia pielęgnacyjnego od nowego roku.

Z tej formy wsparcia w 2023 r. skorzystało **139 rodzin.**

Końcówka 2023 r. przyniosła istotne zmiany w przepisach dotyczących świadczenia pielęgnacyjnego od 1 stycznia 2024 r., dlatego wymagały od pracowników wcześniejszego przygotowania i wdrożenia. Pojawiło się bowiem **świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach** równoległe do przepisów dotychczasowych.

Zmiany zakładają m.in. możliwość pobierania **świadczenia pielęgnacyjnego na starych zasadach lub na nowych zasadach według zmienionych przepisów**, dlatego **funkcjonowanie w dwóch stanach prawnych jednocześnie będzie dużym wyzwaniem.** Zmian jest wiele, ale najważniejsze z nich są takie, że:

- w **dotychczasowym stanie prawnym** świadczenie pielęgnacyjne przysługuje pod warunkiem **niepodejmowania zatrudnienia** przez opiekuna, dla **maksymalnie 1 osoby** wymagającej opieki **bez limitu wieku**,
- w **nowym stanie prawnym** świadczenie pielęgnacyjne przysługuje również opiekunom **aktywnym zawodowo**, dla **dowolnej liczby osób** wymagających opieki ale tylko **do ukończenia 18. roku życia.**

Zmiany wprowadzają całkowicie **nowe podejście do sprawowanej opieki** oraz kryteriów, które będą weryfikowane przy rozpatrywaniu wniosków złożonych według starych lub nowych zasad (2 nowe wzory wniosków).

Zgodnie z nałożonym ustawowo obowiązkiem przed dniem 10 października 2023 r. **przygotowaliśmy i doręczyliśmy pisemną informację** dla naszych świadczeniobiorców **o zmianach** w pobieranych przez nich świadczeniach.

5. Specjalny zasiłek opiekuńczy

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej albo rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej – w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Specjalny zasiłek opiekuńczy wynosi **620 zł** miesięcznie i jest uzależniony od kryterium dochodowego, które wynosi 764 zł na osobę w rodzinie.

Z tej formy wsparcia w 2023 r. skorzystało **5 rodzin.**

Od 1 stycznia 2024 r. wchodzi w życie zmiany, które uchylają przepisy dotyczące specjalnego zasiłku opiekuńczego, zatem po tej dacie będzie on mógł być przyznawany na podstawie przepisów przejściowych wyłącznie dotychczasowym świadczeniobiorcom na zasadzie zachowania praw nabytych po spełnieniu określonych warunków.

6. Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek pielęgnacyjny od dnia 1 listopada 2019 r. wynosi **215,84 zł** (kwota zmieniana przez ustawodawcę okresowo, nie podlega waloryzacji). Ta forma wsparcia przysługuje:

- a) niepełnosprawnemu dziecku,

- b) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- c) osobie, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobom uprawnionym do dodatku pielęgnacyjnego.

Z tej formy wsparcia w 2023 r. skorzystało **609 rodzin**.

7. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, tzw. „becikowe” przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1 922 zł. Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Jednorazową zapomogę przyznaje się w wysokości **1000 zł** na jedno dziecko.

Z tej formy wsparcia w 2023 r. skorzystało **53 rodziny**.

8. Świadczenie rodzicielskie

Świadczenie rodzicielskie – to kolejna forma pomocy zaliczana do świadczeń rodzinnych dedykowana dla rodzica, który nie ma uprawnienia do zasiłku macierzyńskiego z ZUS i KRUS (np. osoby bezrobotne, studenci, osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą niepobierające zasiłku macierzyńskiego). Świadczenie to przysługuje:

- a) matce albo ojcu dziecka,
- b) opiekunowi faktycznemu dziecka w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 14. roku życia,
- c) rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia,
- d) osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 14. roku życia.

Świadczenie to nie jest uzależnione od kryterium dochodowego, wynosi **1000 zł** miesięcznie i przysługuje przez **52 tygodnie** po urodzeniu (albo przysposobieniu lub objęciu opieką) dziecka (a w przypadku urodzenia więcej dzieci przy jednym porodzie albo przysposobienia lub objęcia opieką może to być nawet 71 tygodni).

Z tej formy wsparcia w 2023 r. skorzystało **30 rodzin**.

Od 1 stycznia 2024 r. zmieniają się przepisy i wzory wniosków na świadczenie rodzicielskie, co wymagało wcześniejszego przygotowania i wdrożenia.

9. Weryfikacja świadczeń rodzinnych

Należy pamiętać również o prowadzonej przez pracowników Działu ŚR **działalności informacyjnej** wobec Mieszkańców w zakresie przysługujących świadczeń i warunków, jakie trzeba spełnić, a także o **pomocy przy wypełnianiu** wielostronicowych wniosków.

Przyznanie świadczeń wymaga także **dalszej okresowej weryfikacji spełnienia uprawnień** w oparciu o możliwą zmianę sytuacji rodzinnej, materialnej lub zdrowotnej. W takich przypadkach trzeba **wznawiać postępowania**, po raz kolejny wszystko weryfikować i wydawać rozstrzygnięcia **zmieniające lub uchylające**.

Weryfikacja prawa do świadczeń rodzinnych to rozbudowany proces postępowania administracyjnego, w którym w zależności od konkretnego świadczenia należy zbadać różnorakie okoliczności oraz dokumenty potwierdzające uprawnienia wnioskodawców (zaświadczenia, orzeczenia, dodatkowo sporządzone oświadczenia i inne), a także sprawdzić przedstawione we wnioskach informacje i potwierdzić je w Centralnym Systemie Informatycznym Zabezpieczenia Społecznego, w ramach którego pracownicy Działu ŚR pozyskują dane z zasobów, m.in.: zbioru PESEL, Ministerstwa Finansów, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Centralnej Bazy Beneficjentów, Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności, Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej, Aplikacji Centralnej Rynku Pracy, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej (MEN).

10. Struktura świadczeń rodzinnych i wydatków

W poniższej tabeli zaprezentowano efekty pracy w zakresie świadczeń rodzinnych: liczbę i kwotę wypłaconych świadczeń oraz liczbę rodzin obsłużonych w Dziale Świadczeń Rodzinnych.

Tabela nr 15. Struktura świadczeń rodzinnych i wydatków w roku 2023

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota wypłaconych świadczeń w złotych	Liczba rodzin
Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego				
1.	Zasiłek rodzinny	4 894	545 017,68	226
2.	Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	12	11 266,59	12
3.	Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	136	45 702,09	21
4.	Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	217	42 168,74	19
5.	Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	630	61 500,14	52
6.	Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	280	25 896,39	157
7.	Pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły	34	3 762,58	6
8.	Pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły	170	10 710,12	17
9.	Dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 081	96 583,82	79
10.	Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami ustalone na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społ.	44	2 958,33	-
Świadczenia opiekuńcze				
10.	Zasiłek pielęgnacyjny	6 887	1 486 490,00	609
11.	Świadczenie pielęgnacyjne	1 652	3 795 990,00	139
12.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	45	27 420,00	5
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka				
13.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (z dotacji)	54	54 000,00	53
Świadczenie rodzicielskie				
14.	Świadczenie rodzicielskie	185	154 119,00	30
Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe				
15.	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe opłacane za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne	1 163	750 464,00	97
16.	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe opłacane za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy	27	4 156,00	5
Składki na ubezpieczenie zdrowotne				
17.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne	486	106 341,00	41
18.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy	25	1 395,00	3

Źródło: Opracowanie własne

W 2023 roku przyznano i wypłacono łącznie **16 321 świadczeń rodzinnych**, z których skorzystało **1 062 rodziny** w kwocie **6 363 585,48 zł**, a także w postaci opłaconych **1 190 składek społecznych** w kwocie **754 620,00 zł** oraz **511 składek zdrowotnych** w kwocie **107 736,00 zł**. Comiesięczna realizacja tak dużych wypłat wymaga **koordynacji i odpowiedniego przygotowania** oraz prowadzonej na bieżąco **weryfikacji** przez wszystkich pracowników Działu ŚR.

Łącznie wydano **1 423 decyzje administracyjne**, w tym: **700** decyzji przyznających świadczenia, **525** decyzji zmieniających prawo do świadczenia, **99** decyzji uchylających prawo do świadczenia, **24** decyzje ustalające nienależnie pobrane świadczenia oraz **75** decyzji odmawiających prawa do świadczenia – z powodu: przekroczenia kryterium dochodowego lub braku podstaw prawnych do przyznania świadczenia.

Od wydanych decyzji odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie złożyło 14 osób. We własnym zakresie nie rozpatrzono żadnej decyzji. Po rozpatrzeniu przez SKO – 2 decyzje utrzymano w mocy, 3 decyzje skierowano do ponownego rozpatrzenia, a w 9 decyzjach SKO bezpośrednio przyznało świadczenie stosując rozszerzającą wykładnię prawa na podstawie kompletnego i wyczerpującego materiału zgromadzonego w aktach sprawy.

W trakcie roku **wyegzekwowano** od świadczeniobiorców wpłaty **nienależnie pobranych świadczeń** o wartości **29 629,00 zł**. Natomiast według stanu na koniec 2023 r. w rejestrach widniało 5 osób, które miały niespłacone nienależnie pobrane świadczenia w łącznej kwocie 6 067,00 zł.

11. Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy

Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. 2023 poz. 103 z późn. zm.) – **obywatelowi Ukrainy przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny** na podstawie art. 2 ust. 1 wspomnianej ustawy, **przysługuje prawo do świadczeń rodzinnych**, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, jeżeli zamieszkuje z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – odpowiednio na zasadach i w trybie określonych w tych przepisach, z wyłączeniem warunku posiadania karty pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”. Ustalając prawo do świadczeń rodzinnych uzależnionych od kryterium dochodowego, przy ustalaniu dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę nie uwzględnia się członka rodziny, który, zgodnie z oświadczeniem osoby ubiegającej się o te świadczenia, nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Prawo do świadczeń rodzinnych ustala się począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, nie wcześniej niż od miesiąca, w którym obywatel ten został wpisany do rejestru obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy, a w przypadku świadczeń przysługujących na dziecko – również dziecko zostało wpisane do tego rejestru.

Na podstawie powyższych przepisów w 2023 r. obywatelom Ukrainy przyznano i wypłacono: **117 zasiłków rodzinnych** wraz z dodatkami, **24 zasiłki pielęgnacyjne** oraz **3 świadczenia rodzicielskie** (razem 144 świadczenia) - w łącznej kwocie **21 636,00 zł**. Dla porównania – w 2022 r. wypłaciliśmy łącznie 95 świadczeń w kwocie 16 050,00 zł, zatem w **2023 r. odnotowaliśmy wzrost zarówno w liczbie jak i kwocie świadczeń rodzinnych dla obywateli Ukrainy**.

Ze świadczeń skorzystało **12 rodzin** będących obywatelami Ukrainy (łącznie wydano **17** decyzji administracyjnych przyznających świadczenia, **1** decyzję odmawiającą prawa do świadczenia oraz **3** decyzje uchylające prawo do świadczenia).

Według stanu na koniec roku – w trakcie rozpatrywania są kolejne wnioski o świadczenia rodzinne na nowy okres od obywateli Ukrainy.

Nieustannie należy **monitorować wszelkie zmiany** dotyczące obywateli Ukrainy, np. **wyjazd z terytorium RP i długość pobytu** poza naszym krajem, co powinno skutkować **wstrzymaniem wypłat** świadczeń.

W trakcie 2023 r. zaczęły się pojawiać problemy z terminowym otrzymaniem z PUW w Rzeszowie środków finansowych na ten cel – nadal **otrzymujemy je z opóźnieniem oraz w ograniczonej wysokości**.

W szczytowym momencie ze świadczeń rodzinnych korzystało jednocześnie 20 rodzin obywatelstwa ukraińskiego, jednak wiele z nich wymagało po czasie **zmiany decyzji lub jej uchylenia** w związku ze zmianą miejsca zamieszkania lub polepszenia sytuacji materialnej spowodowanej podjęciem zatrudnienia, co **na bieżąco musimy monitorować i reagować na każdą taką sytuację, np. wyjazd z terytorium RP**.

Obsługa obywateli Ukrainy charakteryzuje się **ograniczoną możliwością kontroli ich przebywania na terenie łańcuta**, a całość postępowania jest prowadzona **bez żadnych uproszczeń i wymaga dostarczenia oraz przeanalizowania takich samych dokumentów jak w przypadku obywateli Polski**. Oprócz wykonywania wszystkich standardowych czynności podczas prowadzonego postępowania, dodatkowo należy **regularnie sprawdzać Rejestr dotyczący obywateli Ukrainy** udostępniany przez Straż Graniczną w celu bieżącej weryfikacji dalszego prawa do przyznanych świadczeń.

Obsługa obywateli Ukrainy często stwarza trudności we wzajemnym zrozumieniu ze względu na różnice językowe. Niekiedy brak możliwości dokładnego wytłumaczenia zawichości prawnych dotyczących świadczeń potęguje już i tak ogromne

emocje osób, które przeżyły tragedię wojny, a niekiedy straciły bliskie osoby lub pozostawiły najbliższych w ojczyźnie. Mimo wszystko pracownicy Działu Świadczeń Rodzinnych **dokładają wszelkich starań, aby w jak najprostszym sposobie wytłumaczyć wszystkie niezbędne warunki do otrzymania świadczeń, pomagają w wypełnianiu wniosków, objaśniają, jakie dokumenty należy dołączyć do wniosku oraz w jakich instytucjach można uzyskać niezbędne wsparcie.**

12. Świadczenia wychowawcze

Od 1 kwietnia 2016 roku Dział Świadczeń Rodzinnych realizuje ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W ramach realizacji ustawy przyznawane było świadczenie wychowawcze, które wynosiło **500 zł** miesięcznie na dziecko.

Świadczenie wychowawcze jest nieopodatkowane i nie jest wliczane do dochodu przy ustalaniu prawa do świadczeń z innych systemów wsparcia, dotyczy to w szczególności świadczeń z pomocy społecznej, funduszu alimentacyjnego, świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych. **Świadczenie wychowawcze podlega przepisom o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego** dotyczącym krajów Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii oraz w zmienionej formule Wielkiej Brytanii. Oznacza to, że **świadczenie wychowawcze w Polsce nie przysługuje, jeżeli rodzina jest uprawniona do pobierania za granicą świadczeń o podobnym charakterze.**

Od 1 stycznia 2022 r. bieżącą obsługą Programu „Rodzina 500+” (a od 1 stycznia 2024 r. „800+”) zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, natomiast wypłaty świadczeń wychowawczych były realizowane przez MOPS w łańcucie do dnia 31 maja 2022 r.

Jednak po tej dacie nadal obsługiwane i realizowane w Dziale Świadczeń Rodzinnych są postępowania objęte koordynacją świadczeń wychowawczych oraz windykacją nienależnie pobranych świadczeń z okresów realizowanych przez Dział ŚR.

W 2023 roku wypłacono łącznie **200 świadczeń wychowawczych** w kwocie **99 725,90 zł**, z których skorzystało **3 rodziny**.

W trakcie roku **wyegzekwowano** od świadczeniobiorców wpłaty **nienależnie pobranych świadczeń** o wartości **7 593,00 zł**. Natomiast według stanu na koniec 2023 r. w rejestrach widniało 3 osoby, które miały niespłacone nienależnie pobrane świadczenia w łącznej kwocie 7 829,00 zł.

13. Działania z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego to regulacje prawne, które uzupełniają prawo wewnętrzne danego państwa, chroniąc osoby wykonujące pracę za granicą przed utratą ochrony w zakresie zabezpieczenia społecznego. Regulacje te - poprzez zapewnienie harmonijnego współistnienia systemów zabezpieczenia społecznego poszczególnych państw - służą ochronie interesów osób przemieszczających się w celu podejmowania zatrudnienia i posiadających okresy zatrudnienia przebyte na terytorium różnych państw.

Osoby, które mieszkają i wykonują pracę w jednym państwie korzystają z ochrony w zakresie zabezpieczenia społecznego na podstawie wewnętrznych przepisów tego państwa. Przepisy te regulują ich prawa i obowiązki w odniesieniu do obciążeń (składek) oraz korzyści (świadczeń) w ramach systemu zabezpieczenia społecznego państwa, w którym mieszkają. Kiedy osoby te wyjeżdżają za granicę, w celu wykonywania pracy zarobkowej lub zamieszkania, przepisy wewnętrzne nie wystarczają dla zapewnienia im takiej ochrony. **Gwarancję ochrony można wówczas uzyskać dopiero dzięki aktom prawa międzynarodowego w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.**

W ramach Unii Europejskiej koordynację systemów zabezpieczenia społecznego zapewniają przepisy w randze rozporządzeń Rady i Parlamentu. Natomiast w stosunkach z innymi państwami - ratyfikowane umowy dwustronne o zabezpieczeniu społecznym. Dlatego też można wyróżnić koordynację systemów zabezpieczenia społecznego: wielostronną (wspólnotową/unijną) oraz dwustronną (umowną).

Od 1 maja 2004 r. Polacy przemieszczający się w granicach Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii, mają prawo ubiegać się o przyznanie świadczeń w miejscu, gdzie podjęli zatrudnienie lub przebywają.

Zadania z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w odniesieniu do świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego do końca 2017 r. realizowane były przez Dział Świadczeń Rodzinnych we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Rzeszowie jako jednostką organizacyjną samorządu Województwa Podkarpackiego. Po zmianie przepisów od 1 stycznia 2018 r. zadania związane z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego są prowadzone przez Wojewodę (Wydział Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie).

Na przestrzeni 2023 r. pracownicy Działu Świadczeń Rodzinnych wykonali **115 różnego rodzaju działań** dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, które podjęto w stosunku do **11 rodzin** z terenu Miasta łańcuta.

Należy tutaj wyjaśnić, że jest to postępowanie bardzo pracochłonne, gdyż jest prowadzone oddzielnie do każdego świadczenia oraz długotrwałe z uwagi na procedury wynikające z przepisów obowiązujących w Unii Europejskiej jak i w poszczególnych krajach członkowskich.

Działania z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego są na bieżąco prowadzone w obszarze świadczeń rodzinnych. Pomimo przekazania realizacji świadczeń wychowawczych do ZUS, również w tym zakresie pracownicy Działu ŚR nadal podejmują działania dotyczące koordynacji, bowiem obejmują one okres, w którym realizatorem tych świadczeń był tutejszy Ośrodek.

14. Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego to rodzaj finansowego wsparcia skierowanego do rodzin, których dzieci pomimo zasądzonych od rodzica wyroków sądu alimentów, są ich pozbawione z powodu bezskuteczności egzekucji sądowej. W takich okolicznościach państwo zastępczo wypłaca osobom uprawnionym świadczenia pieniężne w wysokości zgodnej z wyrokiem sądowym, **nie więcej jednak niż 500 zł na dziecko**.

Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18. roku życia, albo jeżeli uczy się w szkole lub w szkole wyższej do ukończenia przez nią 25. roku życia, a w przypadku posiadania przez osobę uprawnioną orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności świadczenie przysługuje bezterminowo.

Kwota kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania świadczenia **od 1 października 2023 r. wzrosła i wynosi 1 209 zł na osobę w rodzinie** (przed tą datą obowiązywało kryterium w wysokości 900 zł). Obowiązuje również, w przypadku przekroczenia kryterium dochodowego, zasada „złotówka za złotówkę”, czyli przyznawanie świadczenia pomniejszonego o kwotę, o którą zostało przekroczone kryterium dochodowe.

W 2023 roku przyznano i wypłacono łącznie **939 świadczeń z funduszu alimentacyjnego**, z których skorzystało **47 rodzin** w kwocie **384 792,53 zł**.

Łącznie wydano **68 decyzji administracyjnych**, w tym: **49** decyzji przyznających świadczenia, **11** decyzji zmieniających prawo do świadczenia, **7** decyzji uchylających prawo do świadczenia oraz **1** decyzję ustalającą nienależnie pobrane świadczenia.

Od wydanych decyzji złożono 2 odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie. Po rozpatrzeniu przez SKO – 2 decyzje skierowano do ponownego rozpatrzenia.

W trakcie roku **wyegzekwowano** od świadczeniobiorców wpłaty **nienależnie pobranych świadczeń** o wartości **1 000,00 zł**. Natomiast według stanu na koniec 2023 r. w rejestrach nie widniała żadna osoba, która miała niespłacone nienależnie pobrane świadczenia.

Na podstawie ostatecznych decyzji przyznających świadczenia sporządzono **49 wniosków do komorników sądowych o przyłączenie do postępowania egzekucyjnego** należności przypadających od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego podlegających ściągnięciu wraz z odsetkami w drodze egzekucji sądowej na podstawie przepisów o egzekucji świadczeń alimentacyjnych w celu zaspokojenia roszczeń osobie uprawnionej z tytułu alimentów. Jest to jedno z **wielu działań**, które prowadzimy w celu **coraz lepszej egzekucji kwot od dłużników alimentacyjnych**.

15. Działania wobec dłużników alimentacyjnych

Postępowanie w sprawie funduszu alimentacyjnego nie sprowadza się jedynie do przyjęcia wniosku o świadczenie i wydania decyzji wierzycielowi, ale polega również na prowadzeniu **postępowania wobec dłużników alimentacyjnych**. Taki dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Dłużnik alimentacyjny to osoba zobowiązana do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, przeciwko której egzekucja okazała się bezskuteczna. W przypadku bezskuteczności egzekucji osoba uprawniona może złożyć do organu właściwego wierzyciela wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego. Do wniosku należy dołączyć zaświadczenie organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne o bezskuteczności egzekucji zawierające informację o stanie egzekucji, przyczynach jej bezskuteczności oraz działaniach podejmowanych w celu wyegzekwowania zasądzonych alimentów.

Organ właściwy wierzyciela występuje z wnioskiem do organu właściwego dłużnika o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego w przypadku:

a) otrzymania wniosku osoby uprawnionej,

b) przyznania osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Organ prowadzący postępowanie egzekucyjne jest obowiązany do informowania organu właściwego dłużnika oraz organu właściwego wierzyciela o stanie egzekucji i przyczynach jej bezskuteczności każdorazowo na wniosek tych organów, a także każdorazowo w przypadku zaistnienia okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia lub na podejmowane działania wobec dłużników alimentacyjnych, w terminie 14 dni od dnia powzięcia informacji o zaistnieniu tych okoliczności.

Organ właściwy dłużnika oraz organ właściwy wierzyciela przekazują organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne wszelkie posiadane informacje istotne dla skuteczności egzekucji.

Organ właściwy dłużnika przeprowadza wywiad alimentacyjny, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej.

Organ właściwy dłużnika przekazuje komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności zawarte w wywiadzie alimentacyjnym oraz oświadczeniu majątkowym dłużnika alimentacyjnego.

Wśród działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych można wymienić również:

- a) zobowiązywanie dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy,
- b) informowanie powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego,
- c) wszczynanie postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązania alimentacyjnego i wydawanie w tych sprawach decyzji,
- d) kierowanie do starosty wniosku o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego,
- e) przekazywanie informacji gospodarczej o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego w przypadku powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy – w celu zwiększenia skuteczności egzekucji Ośrodek współpracuje z Biurami Informacji Gospodarczej.

W roku 2023 w rejestrze widniało 165 dłużników alimentacyjnych. Natomiast postępowania prowadzono wobec 94 dłużników – przeprowadzono wywiady alimentacyjne i odebrano w tych sprawach oświadczenia majątkowe od dłużników, informacje uzyskane na podstawie tych działań przekazano organom prowadzącym postępowanie egzekucyjne, jak również skierowano wnioski o podjęcie działań wobec dłużników zamieszkałych na terenie innych gmin. Dodatkowo od 31 maja 2017 r. na mocy zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny na organ prowadzący postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych został nałożony obowiązek zawiadomienia organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, jeżeli na podstawie akt prowadzonego postępowania ustali, że alimenty nie zostały zapłacone w wysokości równoważności co najmniej 3 świadczeń okresowych.

Tabela nr 16. Zestawienie podjętych działań w ramach postępowań wobec dłużników alimentacyjnych

Rodzaj działania	Liczba działań
Otrzymane od organu właściwego wierzyciela wnioski o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego	19
Przeprowadzone przez organ właściwy dłużnika wywiady alimentacyjne oraz odebrane oświadczenia majątkowe	22
Przekazane komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, pochodzące z wywiadu alimentacyjnego oraz oświadczenia majątkowego	22
Złożone zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa określonego w art. 209 § 2 Kodeksu Karnego	2
Korespondencja z komornikami sądowymi w sprawie ustalenia wartości należności przypadających od dłużników alimentacyjnych	15
Korespondencja z Zakładami Karnymi	5
Korespondencja z Policją w sprawie ustalenia miejsca pobytu dłużników alimentacyjnych lub w sprawie wysokości zadłużenia dłużników	12
Złożone wnioski o egzekucję z udziałów w nieruchomościach	2
Inne (np. informacje do PUP o potrzebie aktywizacji dłużników, wszczęcia i umorzenia postępowań dotyczących uznania dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, zobowiązania dłużników do zarejestrowania się w PUP, itp.)	10

Źródło: Opracowanie własne

W wyniku prowadzonych postępowań i działań podjętych przez Dział Świadczeń Rodzinnych w 2023 roku od dłużników alimentacyjnych wyegzekwowano kwoty:

- a) dotyczące funduszu alimentacyjnego: **293 131,10 zł**, z czego na **dochody Miasta Łańcuta** przypadła kwota **75 403,61 zł (40% należności)**, a na dochody budżetu państwa przekazano kwoty: 113 105,37 zł (60% należności) i 104 622,12 zł (odsetki),
- b) dotyczące zaliczki alimentacyjnej: **18 231,69 zł**, z czego na **dochody Miasta Łańcuta** przypadła kwota **9 115,85 zł (50% należności)**, a na dochody budżetu państwa przekazano kwotę: 9 115,84 zł (50% należności).

Tabela nr 17. Kwoty wyegzekwowane od dłużników alimentacyjnych

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Dochody Miasta Łańcuta – fundusz alimentacyjny	56 105,42 zł	77 144,42 zł	75 403,61 zł
Dochody budżetu państwa – fundusz alimentacyjny	84 158,19 zł	115 716,49 zł	113 105,37 zł
Dochody budżetu państwa – odsetki od funduszu alimentacyjnego	66 639,44 zł	93 455,85 zł	104 622,12 zł
Dochody Miasta Łańcuta – zaliczka alimentacyjna	1 912,79 zł	9 054,52 zł	9 115,85 zł
Dochody budżetu państwa – zaliczka alimentacyjna	1 912,82 zł	9 054,47 zł	9 115,84 zł
RAZEM	210 728,66 zł	304 425,75	311 362,79 zł

Źródło: Opracowanie własne

W 2023 roku z przeznaczeniem na dochody Miasta Łańcuta została wyegzekwowana łączna kwota 84 519,46 zł, która była porównywalna do rekordowego roku poprzedniego i nadal dużo wyższa niż w 2021 roku o kwotę 26 501,25 zł.

Do tak dobrych wyników przyczyniają się zarówno poprawa skuteczności postępowań egzekucyjnych jak również **liczne działania podejmowane wobec dłużników w Dziale Świadczeń Rodzinnych**, np.:

- przeprowadzanie **wywiadów alimentacyjnych** z dłużnikami oraz zbieranie **oświadczeń majątkowych**,
- bieżąca **współpraca** i wymiana informacji z **komornikami**,
- przekazywanie informacji do **organów właściwych dłużników** zamieszkujących w innych gminach,
- współpraca z **policją** w celu ustalenia **miejsca pobytu** dłużników,
- zobowiązywanie dłużników do **zarejestrowania się w urzędzie pracy** oraz wnioskowanie do urzędu pracy o **aktywizację zawodową** dłużników,
- przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużników do **biur informacji gospodarczej**,
- prowadzenie **postępowań** w przypadkach **dłużników uchylających się** od zobowiązania i wydawanie w tych sprawach **decyzji**,
- wnioskowanie do **starosty o zatrzymanie prawa jazdy** dłużnika,
- zawiadamianie **organów ścigania** o podejrzeniu popełnienia **przestępstwa** określonego w art. 209 § 2 Kodeksu Karnego (uchylanie się od obowiązków alimentacyjnych).

16. Wsparcie kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Od 1 stycznia 2017 roku z tytułu urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, przysługuje prawo do jednorazowego świadczenia w wysokości **4 000 zł**. Świadczenie przysługuje bez względu na osiągnięte dochody. Jednak do wniosku należy dołączyć, m.in.:

- a) zaświadczenie lekarskie / wystawione przez położną potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży do porodu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 września 2010 r. w sprawie formy opieki medycznej nad kobietą w ciąży, uprawniającej do dodatku z tytułu urodzenia dziecka oraz wzoru zaświadczenia potwierdzającego pozostawanie pod tą opieką (Dz. U. z 2021 r., poz. 199) – nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko,

- b) zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii, neonatologii, neurologii dziecięcej, kardiologii dziecięcej lub chirurgii dziecięcej.

W 2023 roku wypłacono **3 świadczenia „Za życiem”** na łączną kwotę **12 000,00 zł**, z których skorzystało **3 rodziny**. Łącznie wydano **3 decyzje** administracyjne przyznające świadczenia. Od wydanych decyzji nikt nie złożył odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie.

17. Dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne

Osoby ubiegające się o **dodatek mieszkaniowy** winny spełnić jednocześnie trzy warunki:

- a) Posiadać **tytuł prawny do lokalu**:

- najemcy i podnajemcy lokali mieszkalnych zamieszkujący w tych lokalach,
- osoby mieszkające w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
- osoby mieszkające w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właściciele samodzielnych lokali mieszkalnych,
- inne osoby mające tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszące wydatki związane z jego zajmowaniem,
- osoby zajmujące lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekujące na przysługujący im lokal zamienny albo najem socjalny lokalu.

- b) **Dochód** – po zmianie przepisów od 1.07.2021 r. dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, jeżeli w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o jego przyznanie średni miesięczny **dochód** przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego wnioskodawcy **nie przekroczył** w gospodarstwie:

1) jednoosobowym: **40%**,

2) wieloosobowym: **30%**

– **przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej**, obowiązującego w dniu złożenia wniosku. Do 8.02.2023 r. przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej wynosiło 5 662,53 zł, a od 9.02.2023 r. wynosiło 6 346,15 zł.

- c) **Normatywna powierzchnia użytkowa** lokalu mieszkalnego w przeliczeniu na liczbę członków gospodarstwa domowego **nie może przekraczać**:

- 35 m² - dla 1 osoby,
- 40 m² - dla 2 osób,
- 45 m² - dla 3 osób,
- 55 m² - dla 4 osób,
- 65 m² - dla 5 osób,
- 70 m² - dla 6 osób, a w razie zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym większej liczby osób dla każdej kolejnej osoby zwiększa się normatywną powierzchnię tego lokalu o 5 m².

Dodatku mieszkaniowego nie przyznaje się, jeżeli jego kwota byłaby niższa niż 0,5% kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu wydania decyzji.

W 2023 roku przyznano i wypłacono **1 244 dodatki mieszkaniowe** na kwotę **344 317,64 zł**. Skorzystało z nich **207 rodzin**.

Łącznie wydano **201 decyzji administracyjnych**, w tym: **186** decyzji przyznających dodatki mieszkaniowe, **5** decyzji uchylających prawo do dodatku mieszkaniowego, **8** decyzji odmawiających prawa do dodatku mieszkaniowego (z powodu przekroczenia dochodu), a także **1** decyzję dotyczącą wstrzymania i **1** decyzję dotyczącą wznowienia wypłaty dodatku mieszkaniowego. Dodatkowo **1** postępowanie zakończyło się umorzeniem, a **2** ustalone prawa do dodatku mieszkaniowego podlegały wygaszeniu w związku ze zgonem wnioskodawców.

Od wydanych decyzji nikt nie złożył odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie.

Kolejny rok z rzędu można zaobserwować wzrost kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych:

- w 2021 r. wypłacono 1 071 dodatków mieszkaniowych na kwotę 241 076,00 zł.

- w 2022 r. wypłacono 1 258 dodatków mieszkaniowych na kwotę 306 723,96 zł.

- w 2023 r. wypłacono **1 244** dodatki mieszkaniowe na kwotę **344 317,64 zł**.

Liczba obsłużonych dodatków mieszkaniowych **utrzymuje się na podwyższonym poziomie**, ale ich **kwota po raz kolejny wzrosła** – w ostatnim roku o **12%**. Wynika to ze sposobu obliczania wartości dodatków mieszkaniowych, która jest uzależniona od **kwoty wydatków ponoszonych na lokal** oraz od **dochodów** osiągniętych w gospodarstwie domowym.

Zryczałtowany **dodatek energetyczny** przysługuje odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej. Za odbiorcę wrażliwego energii elektrycznej uznaje się osobę, której przyznano dodatek mieszkaniowy, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczenia energii elektrycznej.

Na cały 2023 rok zostało zawieszono rozpatrywanie wniosków o przyznanie zryczałtowanego dodatku energetycznego w związku z obowiązywaniem ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r., poz. 759 z późn. zm.). Zgodnie z art. 15 tejże ustawy – złożone wnioski o wypłatę dodatku energetycznego pozostawia się bez rozpoznania.

18. Karta Dużej Rodziny

Rządowy program Karta Dużej Rodziny prowadzony jest od czerwca 2014 r. **Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla „rodzin 3+”** zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów, m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej, transportowej, edukacyjnej czy rekreacyjnej. Początkowo prawo do posiadania karty przysługiwało członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumiano rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci: w wieku do 18. roku życia lub w wieku do ukończenia 25. roku życia - w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej oraz bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, ale tylko w przypadku, gdy w dniu składania wniosku w rodzinie było co najmniej troje dzieci spełniających powyższe warunki.

Od 1 stycznia 2019 roku uprawnienie do Karty Dużej Rodziny uzyskali **wszyscy rodzice, którzy kiedykolwiek posiadali na utrzymaniu co najmniej troje dzieci** – bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku.

W 2023 roku po rozpatrzeniu i weryfikacji wniosków łącznie wydano **347 Kart Dużej Rodziny dla 163 rodzin**. Dla porównania w 2022 roku wydano 501 Kart Dużej Rodziny dla 219 rodzin, a w 2021 roku wydano 309 Kart Dużej Rodziny dla 86 rodzin. Zatem w 2023 r. ich liczba nadal **utrzymywała się na podwyższonym poziomie**.

Tak **znaczący wzrost zainteresowania** przyznaniem Karty Dużej Rodziny wynika z wprowadzonych w 2022 r. nowych przepisów, które ustaliły dużo wyższe limity zużycia energii elektrycznej po preferencyjnej stałej cenie dla posiadaczy KDR.

Mimo, iż nie jest to nowe zadanie, to **podwyższona od 2 lat liczba złożonych wniosków** stanowiła nieprzewidziane wcześniej **dodatkowe obciążenie dla pracowników Działu ŚR**, bowiem każdy wniosek o KDR zawiera co najmniej 4 lub więcej osób do wprowadzenia w systemie, do ich weryfikacji i złożenia zamówienia na Karty, a następnie do przeprowadzenia procesu odbioru Kart, odznaczenia w systemie i odpowiedniego wydania Mieszkańcom.

W 2023 roku nie wydano żadnej decyzji administracyjnej odmawiającej prawa do Karty Dużej Rodziny.

19. Program „Czyste powietrze”

Od czwartego kwartału 2020 r. Dział Świadczeń Rodzinych tutejszego Ośrodka realizuje zadanie wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska. Na mocy upoważnienia udzielonego przez Burmistrza Miasta Łańcuta prowadzone jest postępowanie i wydawane są **zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego dla osób fizycznych**, które zamierzają złożyć wniosek o przyznanie dofinansowania w ramach programu „Czyste powietrze”.

Jest to bardzo **terminowe zadanie**, bowiem **na wydanie** takiego zaświadczenia **ustalono 7 dni**, a w praktyce jest to **5 dni roboczych**. Wydanie zaświadczenia jest poprzedzone **weryfikacją** wszystkich członków gospodarstwa, a **obliczenie dochodu** wymaga pozyskania danych z Urzędu Skarbowego i ZUS. Dlatego wobec problemów z pozyskaniem danych z innych instytucji najczęściej **musimy pisemnie zawiadomić o przedłużeniu terminu** na załatwienie sprawy.

W 2023 r. wydano zaświadczenia dla 187 gospodarstw domowych.

Dla porównania w 2022 r. wydano 49 takich zaświadczeń, w 2021 r. wydano 39 zaświadczeń, a w 2020 r. wydano 9 zaświadczeń. W związku z powyższym widać rok do roku **wyraźny trend wzrostowy** w liczbie obsłużonych Mieszkańców, a w ostatnim roku był to **niemal 4-krotny wzrost w stosunku do roku poprzedniego**, co stanowiło **dodatkowe obciążenie dla pracowników Działu Świadczeń Rodzinych**.

20. Dodatek węglowy

Ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. z 2023 r., poz. 1630) zostało wprowadzone nowe świadczenie finansowane ze środków budżetu państwa, które miało wesprzeć gospodarstwa domowe w związku ze wzrostem kosztów opału.

Dodatek węglowy przysługiwał osobie w gospodarstwie domowym, w przypadku gdy **głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego był: kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piekocukhnia, kuchnia węglowa, piec kaflowy na paliwo stałe - zasilane paliwami stałymi, wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków (CEEB) do dnia 11 sierpnia 2022 r.**, albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania wpisanych lub zgłoszonych po raz pierwszy do CEEB. Na potrzeby dodatku węglowego przyjęto, że przez paliwa stałe rozumie się węgiel kamienny, brykiet lub pelet zawierające co najmniej 85% węgla kamiennego.

Wprowadzone przepisy nie były precyzyjne i jednoznaczne, dlatego wywołały chaos interpretacyjny oraz dały podstawę do modyfikacji składów gospodarstw domowych, aby uzyskać więcej niż jeden dodatek węglowy na podany adres zamieszkania. To z kolei spowodowało falę kilkukrotnych odwiedzin tutejszego Działu Świadczeń Rodziny przez Mieszkańców, którzy już złożyli swój wniosek, a następnie chcieli skorygować skład swojego gospodarstwa domowego. Dlatego od wejścia w życie ustawa o dodatku węglowym była kilkukrotnie zmieniana, co z kolei wprowadzało dodatkowe zamieszanie oraz wielokrotnie niezadowolenie Mieszkańców, ponieważ nowe zapisy miały na celu uszczelnienie systemu przyznawania dodatków węglowych. A to z kolei od nowa wywołało falę odwiedzin wnioskodawców, którzy znowu chcieli skorygować skład swojego gospodarstwa domowego oraz wycofać drugi czy trzeci wniosek na podany adres zamieszkania (odnotowaliśmy około 200 wniosków o zdublowanym w ten sposób adresie).

Ostatecznie ustanowiono, iż w przypadku gdy pod jednym adresem miejsca zamieszkania zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe, jeden dodatek węglowy przysługiwał dla wszystkich gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem. Ponadto, w przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku węglowego złożono dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania, to dodatek ten miał być wypłacany wnioskodawcy, który złożył wniosek jako pierwszy, a pozostałe wnioski pozostawiano bez rozpoznania. W przypadku gdy wniosek dla gospodarstwa domowego wieloosobowego złożyła więcej niż jedna osoba, dodatek ten przyznawany był wnioskodawcy, który złożył taki wniosek jako pierwszy. Na potrzeby składania wniosków przyjęto, że jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego.

Jedną ze zmian w przepisach było również rozszerzenie katalogu przypadków, w których w toku prowadzonego postępowania należało przeprowadzić wywiady środowiskowe, które wykonywali pracownicy socjalni tutejszego Ośrodka.

Dodatek węglowy nie przysługiwał gospodarstwom domowym objętym pozytywnie rozpatrzonym wnioskiem o wypłatę dodatku dla gospodarstw domowych.

Dodatek węglowy dla gospodarstwa domowego wynosił **3 000 zł**. Wnioski o wypłatę dodatku węglowego można było składać w terminie do dnia 30 listopada 2022 r.

Co do zasady – dodatek węglowy miał być wypłacany w terminie do dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku o jego wypłatę. Jednak również tutaj występowały problemy z dotrzymaniem wskazanego terminu, ponieważ przekazywane przez PUW w Rzeszowie środki finansowe były pomniejszane w stosunku do zgłoszonego zapotrzebowania oraz przelewane z opóźnieniem. Była to sytuacja niezależna od tutejszego Ośrodka, ale również rodziła niezadowolenie i pretensje Mieszkańców.

W 2022 r. zostało złożonych 2 027 wniosków, w których zostało ujętych 5 351 Mieszkańców. Wypłacono 1 671 dodatków węglowych w kwocie 5 013 000,00 zł.

Co do zasady – przyznanie prawa do dodatku węglowego nie wymagało wydania decyzji administracyjnej lecz informacji, która przesyłana była na wskazany we wniosku adres poczty elektronicznej. Jednak w przypadku, gdy w toku prowadzonego postępowania był przeprowadzony wywiad środowiskowy – przyznanie dodatku węglowego odbywało się w formie decyzji administracyjnej. Łącznie sporządzono 1 671 informacji lub decyzji o przyznaniu dodatku węglowego oraz 356 innych rozstrzygnięć: decyzji o umorzeniu postępowania (w przypadku wycofania zdublowanego wniosku z podanego adresu), decyzji odmownych (z powodu zgłoszenia w CEEB innego źródła ogrzewania lub innego paliwa albo dokonanie zgłoszenia po dniu 11 sierpnia 2022 r.) lub informacji o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania.

Część postępowań była kontynuowana również w 2023 r., a po przeprowadzeniu wywiadów środowiskowych – w styczniu 2023 r. **przyznano i wypłacono jeszcze 3 dodatki węglowe w kwocie 9 000,00 zł**.

Od wydanych decyzji **odwołania** do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie złożyło **24 osoby**.

Na 2023 r. została przedłużona realizacja dodatków węglowych, których dotyczyło postępowanie odwoławcze w SKO w Rzeszowie. Przekazanie spraw do ponownego rozpatrzenia wiązało się z przeprowadzaniem przez pracowników

socjalnych wywiadów w miejscu zamieszkania wnioskodawców. Zdecydowana większość przypadków dotyczyła **decyzji odmownych z powodu modyfikacji złożonej w CEEB deklaracji**, która wcześniej nie uprawniała do przyznania dodatku, a dopiero jej zmiana po ustawowym terminie stwarzała taką możliwość.

Po przeprowadzeniu weryfikacji w miejscu zamieszkania ostatecznie **22 postępowania zakończyły się przyznaniem dodatków węglowych** – 5 z nich w kwocie **15 000,00 zł** udało się **wypłacić w lutym 2023 r.** ze środków, które pozostały z roku poprzedniego. Natomiast w stosunku do pozostałych po raz kolejny wystąpiło opóźnienie w przekazywaniu środków z PUW w Rzeszowie, ale po złożeniu kilku kolejnych zapotrzebowań – **po 3 miesiącach oczekiwania otrzymaliśmy środki na wypłatę dodatków węglowych po odwołaniach do SKO. W dniu 13.06.2023 r. wypłaciliśmy ostatnie 17 dodatków węglowych w kwocie 51 000,00 zł.**

Oprócz tego po odwołaniach do SKO **negatywnie rozstrzygnięto 1 postępowanie**, a **1 nasza decyzja odmowna została utrzymana w mocy przez SKO** – ponieważ zgromadzone w sprawie **dowody** oraz przeprowadzona **weryfikacja** pod adresem, na który złożono wniosek, **nie pozwalały na przyjęcie, że wnioskodawca faktycznie zamieszkuje i prowadzi tam gospodarstwo** – a był to konieczny warunek do otrzymania dodatku węglowego. **W swojej decyzji SKO stwierdziło, iż:**

„Burmistrz Miasta Łańcuta przy wydaniu zaskarżonej decyzji nie uchybił żadnej z obowiązujących norm prawnych, a zatem nie może być mowy o jej wadliwości. Ponieważ także sposób przeprowadzenia postępowania w sprawie nie budzi zastrzeżeń w zakresie istnienia ewentualnych uchybień przepisom procesowym, stwierdzić należy, że wydana decyzja odpowiada prawu i jako taka podlega utrzymaniu w mocy przez organ odwoławczy.”

Napawa to dumą, że tak trudne zadanie i obarczone wielokrotną zmianą przepisów oraz interpretacji – zostało tak **pozytywnie podsumowane przez SKO** w oparciu o zgromadzone w sprawie **dokumenty** i wszystkie przeprowadzone **czynności weryfikacyjne**.

Podsumowując **odwołania od decyzji odmownych dotyczących dodatków węglowych** – łącznie było ich **24**, z czego **22** zostały ostatecznie wypłacone, **1** zostało negatywnie rozstrzygnięte, a **1** decyzja odmowna opisana powyżej została utrzymana w mocy przez SKO. **Cała procedura odwoławcza: przesyłanie dokumentacji, ponowne prowadzenie postępowań i weryfikacja oraz wydawanie nowych rozstrzygnięć** – była bardzo czasochłonna i kosztowała wiele pracy.

21. Dodatek dla gospodarstw domowych

Ustawą z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. z 2022 r., poz. 1967 z późn. zm.) zostało wprowadzone nowe świadczenie finansowane ze środków budżetu państwa, które miało wesprzeć gospodarstwa domowe w związku ze wzrostem kosztów opału w postaci: peletu drzewnego, drewna kawałkowego lub innego rodzaju biomasy, skroplonego gazu LPG albo oleju opałowego.

Dodatek dla gospodarstw domowych przysługiwał osobie w gospodarstwie domowym, w przypadku gdy **głównym źródłem ciepła gospodarstwa domowego był:**

- a) **kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane peletem drzewnym, drewnem kawałkowym lub innym rodzajem biomasy, albo**
- b) **kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG, albo**
- c) **kocioł olejowy**

– **zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków (CEEB) do dnia 11 sierpnia 2022 r.**, albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do CEEB.

Dodatkiem dla gospodarstw domowych nie były objęte: gaz ziemny dystrybuowany siecią gazową (tzw. gaz sieciowy) ani gaz LPG z tzw. butli gazowej. Spora liczba Mieszkańców pytała o ten dodatek w kontekście gazu sieciowego i mimo wyczerpujących tłumaczeń pracowników Działu ŚR – część z nich nawet wobec braku spełniania warunków do przyznania dodatku i tak złożyła wniosek.

Podobnie jak przy ustawie o dodatku węglowym – również przepisy ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw musiały być kilkakrotnie doprecyzowywane: 5 zmian w okresie 3 miesięcy, co również wprowadzało dodatkowe zamieszanie interpretacyjne.

Ostatecznie ustanowiono, iż w przypadku gdy pod jednym adresem miejsca zamieszkania zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe, jeden dodatek dla gospodarstw domowych przysługiwał dla wszystkich gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem. Ponadto, w przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku dla gospodarstw domowych złożono dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania, to dodatek ten miał być wypłacany wnioskodawcy, który złożył wniosek jako pierwszy, a pozostałe wnioski pozostawiano bez rozpoznania. W przypadku gdy wniosek dla gospodarstwa domowego wieloosobowego złożyła więcej niż jedna osoba, dodatek ten przyznawany był wnioskodawcy, który złożył taki wniosek jako pierwszy. Na potrzeby składania wniosków

przyjęto, że jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego, a gospodarstwo domowe może otrzymać dodatek z tytułu wykorzystania wyłącznie jednego źródła ciepła.

Jedną ze zmian w przepisach było również rozszerzenie katalogu przypadków, w których w toku prowadzonego postępowania należało przeprowadzić wywiady środowiskowe, które wykonywali pracownicy socjalni tutejszego Ośrodka.

Dodatek dla gospodarstw domowych nie przysługiwał gospodarstwom domowym objętym pozytywnie rozpatrzonym wnioskiem o wypłatę dodatku węglowego.

Dodatek dla gospodarstw domowych wynosił:

- a) **3 000 zł** – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł na paliwo stałe zasilany peletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego;
- b) **1 000 zł** – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym;
- c) **500 zł** – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG;
- d) **2 000 zł** – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł olejowy.

Wnioski o wypłatę dodatku dla gospodarstw domowych można było składać w terminie do dnia 30 listopada 2022 r.

Co do zasady – dodatek dla gospodarstw domowych miał być wypłacany w terminie miesiąca od dnia złożenia wniosku o jego wypłatę. Jednak również tutaj występowały problemy z dotrzymaniem wskazanego terminu, ponieważ przekazywane przez PUW w Rzeszowie środki finansowe były pomniejszane w stosunku do zgłoszonego zapotrzebowania oraz przelewane z opóźnieniem. Była to sytuacja niezależna od tutejszego Ośrodka, ale również rodziła niezadowolenie i pretensje Mieszkańców.

W 2022 r. zostało złożonych 222 wnioski, w których zostało ujętych 647 Mieszkańców. Wypłacono 172 dodatki dla gospodarstw domowych w łącznej kwocie 251 000,00 zł.

Co do zasady – przyznanie prawa do dodatku dla gospodarstw domowych nie wymagało wydania decyzji administracyjnej lecz informacji, która przesyłana była na wskazany we wniosku adres poczty elektronicznej. Jednak w przypadku, gdy w toku prowadzonego postępowania był przeprowadzony wywiad środowiskowy – przyznanie dodatku dla gospodarstw domowych odbywało się w formie decyzji administracyjnej. Łącznie sporządzono 172 informacje lub decyzje o przyznaniu dodatku dla gospodarstw domowych oraz 50 innych rozstrzygnięć: decyzji odmownych (z powodu zgłoszenia w CEEB innego źródła ogrzewania lub innego paliwa albo dokonanie zgłoszenia po dniu 11 sierpnia 2022 r.) lub informacji o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania.

Od wydanych decyzji **odwołania** do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie złożyło **4 osoby**. Po rozpatrzeniu przez SKO – **3** decyzje skierowano do ponownego rozpatrzenia, a **1** odwołanie nie zostało uwzględnione przez SKO z uwagi na uchybienie terminu do wniesienia odwołania.

Na 2023 r. została przedłużona realizacja dodatków dla gospodarstw domowych, których dotyczyło postępowanie odwoławcze w SKO w Rzeszowie. Przekazanie spraw do ponownego rozpatrzenia wiązało się z przeprowadzaniem przez pracowników socjalnych wywiadów w miejscu zamieszkania wnioskodawców. Zdecydowana większość przypadków dotyczyła **decyzji odmownych z powodu modyfikacji złożonej w CEEB deklaracji**, która wcześniej nie uprawniała do przyznania dodatku, a dopiero jej zmiana po ustawowym terminie stwarzała taką możliwość.

Po przeprowadzeniu weryfikacji w miejscu zamieszkania ostatecznie **3 postępowania zakończyły się przyznaniem dodatków dla gospodarstw domowych. Po kilku miesiącach oczekiwania otrzymaliśmy środki na wypłatę dodatków dla gospodarstw domowych po odwołaniach do SKO. Ostatni z nich wypłaciliśmy w dniu 10.05.2023 r., a łącznie po odwołaniach do SKO w 2023 r. wypłaciliśmy 3 dodatki dla gospodarstw domowych w kwocie 3 000 zł.**

Cała procedura odwoławcza: przesyłanie dokumentacji, ponowne prowadzenie postępowań i weryfikacja oraz wydawanie nowych rozstrzygnięć – była bardzo czasochłonna i kosztowała wiele pracy.

22. Weryfikacja wniosków o zakup preferencyjny węgla

Ustawa z dnia 27 października 2022 r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2236) umożliwiła gminom sprzedaż paliwa stałego w ramach zakupu preferencyjnego po cenie nie wyższej niż 2 000 złotych brutto za tonę. Również Miasto Łańcut przystąpiło do realizacji tego zadania. W związku z tym, że do dokonania zakupu preferencyjnego była uprawniona osoba fizyczna w gospodarstwie domowym, która **spełniała warunki uprawniające do dodatku węglowego**, wnioski o zakup preferencyjny składane w Urzędzie Miasta Łańcuta były przekazywane do tutejszego Ośrodka celem weryfikacji uprawnień Mieszkańców do skorzystania z zakupu preferencyjnego. Na podstawie danych posiadanych przez Dział Świadczeń Rodzinnych o wnioskodawcach, którym wypłacono dodatki węglowe – pracownicy socjalni weryfikowali wnioski pod kątem spełnienia przesłanki o wypłaconym dodatku węglowym.

Jednak do zakupu preferencyjnego byli uprawnieni również Mieszkańcy, którzy w momencie weryfikacji nie mieli jeszcze wypłaconego dodatku, a nawet ci, którzy w ogóle nie wnioskowali o dodatek węglowy. W takim przypadku **wniosek o zakup preferencyjny był przekazywany do Działu Świadczeń Rodzinnych, w którym był weryfikowany pod kątem spełnienia warunków uprawniających do dodatku węglowego** mimo braku złożonego wniosku o taki dodatek. Po takiej weryfikacji wszystkie wnioski były oddawane do Urzędu Miasta Łańcuta celem dalszej realizacji.

Od listopada 2022 r. do kwietnia 2023 r. otrzymaliśmy z Urzędu Miasta do **weryfikacji** przez upoważnionych pracowników tutejszego Ośrodka **672 wnioski o zakup preferencyjny węgla** dla gospodarstw domowych, w tym:

- **464** wnioski zostały **sprawdzone** przez **pracowników socjalnych** z przygotowanym w Dziale Świadczeń Rodzinnych zestawieniem wypłaconych dodatków węglowych,

- **208** wniosków zostało **zweryfikowanych w Dziale Świadczeń Rodzinnych** pod kątem spełnienia warunków z ustawy o dodatku węglowym.

23. Dodatek elektryczny

Ustawą z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 269 z późn. zm.) zostało wprowadzone nowe świadczenie finansowane ze środków budżetu państwa łagodzące wzrost kosztów dla gospodarstw domowych, które wykorzystują energię elektryczną do ogrzewania.

Dodatek elektryczny przysługiwał odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, w przypadku gdy **główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego jest zasilane energią elektryczną i źródło to zostało zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków (CEEB) do dnia 11 sierpnia 2022 r.**, albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do CEEB.

Dodatek elektryczny nie przysługiwał w przypadku, gdy gospodarstwo domowe zamieszkiwało pod adresem zamieszkania, w którym była wykorzystywana energia elektryczna pochodząca z mikroinstalacji, w rozumieniu art. 2 pkt 19 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, która była rozliczana zgodnie z zasadami określonymi w art. 4 tej ustawy.

W przypadku gdy pod jednym adresem miejsca zamieszkania zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe, jeden dodatek elektryczny przysługiwał dla wszystkich gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem. Ponadto, w przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku elektrycznego złożono dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania, to dodatek ten miał być wypłacany wnioskodawcy, który złożył wniosek jako pierwszy, a pozostałe wnioski pozostawiano bez rozpoznania. W przypadku gdy wniosek dla gospodarstwa domowego wieloosobowego złożyła więcej niż jedna osoba, dodatek ten przyznawany był wnioskodawcy, który złożył taki wniosek jako pierwszy. Na potrzeby składania wniosków przyjęto, że jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego.

Dodatek elektryczny nie przysługiwał gospodarstwom domowym objętym pozytywnie rozpatrzonym wnioskiem o wypłatę dodatku węglowego ani dodatku dla gospodarstw domowych.

Dodatek elektryczny wynosił **1 000 zł** lub **1 500 zł** w przypadku, gdy zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w tym samym miejscu zamieszkania w 2021 r. wyniosło więcej niż 5 MWh.

Wnioski o wypłatę dodatku elektrycznego można było składać w terminie do dnia 1 lutego 2023 r., a ustawowy termin na wypłatę ustalono na 31 marca 2023 r.

Łącznie złożono **14 wniosków, które zweryfikowaliśmy** i wydaliśmy stosowne rozstrzygnięcia: **przyznaliśmy 13 dodatków elektrycznych, a 1 wniosek zakończył się decyzją odmowną.**

W dniu 27.03.2023 r. wypłaciliśmy wszystkie pozytywnie zweryfikowane wnioski o **dodatek elektryczny** w liczbie 13 pozycji na łączną kwotę **15 000 zł.**

Od kwoty 15 000 zł wypłaconych dodatków przysługiwało ustawowo 2% kosztów obsługi, czyli w naszym przypadku 300 zł. Natomiast sama licencja na system dziedziny kosztowała 999 zł. Zatem koszty obsługi nie tylko nie pokrywały tego wydatku, ale nie obejmowały żadnych innych poniesionych kosztów, jak: przesyłki listowe, tonery, papier, koszulki, segregatory, nie mówiąc już o kosztach pracowniczych w związku z wykonanymi obowiązkami.

Wniosków o dodatek elektryczny było mniej w porównaniu do rozpatrzonych wcześniej kilku tysięcy poprzednich dodatków - jednak **bez względu na liczbę wniosków każde nowe zadanie wymaga takiego samego wdrożenia** do realizacji i wykonania obowiązków, takich jak: oficjalne **przekazanie** zadania i przygotowanie **upoważnień**, ustalenie z **Archiwum Państwowym zmian** w jednolitym rzeczowym wykazie akt, konfigurację i naukę obsługi **nowego systemu dziedziny**, sporządzenie i aktualizację **informacji dla Mieszkańców** o nowym świadczeniu, przygotowanie **klauzuli RODO** i **druków**

wniosek dla Mieszkańców, **podział zadań** pomiędzy pracowników i nadzorowanie ich realizacji, organizację **obsługi** Mieszkańców, projektowanie **szablonów pism**: informacji, decyzji, wezwań czy zawiadomień, **konsultowanie** najtrudniejszych przypadków, **wyjaśnianie** wątpliwości, sporządzanie i nadzorowanie **wypłat**, zapotrzebowanie i **rozliczanie** środków finansowych, sporządzanie **sprawozdań**, organizację miejsca na **przechowywanie** dokumentów oraz wielu innych **spraw organizacyjnych** i działań bieżących podejmowanych w indywidualnych przypadkach.

Dodatek elektryczny był **w kolejności piątym z sześciu zupełnie nowych zadań** realizowanych przez Dział Świadczeń Rodziny w okresie ostatnich 2 lat.

24. Refundacja podatku VAT odbiorcom paliw gazowych

Ustawą z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz. U. z 2022 r., poz. 2687 z późn. zm.) zostało wprowadzone nowe świadczenie finansowane ze środków budżetu państwa, aby zapewnić **ochronę najuboższym gospodarstwom domowym zużywającym gaz ziemny w celach grzewczych** – w postaci **refundacji kwoty odpowiadającej podatkowi VAT wynikającej z opłaconej faktury dokumentującej dostarczenie paliw gazowych od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. do tego odbiorcy paliw gazowych**, zwanej w dalszej części „refundacją podatku VAT”.

Rozpatrywanie wniosków o refundację podatku VAT jest na przestrzeni ostatnich 2 lat **szóstym nowym zadaniem** zleconym realizowanym przez Dział Świadczeń Rodziny **równocześnie z wszystkimi wcześniejszymi swoimi obowiązkami**.

Refundacja podatku VAT **przysługuje odbiorcy paliw gazowych**, jeżeli:

1. **Głównym źródłem ogrzewania** gospodarstwa domowego jest **urządzenie grzewcze zasilane paliwami gazowymi, wpisane lub zgłoszone do CEEB do dnia 21.12.2022 r.** albo po tym dniu – w przypadku głównego źródła ogrzewania wpisanego lub zgłoszonego po raz pierwszy do CEEB (nowe źródła ogrzewania);
2. Przeciętny miesięczny dochód (w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych) **nie przekracza kwoty 2 100 zł** – w przypadku gospodarstwa domowego **jednoosobowego** lub przeciętny miesięczny dochód na osobę **nie przekracza kwoty 1 500 zł** – w przypadku gospodarstwa domowego **wieloosobowego**.

Wniosek może złożyć jedynie osoba, która jest odbiorcą wskazanym w fakturze VAT (czyli zawarła umowę sprzedaży paliw gazowych lub umowę kompleksową i jest stroną umowy z przedsiębiorstwem energetycznym). Do wniosku należy dołączyć **fakturę VAT rozliczeniową**, która dokumentuje **rzeczywiste dostarczenie paliw gazowych w okresie dotyczącym wniosku** wraz z **dowodem uiszczenia zapłaty** (faktura ze **zużyciem prognozowanym nie uprawnia do otrzymania refundacji podatku VAT**).

Refundacja podatku VAT jest zadaniem, które **różni się swoim charakterem i grupą odbiorców** od poprzednich „dodatku grzewczych”.

Pierwszą zasadniczą różnicą jest to, iż nie jest to świadczenie w postaci dodatku pieniężnego, a **refundacja - czyli zwrot za wcześniej poniesione wydatki**. Z tego wynika również brak ustalonej kwoty wsparcia, ponieważ w każdym przypadku będzie to indywidualna kwota wynikająca z załączonej do wniosku faktury VAT za dostarczone paliwa gazowe. Co ważne - **refundacja dotyczy tylko kwoty podatku VAT** z tej faktury, a nie całej jej wartości, która została zapłacona.

Drugą ważną różnicą jest to, iż **nie każda osoba w gospodarstwie domowym może złożyć wniosek**, a jedynie **odbiorca** paliw gazowych - czyli ta **osoba, która jest stroną umowy** z przedsiębiorstwem energetycznym, co jest potwierdzone wystawieniem na tą osobę faktury VAT.

Dodatkowo – zastosowanie **kryterium dochodowego** ustala, iż nie jest to pomoc dedykowana dla wszystkich, a **jedynie dla najuboższych gospodarstw domowych**. Różnicą w stosunku do całej serii poprzednich „dodatku grzewczych”, które były wcześniej wprowadzane, jest również to, że tamte dodatki można było przeznaczyć na dowolny cel.

Weryfikacja składanych wniosków jest bardziej rozbudowana niż w przypadku poprzednich „dodatku grzewczych”, bowiem **łączy w sobie elementy, które nie przy każdym poprzednim dodatku występowały**:

- **obliczamy dochody** wnioskodawcy i wszystkich członków jego gospodarstwa – czego **nie było** przy dodatkach węglowych ani dodatkach dla gospodarstw domowych, ale **było w dodatkach osłonowych**,
- **badamy poprawność wpisu źródła ogrzewania do CEEB** – co **było** przy dodatkach węglowych i dodatkach dla gospodarstw domowych, ale przy **dodatkach osłonowych było w 1/3 wniosków** ubiegających się o podwyższony dodatek,
- **weryfikujemy dołączone faktury i dowody zapłaty** – czego **nie było** przy poprzednich „dodatkach grzewczych”,
- **sprawdzamy rejestr PESEL** członków gospodarstwa,
- **wzywamy do składania wyjaśnień i uzupełniania wniosków**, bo duża część z tych przesłanych elektronicznie **nie zawiera wymaganych załączników lub dołączona faktura nie uprawnia do otrzymania refundacji** (Ministerstwo nie

zablokowało możliwości elektronicznego złożenia wniosku bez wymaganych załączników).

Również przy papierowym wypełnianiu wniosków występują problemy, zatem **pracownicy Działu ŚR są zaangażowani także w pomoc wnioskodawcom przy uzupełnianiu formularzy.**

Ponadto, mimo naszego zachęcania do składania wniosków z kilkoma fakturami jednocześnie – niektórzy Mieszkańcy oczekują refundacji za każdą fakturę osobno, nie składają wniosków z załączonymi fakturami z kilku miesięcy, tylko **co miesiąc składają nowy wniosek na niewielką kwotę**, co powoduje **wzrost nakładu pracy, dodatkowe zaangażowanie pracowników oraz ponowny nakład kosztów, spowodowanych wielokrotnym powtarzaniem czynności omówionych powyżej.**

Weryfikacja dochodów wymaga pozyskiwania danych z **rejestrów podatkowych**. Z kolei na zapytanie składane do ZUS poprzez portal Empatia odpowiedź otrzymujemy po 25 godzinach. Ponadto, w przypadku emerytów i rencistów zbadać musimy również wysokość **dotychczasowych świadczeń rocznych** („13” i „14” emerytury/renty). W wielu przypadkach elektroniczna usługa **nie zwraca odpowiedzi** (np. przy wielu kodach ubezpieczenia) – a wtedy pozostaje jedynie napisać **zapytanie do ZUS** o konkretnego członka gospodarstwa i **wysłać pocztą tradycyjną**, co wydłuża czas na rozpatrzenie wniosku i generuje dodatkowe koszty.

Samo rozpatrywanie wniosków również budziło **wątpliwości merytoryczne** – dlatego pozyskiwaliśmy opinie prawne i analizowaliśmy różne interpretacje, aby wypracować właściwy sposób postępowania.

W 2023 r. przez okres około 3 miesięcy **nie mieliśmy dostępu do systemu CEEB** w związku z jego rozbudową. Dlatego **nie mogliśmy samodzielnie weryfikować** wniosków o refundację podatku VAT od paliw gazowych w zakresie prawidłowego i terminowego zgłoszenia przez gospodarstwa domowe ich gazowego źródła ogrzewania.

Przez cały 2023 r. **łącznie 157 wniosków** podlegało naszej **czasochłonnej i rozbudowanej weryfikacji** (dochód, wpis do CEEB, rejestr PESEL, faktury, dowody zapłaty). W 2023 r. **przyznaliśmy i wypłaciliśmy 116 refundacji w kwocie 27 515,49 zł**, natomiast **20 wniosków rozpatrzyliśmy negatywnie i wydaliśmy stosowne decyzje**. Pozostałe wnioski oczekiwały na otrzymanie środków z PUW w Rzeszowie na ich wypłatę, ponieważ tak jak przy poprzednich „dodatkach grzewczych” **przekazywane przez cały rok środki finansowe były pomniejszane w stosunku do zgłaszanych zapotrzebowań oraz były przelewane z opóźnieniem.**

Średnia kwota podatku VAT z faktur załączonych do wypłaconych wniosków to 237 zł, natomiast najczęściej wniosków zawierało faktury z kwotą VAT w przedziale 50 – 200 zł. W związku z powyższym – ustalone ustawowo na 2% koszty obsługi tego zadania wynosiły średnio 4,74 zł od jednego wypłaconego wniosku. Z otrzymanych w 2023 r. środków na obsługę tego zadania przysługiwało łącznie 550 zł, które zostały przeznaczone w całości na licencję systemu dziedzinowego do obsługi refundacji, więc pracownicy Działu ŚR wykonywali to rządowe zadanie zlecone za darmo.

Dla porównania – wysyłka 1 listu za potwierdzeniem odbioru kosztowała 9,80 zł. A najczęściej pracy i kosztów generują te wnioski, które są rozpatrywane negatywnie, bo w ich przypadku w prowadzonym postępowaniu występują co najmniej 2 listy za potwierdzeniem odbioru, natomiast z ich tytułu nie pojawiają się żadne koszty obsługi. Sama licencja na system dziedzinowy kosztowała 999 zł. Zatem koszty obsługi nie tylko nie pokryły tego wydatku, ale nie objęły także żadnych innych poniesionych kosztów, jak: przesyłki listowe, tonery, papier, koszulki, segregatory, nie mówiąc już o kosztach pracowniczych w związku z wykonywanymi obowiązkami.

Jest to kolejne zadanie, którego ustawowe **koszty obsługi nie odzwierciedlają nakładu pracy** niezbędnego do jego wykonania, a wykonywanie tych obowiązków jest bardzo **czasochłonne i kosztowne.**

Dnia 31 grudnia 2023 r. weszły w życie zmiany w przepisach, które przedłużyły okres faktur kwalifikujących się do refundacji podatku VAT do dnia 30 czerwca 2024 r. (do tej pory dotyczyło tylko faktur z 2023 r.), **a także wydłużyły termin składania wniosków o refundację do dnia 30 września 2024 r.** (było do 29 lutego 2024 r.) **lub w terminie 30 dni od otrzymania ostatniej faktury.**

Z kolei obowiązek **comiesięcznego składania zapotrzebowania i rozliczania środków został wydłużony do dnia 30 czerwca 2025 r.**, zatem przed nami **jeszcze przynajmniej 1,5 roku realizacji tego zadania**, które pierwotnie miało dotyczyć tylko 2023 r.

Również podstawa prawna zmieniła swój tytuł, który obecnie brzmi: ustawa z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. **oraz w 2024 r.** w związku z sytuacją na rynku gazu.

25. Dodatek osłonowy

Ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r., poz. 759 z późn. zm.) zostało wprowadzone świadczenie finansowane ze środków budżetu państwa, które miało zniwelować rosnące ceny energii, gazu i żywności.

Po raz pierwszy było realizowane przez Dział Świadczeń Rodziny w 2022 r. – wtedy przez cały rok zostało złożonych

1 663 wnioski, w których zostało ujętych 4 238 Mieszkańców. W ustawowym terminie wypłacono 1 568 dodatków osłonowych w łącznej kwocie 988 368,56 zł, czyli średnia kwota dodatku wyniosła 630 zł.

Jak się później okazało – **było to pierwsze z aż sześciu kolejnych zupełnie nowych zadań przekazanych do realizacji w Dziale Świadczeń Rodzinnych w okresie ostatnich 2 lat**, a łącznie te nowe formy wsparcia złożyły się na ponad **4 072 przyjęte i rozpatrzone wnioski**, w których ujęto **10 540 Mieszkańców Łańcuta** (ok. 60% wszystkich Mieszkańców), natomiast łączna kwota wsparcia wyniosła **6 293 247,89 zł**.

Dnia 31 grudnia 2023 r. weszły w życie zmiany w przepisach, które na nowo wprowadzają dodatki osłonowe w 2024 r. – jednak na częściowo zmienionych zasadach, bowiem dodatki mają przysługiwać za połowę roku, a nie tak jak za pierwszym razem za cały rok.

Dodatki będą przysługiwać za okres **od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 30 czerwca 2024 r.**, a wnioski będzie można składać do dnia 30 kwietnia 2024 r.

Nie zmienia się natomiast kryterium dochodowe. **Dodatek osłonowy** będzie przysługiwał gospodarstwu domowemu, którego przeciętne miesięczne dochody nie będą przekraczały kwoty **2 100 zł** w gospodarstwie **jednoosobowym** albo kwoty **1 500 zł** na osobę w gospodarstwie **wielooosobowym** – dochód ustalany na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych. W przypadku dodatku osłonowego będzie obowiązywała tzw. zasada „złotówka za złotówkę”. Oznacza to, że dodatek będzie przyznawany nawet po przekroczeniu kryterium dochodowego, a kwota dodatku będzie pomniejszana o kwotę tego przekroczenia. Minimalna kwota wypłacanych dodatków osłonowych będzie wynosiła 20 zł.

Jednak w związku z krótszym okresem przyznawania dodatków osłonowych – również jego kwoty będą mniejsze:

- a) **228,80 zł (286 zł)** dla gospodarstwa domowego jednoosobowego;
- b) **343,20 zł (429 zł)** dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 3 osób;
- c) **486,20 zł (607,75 zł)** dla gospodarstwa domowego składającego się z 4 do 5 osób;
- d) **657,80 zł (822,25 zł)** dla gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 6 osób.

Podane powyżej wyższe kwoty będą przysługiwały w przypadku, gdy głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego jest: kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane węglem lub paliwami węglopochodnymi, zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków (CEEB).

W przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku osłonowego dla gospodarstwa domowego wielooosobowego złoży więcej niż jedna osoba, dodatek ten przyznawany będzie wnioskodawcy, który złoży taki wniosek jako pierwszy. Na potrzeby składania wniosków ustalono zasadę, że jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego.

Przyznanie prawa do dodatku osłonowego nie wymaga wydania decyzji administracyjnej lecz informacji, która przesyłana będzie na wskazany we wniosku adres poczty elektronicznej. Odmowa przyznania dodatku osłonowego, uchylenie lub zmiana prawa do tego dodatku oraz rozstrzygnięcie w sprawie nienależnie pobranego dodatku osłonowego następuje w formie decyzji.

Wypłaty dodatków osłonowych mają zostać zrealizowane do dnia 30 czerwca 2024 r.

Spodziewamy się **podobnej liczby wnioskodawców** (poprzednio 1 663), ale **skumulowanych w 2,5-krotnie krótszym okresie przyjmowania wniosków**. Czas na **rozpatrzenie i wypłatę** wniosków będzie również **2-krotnie krótszy**.

Kryteria dochodowe pozostały na poziomie sprzed 2 lat, więc tym razem po weryfikacji może wystąpić konieczność wystawienia **dużo większej liczby decyzji odmownych**, które są jeszcze bardziej **pracochłonne** (poprzednio 95 decyzji odmownych).

Biorąc to wszystko pod uwagę **do wykonania będzie taka sama praca** jak w 2022 r., **ale w 2-krotnie krótszym czasie i za 2-krotnie mniejsze koszty obsługi**. Dlatego zasadnym jest poszukiwanie dodatkowego finansowania tego zadania.

Zatem w okresie ostatnich 2 lat jest to już siódme dodatkowe duże zadanie zlecone (a pierwsze, które pojawia się po raz kolejny) realizowane przez Dział Świadczeń Rodzinnych równocześnie z wszystkimi wcześniejszymi swoimi obowiązkami.

26. Charakterystyka pracy w Dziale Świadczeń Rodzinnych

W Dziale Świadczeń Rodzinnych jest zatrudniona **wyspecjalizowana i doświadczona kadra**, która w swojej codziennej pracy wykorzystuje znajomość kilkunastu ustaw oraz obsługuje kilka odrębnych systemów dziedzinowych. **Różnorodność i duża liczba obsługiwanych świadczeń** sprawiają, że do każdego Mieszkańca zgłaszającego się po pomoc należy **podejść indywidualnie i dokładnie przeanalizować jego sytuację rodzinną, dochodową czy zdrowotną** – w zależności od warunków niezbędnych do spełnienia przy konkretnym świadczeniu oraz dokumentów wymaganych do załączenia przy wniosku.

W ramach prowadzonych postępowań administracyjnych wielokrotnie należy współpracować z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Powiatowym Urzędem Pracy, Urzędem Skarbowym, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności, komornikami sądowymi, policją oraz innymi ośrodkami pomocy społecznej i instytucjami.

Wiele z działań podejmowanych w ramach codziennej pracy jest trudne do przeliczenia i przedstawienia liczbowego, ale jest niezbędne w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych w celu weryfikacji prawa do poszczególnych świadczeń. Wśród takich działań można wyróżnić, m.in.:

- a) codziennie i na bieżąco **udzielane informacje** o warunkach uzyskania prawa do świadczeń (telefonicznie lub osobiście),
- b) **pomoc udzielaną przy wypełnianiu wniosków** przez Mieszkańców pojawiających się osobiście w Dziale ŚR (np. wniosek o zasiłek rodzinny ma aż 15 stron, wniosek o świadczenia z FA ma aż 9 stron, a do tego należy wypełnić również dodatkowe załączniki w zależności od sytuacji konkretnego wnioskodawcy) – bowiem **naład składanie wniosków papierowych jest zdecydowanie popularniejszą formą** wnioskowania o świadczenia niż przesyłanie ich elektronicznie,
- c) **wzywaniem** do złożenia wyjaśnień lub dołączenia dodatkowych dokumentów niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń,
- d) w przypadku braku możliwości pozyskania z elektronicznych rejestrów informacji o wysokości składek społecznych i zdrowotnych – **wysyłanie tradycyjnych zapytań do ZUS** (lub innych instytucji ubezpieczeniowych) dotyczących składek odprowadzonych przez wnioskodawców,
- e) w przypadku braku możliwości pozyskania z elektronicznych rejestrów informacji o wysokości przychodów i podatku dochodowego – **wysyłanie tradycyjnych zapytań do Urzędu Skarbowego** dotyczących osiągniętych przychodów i podatku odprowadzonego przez wnioskodawców,
- f) w celu ustalenia okresów składkowych i nieskładkowych, które mają znaczenie przy opłacaniu składek za świadczeniobiorców przez tutejszy Ośrodek – **weryfikowanie tych okresów poprzez wysyłanie zapytań do ZUS** (lub innych instytucji ubezpieczeniowych),
- g) **okresowe sprawdzanie** w elektronicznych rejestrach **zmian w dochodach świadczeniobiorców** mających ustalone prawo do świadczeń, które jest uzależnione od dochodu rodziny, a także **przeliczenie tego dochodu przy każdorazowym uzyskaniu lub utracie** wynagrodzenia w okresie przyznanego świadczenia – jeśli wpływa na wysokość przyznanego świadczenia, to kończy się wydaniem **decyzji zmieniającej lub uchylającej** (zwłaszcza przy świadczeniach obliczanych metodą „złotówka za złotówkę”), ale nawet jeśli nie skutkuje żadną zmianą w przyznanym świadczeniu, to cała procedura przeliczenia dochodu rodziny i tak jest wykonywana,
- h) **wydawanie decyzji zmieniających** do przyznanych świadczeń lub pism informujących dla świadczeniobiorców **w związku ze zmianą wysokości świadczeń** (np. coroczna waloryzacja kwoty świadczenia pielęgnacyjnego) oraz **aktualizacja danych** w systemie i tworzenie od nowa **harmonogramów wypłat**, co wiąże się z dużą liczbą świadczeń do zaktualizowania w krótkim okresie (przed najbliższym terminem wypłaty),
- i) **regularną (comiesięczną) weryfikację zmian w wydawanych orzeczeniach o niepełnosprawności** dla świadczeniobiorców mających ustalone prawo do świadczeń, które jest uzależnione od takiego orzeczenia,
- j) **bieżący kontakt** ze wspólnotami mieszkaniowymi i zarządcami nieruchomości odnośnie przyznanych dodatków mieszkaniowych oraz w ramach **monitorowania zaległości w opłacaniu czynszu** skutkujących wstrzymaniem wypłaty dodatku,
- k) **weryfikację i wyjaśnianie błędów** dotyczących źródeł ogrzewania i paliw zgłoszonych przez Mieszkańców do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, a mających wpływ na prawo do świadczeń,
- l) **przesyłanie** według właściwości do innych gmin **wniosków**, które złożone drogą elektroniczną lub pocztą tradycyjną zostały mylnie przesłane do tutejszego Ośrodka (wnioski złożone elektronicznie stanowią ok. 10% wszystkich wniosków),
- m) **bieżącą aktualizację wiedzy** w ramach licznych i częstych zmian w obowiązujących przepisach oraz interpretacjach,
- n) **inne czynności** podejmowane w ramach bieżąco prowadzonych postępowań i realizowanych zadań.

Przyznanie świadczeń wymaga również **dalszej okresowej weryfikacji spełnienia uprawnień** w oparciu o możliwą zmianę sytuacji rodzinnej, materialnej lub zdrowotnej. W takich przypadkach trzeba **wznawiać postępowania**, po raz kolejny wszystko weryfikować i wydawać rozstrzygnięcia **zmieniające lub uchylające**.

Sama weryfikacja prawa do świadczeń to rozbudowany proces postępowania administracyjnego, w którym w zależności od konkretnego świadczenia należy zbadać różnorakie okoliczności oraz dokumenty potwierdzające uprawnienia wnioskodawców (zaświadczenia, orzeczenia, dodatkowo sporządzone oświadczenia i inne), a także sprawdzić przedstawione we wnioskach informacje i potwierdzić je np. w Centralnym Systemie Informatycznym Zabezpieczenia Społecznego, w ramach którego pracownicy Działu ŚR pozyskują dane z zasobów, m.in.: zbioru PESEL, Ministerstwa Finansów, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Centralnej Bazy Beneficjentów, Elektronicznego Krajowego Systemu

Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności, Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej, Aplikacji Centralnej Rynku Pracy, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej (MEN) i wielu innych w zależności od konkretnych przypadków – np. w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

W poniższej tabeli przedstawiono statystykę niektórych czynności wykonanych w 2023 r. przez pracowników Działu ŚR podczas weryfikacji złożonych wniosków – dane liczbowe dotyczą jedynie podobszaru świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Jest to tylko część z wykonywanych procedur, ale w sposób obrazowy pokazuje, jak wielu czynności wymaga weryfikacja dużej liczby zadań realizowanych w Dziale ŚR.

Tabela nr 18. Statystyka niektórych czynności wykonywanych podczas weryfikacji wniosków dla podobszaru ŚR i FA

Rodzaj czynności	Liczba
Wygenerowane usługi wymiany informacji z zasobami zbioru PESEL	2 539
Wygenerowane usługi wymiany informacji z zasobami Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej (CEIDG)	125
Wygenerowane usługi wymiany informacji z zasobami Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN)	743
Wygenerowane usługi wymiany informacji z zasobami Ministerstwa Finansów	1 933
Wygenerowane usługi wymiany informacji z zasobami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	7 468
Wygenerowane usługi wymiany informacji z Centralną Bazą Beneficjentów	3 953
RAZEM	16 761

Źródło: Opracowanie własne

27. Podsumowanie działalności pracowników Działu Świadczeń Rodzinnych

Rok 2023 przez pryzmat zadań realizowanych w Dziale Świadczeń Rodzinnych należy ocenić jako kolejny z rzędu trudny i ciężki rok.

Tak jak w 2021 i 2022 roku nadal należało wykonywać **dotatkowe obowiązki** nałożone przez przepisy „specustawy covidowej”, a także na podstawie kolejnych przyjmowanych w tym zakresie ustaw. Najpierw wszystkie decyzje wydane na podstawie orzeczeń o niepełnosprawności musiały być przedłużone na podstawie obowiązującego stanu zagrożenia epidemicznego. **W związku z uchyleniem z dniem 6 sierpnia 2023 r. art. 15h „specustawy covidowej”,** na podstawie którego przedłużana była ważność orzeczeń o niepełnosprawności, a także wprowadzeniem **nowego przepisu regulującego przedłużanie okresu ważności orzeczeń – w sierpniu sporządziliśmy i wydaliśmy** tylko z tego powodu w Dziale ŚR **około 100 decyzji zmieniających okres przyznanych świadczeń:** zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych, dodatków do zasiłków rodzinnych z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. Dzięki temu **mogliśmy wypłacić terminowo świadczenia za sierpień.**

Natomiast 30 grudnia 2023 r. weszła w życie ustawa, która po raz kolejny przedłużyła ważność orzeczeń o niepełnosprawności. **W związku z tym na przełomie grudnia 2023 r. i stycznia 2024 r. musieliśmy z urzędu wydać kilkadziesiąt decyzji przedłużających od stycznia prawo do świadczeń uzależnionych od takich orzeczeń,** mimo iż były one już przedłużane przez nas w sierpniu na podstawie poprzedniej ustawy. Podjęte działania miały na celu **terminową wypłatę świadczeń w styczniu 2024 r.** Tym razem prawo do świadczeń zostało przedłużone **do 30 września 2024 r. lub do dnia wydania nowego ostatecznego orzeczenia** o niepełnosprawności – co również wymaga **monitorowania i weryfikacji, aby zakończyć wypłatę świadczeń w przypadku, gdy nowe orzeczenie już nie kwalifikuje do ich pobierania.**

Natomiast w przypadku uzyskania nowego orzeczenia o niepełnosprawności **złożenie kolejnego wniosku przez Mieszkańca wymaga przeprowadzenia od nowa całego postępowania i wydania po raz kolejny decyzji.** Dlatego przepisy „covidowe” od dłuższego czasu wpływają na ilość wykonywanych obowiązków.

Tak jak początek 2022 roku przyniósł nieprzewidziane zdarzenia w postaci wojny na terytorium Ukrainy, w związku z czym wprowadzono „specustawę ukraińską”, tak od tamtej pory aż do chwili obecnej realizujemy te przepisy. **W 2023 r. odnotowaliśmy wzrost zarówno w liczbie jak i kwocie świadczeń rodzinnych dla obywateli Ukrainy.**

Regulacje dotyczące obywateli Ukrainy rodzą konieczność **analizowania każdego przypadku indywidualnie pod kątem przepisów obowiązujących w Ukrainie,** gromadzenia niezbędnych dokumentów, zaświadczeń, oświadczeń, **prowadzenia całego postępowania bez żadnych uproszczeń,** wydawania decyzji a następnie **okresowej weryfikacji** prawa do świadczeń. Mierzymy się również z **ograniczoną możliwością kontroli,** czy obywatele Ukrainy nadal zamieszkują na terenie Miasta, czy

może powrócili do Ukrainy, ponieważ dane pobierane z rejestru udostępnionego przez Straż Graniczną nie zawsze są aktualne, wobec czego nie odzwierciedlają stanu faktycznego. Również środki finansowe na to zadanie z PUW w Rzeszowie otrzymujemy z opóźnieniem oraz w ograniczonej wysokości, co **utrudnia terminową realizację wypłat.**

Obsługa obywateli Ukrainy często stwarza trudności we wzajemnym zrozumieniu ze względu na różnice językowe. Niekiedy brak możliwości dokładnego wytłumaczenia zawichości prawnych dotyczących świadczeń potęguje już i tak ogromne emocje osób, które przeżyły tragedię wojny, a niekiedy straciły bliskie osoby lub pozostawiły najbliższych w ojczyźnie. Pracownicy Działu Świadczeń Rodziny **dokładają wszelkich starań, aby w jak najprostszy sposób wytłumaczyć wszystkie niezbędne warunki do otrzymania świadczeń, pomagają w wypełnianiu wniosków, objaśniają, jakie dokumenty należy dołączyć do wniosku oraz w jakich instytucjach można uzyskać niezbędne wsparcie.**

Dział Świadczeń Rodziny otrzymał w 2023 r. kolejne nowe zadania, a także kontynuował realizację obowiązków przekazanych w 2022 r.: **dotatki węglowe, dodatki dla gospodarstw domowych, weryfikację wniosków o zakup preferencyjny węgla, dodatki elektryczne, refundację podatku VAT odbiorcom paliw gazowych, dodatki osłonowe.** Każde z tych zadań wymagało **prowadzenia odrębnego postępowania, weryfikacji, wyjaśnień, wydawania informacji i decyzji** – całość realizacji nie była w żaden sposób uproszczona, a liczne zmiany przepisów powodowały tylko dodatkowe komplikacje i chaos interpretacyjny.

Od 2022 r. do chwili obecnej pracownicy Działu Świadczeń Rodziny przyjęli i rozpatrzyli **4 072 wnioski**, w których ujęto **10 540 Mieszkańców Łańcuta** (ok. 60% wszystkich Mieszkańców) i wypłacili kwotę **6 293 247,89 zł** w postaci zupełnie nowych form wsparcia dla Mieszkańców w związku z rosnącymi cenami energii i paliw:

- **dotatków osłonowych** (dla najuboższych),
- **dotatków węglowych,**
- **dotatków dla gospodarstw domowych** (na pelet, drewno, biomasę, gaz LPG, olej),
- **dotatków elektrycznych,**
- **refundacji podatku VAT odbiorcom paliw gazowych** (zadanie ciągle trwa).

Pracownicy Działu ŚR realizowali te nowe zadania **równolegle ze wszystkimi dotychczasowymi obowiązkami, co wymagało poświęcenia dodatkowego czasu, aby szybko zaspokoić potrzeby naszych Mieszkańców.**

W przypadku **dotatków osłonowych** oraz **refundacji podatku VAT odbiorcom paliw gazowych** zastosowano **kryterium dochodowe.** Dlatego celem tych form wsparcia jest zapewnienie **ochrony dla najuboższych gospodarstw domowych** znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej w związku z rosnącymi cenami żywności, gazu i energii, a także eliminacja zjawiska ubóstwa i wykluczenia energetycznego. Takie wsparcie rządowe wpisuje się w znaną w pomocy społecznej **zasadę subsydiarności**, tzn. polityka państwa ma w tym przypadku na celu **umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych**, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Wykonując te nowe zadania **pracownicy Działu Świadczeń Rodziny pomagają naszym najbardziej potrzebującym Mieszkańcom** przetrwać okres wysokiej inflacji i umożliwiają im bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz realizują art. 18 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.), który brzmi: „Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy: realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, **mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych.**”

Wśród wcześniej realizowanych przez Dział ŚR zadań można zauważyć **w porównaniu z rokiem poprzednim:**

- **zwiększoną o 37% liczbę wydanych decyzji** (np. zmieniających) w obszarze **świadczeń rodzinnych**, których **kwota także wzrosła o 15%,**
- **zwiększoną o 22% liczbę** opłaconych za świadczeniobiorców **składek społecznych**, których **kwota wzrosła o 49%,**
- **zwiększoną o 40% liczbę** opłaconych za świadczeniobiorców **składek zdrowotnych**, których **kwota wzrosła o 76%,**
- **niemal 4-krotny wzrost liczby wydanych zaświadczeń do Programu „Czyste powietrze”,**
- **podobną liczbę** wypłaconych **dotatków mieszkaniowych**, których **kwota wzrosła o 12%.**

To wszystko stanowiło obciążenie dla pracowników Działu ŚR, którzy robili wszystko, aby podołać realizacji nowych jak również swoich dotychczasowych obowiązków. Ciężko było skoordynować i dopilnować wszystkie priorytetowe zadania w tym samym okresie.

W 2023 r. przez okres około 3 miesięcy **nie mieliśmy dostępu do systemu Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków** w związku z jego rozbudową. Dlatego **nie mogliśmy samodzielnie weryfikować wniosków o refundację podatku VAT** od

paliw gazowych w zakresie prawidłowego i terminowego zgłoszenia przez gospodarstwa domowe ich gazowego źródła ogrzewania.

Było to jedno z **wielu utrudnień**, z którymi musieliśmy się zmierzyć, gdy zostały nam **przekazane zadania do realizacji w ściśle określonym terminie**, a z przyczyn niezależnych od nas **nie mieliśmy możliwości ich wykonać**.

Rozbudowany CEEB nałożył **nowe zadania** związane z **bieżącym raportowaniem i wprowadzaniem informacji o przyznanych dodatkach mieszkaniowych i dodatkach energetycznych** oraz o zasiłkach celowych na opał.

W związku z uchwaleniem przepisów o nowym świadczeniu wspierającym – **dużym zmianom od 1 stycznia 2024 r.** podlegają świadczenia realizowane w Dziale ŚR, m.in.: **świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy**.

W ustawie został na nas nałożony **obowiązek, aby do 10 października 2023 r. poinformować naszych świadczeniobiorców o zmianach** dotyczących uprawnień do pobieranych przez nich świadczeń. **Przygotowaliśmy taką pisemną informację**, a żeby opisać te wszystkie zmiany potrzebowaliśmy **6 stron tekstu**.

Mieliśmy około **130 świadczeniobiorców** do poinformowania, a dzięki **staraniom pracowników Działu ŚR udało się zmotywować do osobistego odbioru około 100 Mieszkańców**, zatem za pośrednictwem poczty wysłaliśmy jedynie około 30 informacji, ponieważ mimo wielokrotnych prób, część z naszych Klientów nie odbierała od nas telefonów.

Podjęte działania umożliwiły w tym przypadku **ograniczenie wydatków** na przesyłki listowe z informacjami **z 1 274 zł do 294 zł**.

W grudniu 2023 r. **informowaliśmy** naszych świadczeniobiorców o podwyższeniu kwoty świadczenia pielęgnacyjnego od stycznia 2024 r. (nowa kwota: 2 988 zł, wzrost o 530 zł). Dzięki **staraniom pracowników Działu ŚR około 100 świadczeniobiorców udało się zmobilizować do osobistego odbioru pisma**, zatem do wysłania pocztą mieliśmy jedynie około 30 przesyłek, ponieważ nie każdy świadczeniobiorca był w stanie do nas dotrzeć zwłaszcza w okresie zimowym.

Również w tym przypadku podjęte działania umożliwiły **ograniczenie wydatków** na przesyłki listowe z informacjami **z 1 274 zł do 294 zł**.

W taki sam sposób pracownicy Działu ŚR starają się postępować **za każdym razem, gdy możliwe jest ograniczenie ponoszonych wydatków**. W pierwszej kolejności staramy się **powiadomić telefonicznie** naszych Mieszkańców o **możliwości osobistego odbioru** przygotowanych dla nich decyzji lub innych pism. **Bardzo często udaje nam się przekonać do osobistego przyjęcia** – zwłaszcza w przypadkach decyzji przyznających świadczenia lub zmieniających je na korzyść wnioskodawcy. Dzięki temu **oszczędzamy kwotę 9,80 zł na każdej** takiej bezpośrednio odebranej **przesyłce** (jest to koszt listu za potwierdzeniem odbioru).

Jednak do odbioru decyzji odmownych lub uchylających prawo do świadczeń już tak często nie udaje się Mieszkańców przekonać, chociaż w takich przypadkach również **podjęmy próbę telefonicznego powiadomienia**.

Z kolei **dla celów dowodowych część korespondencji musi być wysyłana za pośrednictwem poczty**, jak np. wezwania do złożenia wyjaśnień lub uzupełnienia wniosku (gdy próba telefonicznego wezwania Mieszkańca nie odniosła skutku), zawiadomienia przed wydaniem decyzji lub przesyłki kierowane do innych instytucji (np. do ZUS, KRUS, PUW, SKO, PZO, komorników, zakładów karnych, gmin lub ośrodków pomocy społecznej).

Natomiast osobisty odbiór korespondencji związanej ze świadczeniami jest dla nas jednym ze sposobów weryfikacji, czy wnioskodawcy w dalszym ciągu przebywają na terenie naszego Miasta i czy nadal są uprawnieni do pobierania świadczeń.

Biorąc powyższe pod uwagę – **z Działu ŚR w 2023 r. zostały wysłane przesyłki listowe o wartości około 17 133,70 zł**, co przy uproszczeniu, że wszystkie przesyłki były wysyłane za potwierdzeniem odbioru, daje liczbę **ponad 1 748 wysłanych listów** – a oprócz tego **bardzo dużo pism i decyzji zostało odebranych osobiście** przez Mieszkańców. Jest to kolejny dowód na potwierdzenie **dużej liczby zadań realizowanych w Dziale ŚR**.

Pod koniec 2023 r. **wszyscy pracownicy Działu ŚR włożyli wiele wysiłku i zaangażowania** w wykonanie **prac archiwizacyjnych** dotyczących kilku dużych **świadczeń z lat 2017-2021** przechowywanych w tzw. „teczkach rodzin” (m.in. świadczenia wychowawcze, zasiłki rodzinne, „becikowe”).

Prace odbywały się w **4-osobowych grupach** (a 2 osoby w tym czasie pełniły dyżur i obsługiwały Mieszkańców), przez **6 godzin dziennie**, a łącznie poświęciliśmy na to **10 dni roboczych**. Zatem wykonana praca zajęła **240 roboczogodzin**. Po odpowiednim przygotowaniu dokumentów zostały one wyniesione do naszej składnicy akt, a **na regałach zajęły łącznie aż 23 metry bieżące**.

Wykonanie tego zadania pozwoliło odzyskać sporo **miejsca do przechowywania** w szafach, bowiem zaczynało go brakować na bieżące sprawy.

Było to **mozolne i duże zadanie do zrealizowania: aż 2 402 teczki**, a łącznie nawet **250 000 kartek**.

Aby móc przenieść teczki rodzin do składnicy akt, najpierw pracownicy Działu ŚR **kompletowali je i układali** według właściwej kolejności, następnie **porządkowali** zawartość teczek poprzez **usunięcie koszulek** oraz **dziurkowanie dokumentów** przed ponownym wpięciem do teczki i **spisywali** sprawy wraz z datami. Następnie teczki **grupowali** i tworzyli z nich odpowiednio **opisane i związane paczki**, aby ostatecznie **wynieść** je do składnicy akt i sporządzić spisy zdawczo-odbiorcze. Stworzyliśmy w ten sposób łącznie **169 paczek** z teczkami.

Od 1 stycznia 2024 r. **zmieniają się przepisy dotyczące 4 spośród świadczeń rodzinnych:**

- zasiłku rodzinnego,
- świadczenia rodzicielskiego,
- specjalnego zasiłku opiekuńczego,
- świadczenia pielęgnacyjnego na dotychczasowych zasadach.

Pojawi się także **świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach** równoległe do przepisów dotychczasowych.

W związku z powyższymi zmianami **zaktualizowaliśmy nasze karty usług i informacje na stronie internetowej, przygotowaliśmy wydruki dla 4 zmienionych wzorów wniosków oraz 1 zupełnie nowego wzoru wniosku.**

Powyższe zmiany wymagają od nas **przystosowania się do nowych przepisów**, aby prawidłowo rozpatrywać złożone wnioski. Zmian będą wymagać również **zapisy w wydawanych przez nas decyzjach**. Zupełnie na nowo trzeba będzie ustalić **sposób rozpatrywania i weryfikacji wniosków o świadczenie pielęgnacyjne na zmienionych zasadach.**

Zmiany zakładają m.in. możliwość pobierania **świadczenia pielęgnacyjnego na starych zasadach lub na nowych według zmienionych przepisów**, dlatego **funkcjonowanie w dwóch stanach prawnych jednocześnie** będzie dla nas **dużym wyzwaniem**. Zmian jest wiele, ale najważniejsze z nich są takie, że:

- **w dotychczasowym stanie prawnym** świadczenie pielęgnacyjne przysługuje pod warunkiem **niepodejmowania zatrudnienia** przez opiekuna, dla **maksymalnie 1 osoby** wymagającej opieki **bez limitu wieku**,
- **w nowym stanie prawnym** świadczenie pielęgnacyjne przysługuje również opiekunom **aktywnym zawodowo**, dla **dowolnej liczby osób** wymagających opieki ale tylko **do ukończenia 18. roku życia**.

Zmiany wprowadzają całkowicie **nowe podejście do sprawowanej opieki** oraz kryteriów, które będziemy weryfikować przy rozpatrywaniu wniosków złożonych według starych lub nowych zasad.

Dnia 31 grudnia 2023 r. weszły w życie zmiany w przepisach, które na nowo wprowadzają dodatki osłonowe w 2024 r. Dlatego mając doświadczenie z poprzedniej edycji w 2022 r. – teraz również możemy spodziewać się **ponad 1 600 wniosków do przyjęcia**, w których będzie **ponad 4 000 osób do wprowadzenia i weryfikacji** w systemie, **do przeliczenia dochodów członków gospodarstwa, do sprawdzenia zgłoszenia źródła ogrzewania w CEEB**, często także **do wezwania** w celu uzupełnienia wniosku lub złożenia wyjaśnień, a także **do przeprowadzenia wszystkich czynności związanych z wypłatą świadczeń lub do przygotowania decyzji odmownej** z zachowaniem całej procedury z KPA. Nauczeni doświadczeniem możemy spodziewać się również **problemów z terminowym przekazywaniem środków na wypłaty** oraz z **rozbudowaną procedurą raportowania i rozliczania środków.**

Musimy pogodzić realizację wszystkich dotychczasowych świadczeń z kolejnym dodatkowym zadaniem nakładanym przez administrację rządową, ale tym razem **w jeszcze krótszym terminie.**

Dział Świadczeń Rodzinnych ma tylko 5 pracowników, ale po raz kolejny **będzie realizował duże zadanie obejmujące kilka tysięcy Mieszkańców**, które zgodnie z uzasadnieniem do ustawy **będzie wsparciem dla najuboższych gospodarstw** w celu eliminacji zjawiska ubóstwa i wykluczenia energetycznego, aby **ochronić przede wszystkim osoby najbardziej potrzebujące.**

W Dziale ŚR staramy się na bieżąco **weryfikować** wszystkie wcześniej przyznane i wypłacane **świadczenia**, aby wychwycić **zmiany mające wpływ na prawo do świadczeń** – m.in. pod kątem **uzyskania nowego dochodu**, zmian w zakresie posiadanego **orzeczenia** o niepełnosprawności, zmian w **składzie rodziny, zgonów**, itp. Jest to spory obszar do weryfikacji ze względu na **dużą liczbę wypłacanych świadczeń.**

Różnorodność i duża liczba obsługiwanych świadczeń sprawiają, że do każdego Mieszkańca zgłaszającego się po pomoc **podchodzimy indywidualnie i dokładnie analizujemy jego sytuację rodzinną, dochodową czy zdrowotną.** Natomiast sam proces **weryfikacji uprawnień do świadczeń jest rozbudowany i wieloetapowy.**

Bardzo często – w przypadku wielu rodzin **nawet kilka razy w trakcie roku** – świadczenie, które zostaje **przyznane jedną decyzją**, musi być **następnie zmieniane kolejnymi decyzjami**, a to wszystko przy zachowaniu całej procedury administracyjnej.

Dodatkowym obciążeniem dla pracowników są **ciągłe zmiany przepisów**, które warunkują przyznanie poszczególnych form wsparcia. A ponieważ Dział Świadczeń Rodziny realizuje szeroki wachlarz świadczeń, to jego pracownicy muszą na bieżąco **aktualizować wiedzę z kilkunastu ustaw jednocześnie**. Koordynacja wszystkich realizowanych obowiązków jest bardzo trudna, ale **pracownicy Działu ŚR dokładają wszelkich starań, aby udzielana pomoc była świadczona terminowo i w jak najwyższym standardzie**.

W związku z załatwianiem życiowych spraw naszych Mieszkańców **pracownicy Działu Świadczeń Rodziny starają się kierować delikatnością i rozważą w podejmowanych działaniach, a także zrozumieniem**, ponieważ najczęściej są to sprawy trudne związane z niełatwą sytuacją dochodową, rodzinną, a często obciążoną niepełnosprawnością lub innymi problemami. Z tego powodu **wymagają zaangażowania emocjonalnego**, które buduje ład i porządek społeczny oraz pozytywnie wpływa na obraz Miasta, gdy jego **Mieszkaniec zostanie obsłużony w należyty sposób**. Ale z drugiej strony – angażując się emocjonalnie w prowadzone sprawy, **ciężko jest odciąć się od tych wszystkich trudnych sytuacji**, więc niejednokrotnie pracownicy noszą je w sobie również po powrocie do swoich domów.

W takich sytuacjach mogłoby być pomocne coś na kształt spotkań superwizyjnych, na które mogą liczyć przykładowo pracownicy socjalni, bowiem ich celem jest między innymi omówienie z niezależnym superwizorem trudnych przypadków, udzielanie wsparcia, poszukiwanie źródeł trudności w pracy i możliwości ich pokonywania, których efektem powinien być ustawiczny rozwój zawodowy i utrzymanie wysokiego poziomu świadczonych usług oraz wzmacnianie kompetencji zawodowych.

Dlatego **pracownicy i kierownik Działu Świadczeń Rodziny starają się we własnym gronie omawiać najtrudniejsze przypadki i wspierać się wzajemnie w poszukiwaniu najlepszych rozwiązań** w sytuacjach niejednoznacznych i wątpliwych.

Kadra Działu Świadczeń Rodziny stara się na bieżąco wykonywać wszystkie dotychczasowe jak również niedawno przekazane nowe zadania. W 2023 r. wśród realizowanych obowiązków można wymienić co najmniej 28 różnych zadań:

1. **Zasiłek rodzinny wraz z 7 dodatkami** po spełnieniu określonych warunków – z tytułu:
 - a. urodzenia dziecka,
 - b. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
 - c. samotnego wychowywania dziecka,
 - d. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
 - e. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
 - f. rozpoczęcia roku szkolnego,
 - g. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
2. **Świadczenie pielęgnacyjne**
3. **Zasiłek pielęgnacyjny**
4. **Specjalny zasiłek opiekuńczy**
5. **Zasiłek dla opiekuna**
6. **Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, tzw. „becikowe”**
7. **Świadczenie rodzicielskie**
8. **Zgłaszanie do ubezpieczeń oraz opłacanie składek społecznych i zdrowotnych** za świadczeniobiorców świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego
9. **Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy**
10. **Świadczenia wychowawcze** (sprawy przekazane do koordynacji świadczeń oraz nienależnie pobrane świadczenia z poprzednich okresów)
11. **Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego z PUW w Rzeszowie** w sprawie świadczeń rodzinnych
12. **Świadczenia z funduszu alimentacyjnego**
13. **Działania wobec dłużników alimentacyjnych** (prowadzenie postępowań, sporządzanie wywiadów oraz odbieranie oświadczeń majątkowych od dłużników i współpraca z komornikami, urzędami pracy, starostwem, biurami informacji gospodarczej, zakładami karnymi, policją oraz innymi instytucjami)
14. **Egzekucja kwot należności od dłużników alimentacyjnych** (w tym na dochody Miasta Łańcuta)
15. **Wsparcie kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”**
16. **Dodatki mieszkaniowe**
17. **Dodatki energetyczne**
18. **Karta Dużej Rodziny**
19. **Zaświadczenia do Programu „Czyste powietrze”** (umożliwiający Mieszkańcom otrzymanie dofinansowania)

20. Dodatki węglowe
21. Dodatki dla gospodarstw domowych
22. Weryfikacja wniosków o zakup preferencyjny węgla
23. Dodatki elektryczne
24. Refundacja podatku VAT odbiorcom paliw gazowych
25. Dodatki osłonowe
26. Wydawanie na wniosek Klientów **zaświadczeń o pobieranych świadczeniach** (do celów socjalnych, emerytalno-rentowych, itp.)
27. **Informowanie** Klientów o warunkach przyznania świadczeń oraz **pomoc** w wypełnianiu wniosków
28. Bieżąca wieloetapowa **weryfikacja** przyznanych świadczeń i **windykacja** nienależnie pobranych świadczeń

Liczbowe podsumowanie zadań zrealizowanych w Dziale Świadczeń Rodzinnych w 2023 r. zostało zaprezentowane w formie tabeli na początku niniejszego rozdziału (w podrozdziale nr 1).

VI. ZATRUDNIENIE I SPRAWY KADROWE ORAZ ORGANIZACYJNE

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łańcucie zatrudnionych było ogółem **28 osób**, w tym 9 pracowników socjalnych wykonujących zadania z zakresu pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej na 2000 mieszkańców lub 50 rodzin powinien być zatrudniony 1 pracownik socjalny. Wszyscy pracownicy posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe i wykształcenie kierunkowe. Pracownicy brali udział w szkoleniach, które pogłębiały umiejętności zawodowe oraz pozwoliły na rozwój osobisty. Poniższa tabela przedstawia stan zatrudnienia na dzień 31.12.2023 r.

Tabela nr 19. Struktura zatrudnienia w MOPS

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba zatrudnionych osób	Liczba osób w przeliczeniu na etaty
1.	Dyrektor MOPS	1	1
2.	Dział Pomocy Środowiskowej:		
	• Kierownik Działu	1	1
	• Pracownicy socjalni	9	9
	• Opiekunki środowiskowe	3	3
	• Asystent rodziny	1	1
	• Pozostali pracownicy	1	1
3.	Dział Świadczeń Rodzinnych:		
	• Kierownik Działu	1	1
	• Pracownicy	3	3
	• Fundusz alimentacyjny	1	1
	• Dodatki mieszkaniowe	1	1
4.	Dział Finansowo-Księgowy		
	• Główny Księgowy	1	1
	• Pomoc Administracyjna	1	1
5.	Dział Organizacyjno-Administracyjny		
	• Kierownik Działu	1	1
	• Pracownicy	1	1
	• Sprzątaczką	1	0,5

Źródło: Opracowanie własne

W 2023 r. przejęto do składnicy akt z komórek organizacyjnych 28 metrów bieżących akt. Przygotowano 64,8 metrów bieżących dokumentacji niearchiwalnej do brakowania, która po uzyskaniu zgody Dyrektora Archiwum Państwowego w Rzeszowie zostanie przeznaczona do zniszczenia. Stan zasobu składnicy akt MOPS na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **118 metrów bieżących**.

W celu realizacji zadań statutowych pracownicy MOPS w 2023 r. przeprowadzili 25 postępowań o udzielenie zamówień publicznych na podstawie wewnętrznego regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość jest mniejsza niż określona w ustawie z dnia 11 września 2019 r. „Prawo zamówień publicznych” kwota 130 000 zł netto i udzielono w ten sposób **300 zamówień na łączną kwotę 655 485,29 zł**.

VII. REALIZACJA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY MIASTO ŁAŃCUT ZA ROK 2023

Tabela nr 20. Przeciwdziałanie przemocy domowej w 2023 r.

Cel szczegółowy	Zadanie	Raport z realizacji zadań
1. Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej w Gminie Miasto Łańcut	1. Zbieranie i analiza danych dotyczących występowania aktów przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawozdanie roczne z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2023 rok. • Monitoring zjawiska przemocy domowej w 2023 roku.
2. Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	1. Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny (ZI) zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> • W 2023 roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego. • Zespół Interdyscyplinarny w ramach powołanych grup diagnostyczno-pomocowych realizował procedurę 48 Niebieskich Kart. • W związku z wszczęciem procedur zwołano 37 nowych grup diagnostyczno-pomocowych (15 procedur przed nowelizacją ustawy, natomiast 22 procedury po nowelizacji stawy) oraz kontynuowano działalność 11 grup z poprzednich lat. • W ciągu roku odbyło się 259 spotkań grup diagnostyczno-pomocowych. Na spotkaniach dokonywano diagnozy sytuacji rodzinnej, opracowywano plan pomocy rodzinie oraz monitorowano sytuację rodzin zgodnie z wcześniej ustalonym planem pomocy. • W sprawie 16 rodzin zawiadomiono Sąd Rodzinny o trudnej sytuacji wychowawczej oraz rodzinnej. • Zakończono procedurę 30 Niebieskich Kart, w tym: <ul style="list-style-type: none"> -19 w przypadku ustania przemocy i zrealizowania planu pomocy, - 11 w przypadku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań. • Funkcjonariusze Policji przeprowadzali interwencje w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie, podczas których sporządzili 38 Niebieskich Kart, (w tym 7 dokumentujące kolejne zdarzenia przemocy domowej) pozostałe założyli pracownicy socjalni (2), pracownicy oświaty (1), ochrona zdrowia (0), ośrodek interwencji kryzysowej (1), powiatowe centrum pomocy rodzinie (1) członek komisji alkoholowej (1).
3. Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą	<p>1. Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej ofiarom przemocy domowej</p> <p>2. Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy</p> <p>3. Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzono rozmowy telefoniczne z pracownikami ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie w Nowej Sarzynie i Korytnikach o dostępności i ofercie pomocowej dla mieszkańców Łańcuta. • Pracownicy socjalni udzieliли pomocy finansowej 21 rodzinom uwikłanym w przemoc domową. • 47 rodzin skorzystało z pomocy w postaci pracy socjalnej. • Z Punktu Konsultacyjnego skorzystało 31 osób. • Z porad pracownika socjalnego specjalizującego się z pracy z rodzinami doświadczającymi przemocy domowej skorzystało 9 osób • Pomoc prawną otrzymała 3 osoby. • 19 osób doświadczających przemocy skorzystało z konsultacji psychologicznej. • Informowano ofiary przemocy o możliwości uczestnictwa w grupach wsparcia organizowanych przez PCPR.

4. Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą domową	1. Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> Na stronie internetowej ośrodka funkcjonuje zakładka dotycząca przemocy (umieszczono tam podstawowe informacje o zjawisku przemocy, dane kontaktowe do okolicznych placówek pomagającym ofiarom i sprawcom przemocy, a także funkcjonowanie ZI w czasie epidemii). Członkowie ZI otrzymali wykaz telefonów i adresów placówek udzielających pomocy na terenie gminy, powiatu oraz województwa.
5. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przemocą domową oraz przeciwdziałanie wypaleniu	1. Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przemocy domowej oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu	<ul style="list-style-type: none"> Udział 2 pracowników socjalnych w szkoleniach dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.
6. Oddziaływanie na sprawców przemocy domowej	1. Przeprowadzanie działań motywujących do zmiany zachowań przemocowych	<ul style="list-style-type: none"> Motywowanie osób stosujących przemoc podczas pracy grup roboczych - w 2023 roku wypełniono 25 Niebieskich Kart D. 25 osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie zostało objętych pomocą Miejskiej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne

W gminie Miasto Łańcut pomoc rodzinom uwięzonym w przemoc jest realizowana przez Zespół Interdyscyplinarny i powołane przez niego grupy, które podejmują działania w indywidualnych sprawach. Uchwałą Nr XXXII/202/2020 Rady Miasta Łańcuta z dnia 25 listopada 2020 r. został przyjęty do realizacji „Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miasto Łańcut na lata 2021 – 2026”, którego założeniem jest prowadzenie działalności profilaktycznej oraz pomoc konkretnym osobom i rodzinom.

VIII. REALIZACJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MIASTO ŁAŃCUT ZA 2023 ROK

Tabela nr 21. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Cel operacyjny	Zadania	Wskaźnik realizacji	Wskaźnik – stan na 2023
Zapewnienie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przezwyćżania sytuacji kryzysowych rodzinom mającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, a także poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.	Organizowanie oraz współfinansowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży.	Liczba osób korzystających z wypoczynku zimowego i letniego.	1) Wypoczynek zimowy - 36 2) Wypoczynek letni: - półkolonia w szkołach: 569 - kolonia – 24 Razem: 629
	Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, liczba dostępnych zajęć.	1563 dzieci 76 zajęć

	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny.	14
	Rozpowszechnienie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba rozpowszechnionych informacji na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	936
	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.	Pomoc materialna - 1945 pomoc niematerialna - 1563
	Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.	3 działania, 558 uczestników
	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez prowadzenie różnorodnych form wsparcia dziennego.	Liczba rodzin i dzieci objętych monitorowaniem oraz biorących udział w zorganizowanych formach wsparcia dziennego.	251 dzieci
	Stała współpraca i wspieranie rozwoju Świetlicy Socjoterapeutycznej „Caritas”.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach Świetlicy Socjoterapeutycznej, liczba podjętych działań wspierających jej działalność.	20 dzieci - zajęcia świetlicowe
	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz wspierania rodziny.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	53 działania
Zapewnienie warunków służących możliwie pełnej integracji osób niepełnosprawnych oraz zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych.	Zwiększenie dostępności do świadczeń usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych.	58
	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.	niematerialna – 120 rodzin materialna – 856 rodzin
	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych.	31 osób
Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	797 uczniów

zaburzeniami psychicznymi.	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	811 uczniów
Zwiększenie dostępności do terapii oraz grup samopomocowych dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin.	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.	11 działań
	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.	160 działań
	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.	48 osób
	Organizowanie szkoleń dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	6 członków MKRPA
	Udzielanie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia po przeprowadzeniu wywiadów środowiskowych.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna.	30 rodzin
	Kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.	Liczba wniosków skierowanych do sądu.	18 wniosków
	Kontynuowanie prowadzenia Punktu Konsultacyjnego Pomocy Rodzinie dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba udzielonych porad dla osób uzależnionych i ich rodzin.	6 porad
	Wspomaganie działalności stowarzyszeń oraz klubów abstynenckich – prowadzenie współpracy oraz wsparcie finansowe i organizacyjne.	Liczba podjętych działań mających na celu wsparcie działalności stowarzyszeń oraz klubów abstynenckich.	4 działania
Budowanie systemu profilaktyki i wczesnej pomocy dla dzieci i młodzieży w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych.	Organizowanie i finansowanie w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdSPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.	47 uczestników
	Organizowanie i finansowanie w szkołach warsztatów i innych	Liczba uczestników warsztatów i innych form	171 uczestników

	form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień.	edukacyjnych.	
	Organizowanie działań promujących wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia, wolny od uzależnień.	Liczba uczestników działań promujących zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.	1744 uczestników
	Organizowanie wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym.	16 uczestników
Wzrost poziomu wiedzy w zakresie zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu, promowanie zdrowego stylu życia oraz wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwych form pomocy w przypadku problemu uzależnień.	Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców Miasta mających na celu uświadomienie negatywnych konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież, spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych, liczba uczestników.	0 działań
Zwiększenie wrażliwości oraz skali reakcji społecznej i instytucjonalnej na obserwowane przejawy przemocy w rodzinie, a także wzrost świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci.	Prowadzenie działań informacyjno–edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.	1244 rodziców
	Organizacja spotkań informacyjno–edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.	47 pracowników
	Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży dotyczących przemocy/agresji – realizacja warsztatów psychoedukacyjnych.	Liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole.	1474 uczestników
	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.	64
	Realizowanie programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.	420 uczestników
Poprawa dostępu do usług	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu	16 działań

i poszerzenie oferty wsparcia skierowanej do osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.	przemocy w rodzinie w lokalnych mediach, Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	przeciwdziałania przemocy.	
	Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	107 uczestników
	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc, np. w postaci interwencji kryzysowej, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	pomoc finansowa -21 pomoc psychologiczna - 19 pomoc prawna - 3
	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym i stosującym przemoc, w postaci konsultacji w zakresie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.	Liczba osób objętych pomocą i wsparciem w zakresie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.	Poradnictwo medyczne- 0 poradnictwo pedagogiczne- 2 poradnictwo psychologiczne -21 poradnictwo prawne- 3 poradnictwo socjalne- 47
	Kierowanie do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób stosujących przemoc, skierowanych do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych.	0
	Motywowanie osób stosujących przemoc do zaprzestania stosowania przemocy oraz informowanie o konsekwencjach prawnych tego zachowania.	Liczba działań podjętych w celu motywowania osób stosujących przemoc oraz informowania ich o konsekwencjach prawnych.	0
	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.	37
Wspieranie rozwoju aktywności i integracji społecznej seniorów.	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe).	Liczba uczestników zajęć edukacyjnych.	797 osób
	Organizacja zajęć rekreacyjno- sportowych oraz kulturalnych promujących zdrowy i aktywny styl życia osób starszych.	Liczba osób starszych uczestniczących w zajęciach rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.	117 osób
	Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.	0

Zapewnienie warunków możliwie pełnego i adekwatnego wsparcia dla osób starszych umożliwiającego funkcjonowanie w środowisku lokalnym.	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.	Pomoc materialna - 295 pomoc niematerialna - 420
	Zapewnienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.	26 osób
	Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów dla seniorów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ przeprowadzonych warsztatów.	3 warsztaty
	Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	Liczba podjętych w formie wolontariatu działań.	1
	Funkcjonowanie Dziennego Domu Opieki dla Seniorów.	Liczba miejsc dostępnych dla osób starszych w Dziennym Domu Opieki.	30 miejsc dostępnych dla 29 mieszkańców miasta Łańcuta
Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, a także zwiększanie szans na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia mieszkańców.	Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną.	Pomoc materialna – 230 rodzin pomoc niematerialna - 280
Zapewnienie możliwości społecznego włączenia osób z problemem ubóstwa poprzez podniesienie ich kompetencji aktywnością wspieraną.	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmocnienie potencjału osób i rodzin w przewyższaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmocnienie potencjału w przewyższaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	598 osób
	Zapewnienie pomocy osobom bezdomnym na podstawie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.	Liczba osób objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności.	0
	Inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.	Liczba działań inicjujących współpracę pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.	7 działań
Zapewnienie dostępu do skutecznej pomocy w formie wsparcia o charakterze materialnym ograniczającej zasięg i głębokość ubóstwa przy uwzględnieniu współdziałania	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.	1173 osób

beneficjentów pomocy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.	Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.	Pieniężnej - 397 osób, Niepieniężnej - 497 osób
	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	27 uczniów
	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.	zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy – 130 rodzin, 236 osób
Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.	Organizacja wydarzeń kulturalnych, sportowych, rozrywkowych.	Liczba zorganizowanych wydarzeń.	70
	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej.	Liczba powstałych i zmodernizowanych obiektów.	8

Źródło: Opracowanie własne

Podstawą realizacji powyższych działań jest Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Łańcut na lata 2021-2026, która została przyjęta do realizacji Uchwałą nr XXXII/204/2020 Rady Miasta Łańcuta z dnia 25 listopada 2020 r.

IX. WNIOSKI I POTRZEBY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

Na dzień dzisiejszy nadal nie można jednoznacznie wskazać, jakie będą długofalowe skutki pandemii, wojny czy inflacji. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazuje na konieczność wsparcia psychicznego dzieci, młodzieży i seniorów oraz profilaktykę zarówno w sytuacji post pandemicznej jak i stresu związanego z wojną za naszą wschodnią granicą.

W celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, poniżej przedstawiono **potrzeby w zakresie pomocy społecznej**:

1. podejmowanie działań zmierzających do udzielania doraźnej pomocy mieszkańcom w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych;
2. prowadzenie diagnozy sytuacji życiowej mieszkańców i rozeznanie potrzeb gminy w celu tworzenia programów ostonowych;
3. kontynuowanie realizacji wszystkich zadań w zakresie pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb umożliwiających życie odpowiadające godności człowieka;
4. zintensyfikowanie pomocy dziecku i rodzinie (w szczególności wsparcie psychologiczne, praca socjalna, pomoc asystenta, przeciwdziałanie uzależnieniom);
5. kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami, podmiotami – głównie ośrodkiem pomocy społecznej, a służbą zdrowia, oświatą, prokuraturą, sądem, kuratelą, policją, organizacjami pozarządowymi oraz Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
6. rozwój współpracy o charakterze ponadlokalnym, szukanie skutecznych i innowacyjnych rozwiązań;
7. utrzymanie na tym samym poziomie standardów związanych z pracą socjalną oraz realizacją wypłaty świadczeń w MOPS poprzez zwiększanie kompetencji służb i reagowanie na bieżące potrzeby związane z funkcjonowaniem Ośrodka.

W wyniku analizy powyższych danych można wnioskować, że w łańcucie realizowanych jest wiele działań, które skierowane były do Mieszkańców w celu zaspokajania ich potrzeb, a w szczególności niwelowania nierówności społecznych. Ważnym elementem było i jest przeciwdziałanie występowaniu negatywnych zjawisk, np. przemocy, uzależnień, problemów opiekuńczo-wychowawczych rodzin z dziećmi. Istotne znaczenie ma też wspieranie osób z niepełnosprawnościami, w szczególności osób starszych i samotnych. Realizacja zadań w tych obszarach jest konieczna i wymaga kontynuowania.

Potrzeby na najbliższe lata zostały zawarte w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Łańcut na lata 2021-2026, przyjętej Uchwałą Nr XXXII/204/2020 Rady Miasta Łańcuta z dnia 25 listopada 2020 r.

Dokument ten powstał w oparciu o „Diagnozę Problemów Społecznych” i jest podstawą do podejmowania długofalowych, zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej oraz wdrażania rozwiązań w postaci programów lokalnych mających za zadanie realizację celów zawartych w strategii.

W oparciu o ww. dokumenty powstały i zostały ustanowione programy:

1. „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 - przyjęty Uchwałą Nr VI/41/2019 Rady Miasta Łańcuta z dnia 4 lutego 2019 r., zmieniony Uchwałą nr LV/385/2023 Rady Miasta Łańcuta z dnia 16 stycznia 2023 r.,
2. „Posiłek dla dzieci i młodzieży” na lata 2024-2028 – przyjęty Uchwałą Nr LXVIII/460/2023 Rady Miasta Łańcuta z dnia 28 grudnia 2023 r.,
3. „Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Miasto Łańcut na lata 2021-2023” – przyjęty Uchwałą Nr XXXII/203/2020 Rady Miasta Łańcuta z dnia 25 listopada 2020 r.,
4. „Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Miasto Łańcut na lata 2024-2026” – przyjęty Uchwałą Nr LXVIII/463/2023 Rady Miasta Łańcuta z dnia 28 grudnia 2023 r.
5. „Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miasto Łańcut na lata 2021-2026” – przyjęty Uchwałą Nr XXXII/202/2020 Rady Miasta Łańcuta z dnia 25 listopada 2020 r.

W części dotyczącej środków finansowych potrzeby zostały przedstawione w projekcie budżetu na rok 2024. Najpilniejsze z nich to:

1. zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów pobytu Mieszkańców miasta skierowanych do Domów Pomocy Społecznej – wobec starzejących się Mieszkańców naszego miasta oraz „emigrujących” młodych członków rodziny corocznie wzrasta potrzeba kierowania do Domów Pomocy Społecznej, a co za tym idzie zwiększa się odpłatność za osoby skierowane;
2. zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej – wobec wzrostu liczby dzieci umieszczonych w instytucjach pieczy zastępczej;

3. zabezpieczenie środków finansowych na wypłatę świadczeń (szczególnie zasiłków celowych) z zakresu pomocy społecznej wobec zwiększających się potrzeb w tym zakresie;

4. zabezpieczenie środków finansowych na wypłatę dodatków mieszkaniowych, bowiem ich wartość z roku na rok systematycznie rośnie;

5. zabezpieczenie środków finansowych na obsługę administracyjno-organizacyjną Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy Ośrodku.

W kolejnych ustawach o dodatkach osłonowych dla obywateli pozostawiono „furtki”, które pozwalają samorządom scedować obowiązki obsługi tych dodatków na ośrodki pomocy społecznej. **W praktyce pomoc społeczna i dotychczasowe zadania działu świadczeń zostały odsunięte na drugi plan, a OPS stał się kasą wypłat rządowych programów.** Zostaliśmy zaangażowani do działań adresowanych do ogółu społeczeństwa: dodatków osłonowych, węglowych, dla gospodarstw domowych, elektrycznych, refundacji podatku VAT za paliwa gazowe, weryfikacji wniosków o zakup węgla, pomocy uchodźcom – czyli zupełnie niezwiązanych z rolą i funkcją pomocy społecznej w dotychczasowym kształcie, polegającej na pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. **Tylko w ułamku ocenia się efekt naszych działań, do których zostaliśmy powołani, czyli pracy socjalnej, wypłaty świadczeń rodzinnych, pomocy społecznej, współpracy z podopiecznymi i ich rodzinami. To, co najważniejsze, schodzi na margines i rząd nie zastanawia się nad tym, ile jeszcze jesteśmy w stanie udźwignąć.**

Realizacja kolejnych rządowych programów i nowych zleconych świadczeń sprawia, że pracownicy Ośrodka wykonują swoje zadania w oparciu o kilkanaście ustaw i kilkadziesiąt aktów wykonawczych jednocześnie. **A częste zmiany przepisów tylko utrudniają sprawną realizację obowiązków.** Przykładem jest wprowadzenie świadczenia pielęgnacyjnego na zupełnie nowych zasadach równoległe do przepisów dotychczasowych, które całkowicie zmieniają podejście do sprawowanej opieki oraz kryteriów podlegających weryfikacji. Dlatego funkcjonowanie w dwóch stanach prawnych jednocześnie będzie dużym wyzwaniem.

Zasadnym jest poszukiwanie dodatkowego finansowania tych zadań, które są nakładane bez środków na ich obsługę albo ustalone koszty ich realizacji są nieadekwatne do nakładu pracy i materiałów. Przykładami dużych zadań zleconych o niewystarczających kosztach obsługi są m.in.: refundacje podatku VAT za paliwa gazowe, dodatki elektryczne, dodatki osłonowe, opieka wytchnieniowa, asystent osobisty osoby niepełnosprawnej czy chociażby obowiązki administracyjno-kadrowo-księgowe tych wszystkich projektów. Mimo, iż są to rządowe zadania zlecone, to bez poruszania tego tematu ciężko będzie zmienić **podejście władzy ustawodawczej w nakładaniu kolejnych obowiązków na pracowników samorządowych bez adekwatnego finansowania.**

Realizacja nowych jak również dotychczasowych obowiązków stanowiła obciążenie dla pracowników MOPS, którzy **robili wszystko, aby im podotać.** Ciężko było skoordynować i dopilnować wszystkie priorytetowe zadania w tym samym okresie.

Nowe programy i świadczenia to również gwałtowny wzrost dokumentacji do przechowywania, dlatego ważnym zadaniem będzie stworzenie w Ośrodku dodatkowego miejsca na przechowywanie akt.

Wszystkie te dodatkowo zlecone zadania, to co najmniej drugie tyle dołożone do obowiązków, które mieliśmy wcześniej i to do wykonania tymi samymi zasobami kadrowymi. **Jeśli pomoc społeczna przekierowuje się na kasę wypłat rządowych dodatków, to obsługa najważniejszych spraw, do których została powołana, może być zagrożona.**

Podsumowując, **należy stwierdzić, iż pomoc społeczna we wszystkich jej rodzajach winna zmierzać do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych osób jej potrzebujących i umożliwić im bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka.**

Nie można jej jednak traktować jako stałego dochodu, a tylko jako środek umożliwiający doprowadzenie osoby potrzebującej do usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem. Tym bardziej nie powinno się traktować Ośrodka Pomocy Społecznej jako kasy wypłat rządowych programów dla całości społeczeństwa.

Sprawozdanie przygotowali:

Marek Rupa – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łańcucie

Monika Barycka – Kierownik Działu Pomocy Środowiskowej

Dominik Cebula – Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych

oraz pracownicy MOPS w Łańcucie

tel.: 17 225 33 25

e-mail: mops@mopslancut.pl

